

SomlóZöldítő

Az értékteremtés, értékmentés és a fenntartható fogyasztás komplex mintaprogramja

Tanulmány

„Kristály-völgy” Egyesület
8400 Ajka, Sport u. 14.

Tartalomjegyzék

1. Környezettudatos helyi termék fesztivál kialakításának koncepciója, program-kialakítás, módszertan.....	3
1.1. A Fesztiválok csoportosítása	3
1.2. A Magyar Fesztiválszövetség megalakulása is jelzi a fesztiválok jelentőségének növekedését	5
1.3. A fesztiválok turisztikai hatása.....	6
1.4. Fesztivállátogatási szokások.....	9
2. Ideális környezettudatos fesztivál	11
2.1. A fenntartható fesztivál	11
2.2. A környezettudatos fesztivál előnyei.....	14
3. Somló környéki turisztikai termék- és szolgáltatás kínálat.....	24
3.1. A Somló környék fejlesztése a bor, a gasztronómia és a kultúra segítségével.....	24
3.2. A helyi termékek népszerűsítésének, fejlesztésének innovatív megalapozása.....	26
3.3. Elméleti és módszertani eszközök.....	27
3.4. A Somló-hegy története.....	28
3.5. Tájhasznosítás a Somló-hegyen.....	31
3.6. Együttműködés a Somló környékén	33
3.7. Turisztikai termékkínálat a térségben.....	36
3.8. „Somló” térség ismertsége, különös tekintettel a virtuális térre.....	40
3.9. A találatok megoszlása tartalom és formai elemek szerint:	42
3.10. A Somló térség az idegen-nyelvű oldalakon	47
3.11. A Somló idegenforgalma	48
3.12. Szőlőkultúra	49
3.13. A somlói bor szakmai elismertsége, és ennek reprezentációja a virtuális térben: .	49
3.14. Internetes borvásárlási lehetőség az angol nyelvű oldalakon	50
4. A helyi termékek népszerűsítésének innovatív módjai.....	52
4.1. Piacképes helyi termékek kategorizálása	56
4.2. Piacképes helyi termékek népszerűsítése	56
4.3. Piacképes helyi termékkel rendelkező termelők, kézművesek a Somló környékén 40 km-es körzetből	57

5. Szálláshelyek a Somló környékén	68
5.1. Programkínálat a virtuális térben.....	68
5.2. Szálláshelyek a virtuális térben:	70
5.3. Megoldási javaslatok a szálláshelykeresést segítő alkalmazásokra:	72
5.4. Turisztikai vállalkozások a virtuális térben:	72
6. Somló környéki rendezvények hatásának vizsgálata	77
6.1. Somlói Napok	79
6.2. Feudális vásár - Középkori forgatag.....	81
6.3. Somlói Tavasz	88
6.4. Somló Hangja Fesztivál fejlődéstörténete	91
6.5. Somló Hangja Fesztivál 2009.....	98
6.6. Somló Hangja Fesztivál 2010.....	106
6.7. Somló Hangja Fesztivál 2011.....	111
6.8. Somló Hangja Fesztivál 2012.....	112
7. A Kristály-völgy Egyesület kiegészítő rendezvényei a Somló Hangja Fesztiválon	117
7.1. Projektvásár 2009	117
7.2. Fenntartható sátor 2010	119
7.3. Helyit - Helyben - Egészségeset – Helyi Termék Fesztivál 2011	121
7.4. SomlóZöldítő – Helyi Termék Fesztivál – a 2012. évi rendezvény	124

1. Környezettudatos helyi termék fesztivál kialakításának koncepciója, program-kialakítás, módszertan

1.1. A Fesztiválok csoportosítása

„Fesztiválnak nevezhető minden olyan egy- vagy több téma köré szerveződő, rendszeresen megrendezésre kerülő, egy vagy több helyszínen történő, meghirdetett programmal rendelkező kulturális, művészeti, gasztronómiai, sport- vagy egyéb eseménysorozat, amelynek célja, hogy közönsége részére kiemelten színvonalas, értékközvetítő, minőségi, ismereteket is bővítő és egyben szórakoztató, szabadidős közösségi élményt nyújtson.”
(Forrás: Magyar Fesztivál Szövetség)

Számos jellemző alapján kategorizálhatók a fesztiválok. Időtartama alapján egy- és többnapos, esetleg hetes, hónapos időtartamú fesztiválokról beszélhetünk. Vonzáskörzete szerint megkülönböztethetünk helyi, regionális nemzeti vagy nemzetközi hatókörű fesztiválokat. Turisztikai szempontból – Getz szerint – azok a rendezvények bírnak jelentőséggel, amelyek lakóhelyen legalább 60 kilométeres távolságon kívül eső utazással és legalább egy éjszaka eltöltésével járnak. A periodikusan megszervezett rendezvények jelentősége abban áll, hogy jelentős márképítéssel bírnak.

A fesztiválok csoportosításának egyik alapvető szempontja a rendezvény témája. A művészeti fesztiváloktól a gasztronómián át a környezetvédelemig számos témakörben kerülnek megrendezésre fesztiválesemények országszerte, illetve nemzetközi szinten. A fesztiválokat alapvetően két dimenzióban vizsgálhatjuk: 1. a rendezvény elsődlegesen a kultúra közvetítését, 2. a résztvevők szórakoztatását szolgálja-e? Ez esetben a két véglet a művészeti fesztiválok és a vigasságok, fieszták. A vigasságok magukban hordozzák a közösségépítés és az imázsformálás lehetőségét is, ezért nevezik átfogóan Hunyadi Zs. és társai 2006. megfogalmazásában közművelődési fesztiváloknak ezek típusait.

A Magyar Fesztivál Szövetség a fesztiválokat műfajilag a következőképpen csoportosítja:

- művészeti fesztiválok (zenei, színház, tánc, irodalom, képző- és iparművészet, film, video, fotó, multimédia, népművészet, cirkusz, egyéb művészet)
- tisztán amatőr művészeti és „felmenő rendszerű versenyek” (szavaló, kórus, színjátszó, tűzoltó- és egyéb zenekarok stb.)

- gasztronómiai fesztiválok (étel, ital, termény, gasztronómiai hagyományokat ápoló, kulináris, stb.)
- Egyéb, nem művészeti fesztiválok (tájhoz, természeti értékhez kötődő, hagyományőrző, illetve történeti helyszínhez kötődő rendezvények, várjátékok, ünnepekhez, népszokásokhoz kötődő (egyházi, világi, falunap, búcsú, vigalom, virágkarnevál, sokadalom, fieszta, sport, természet, környezetvédelem, promóciós, márkához kötődő

(MFSZ 2008-as kategorizálása).

A nemzetközi szakirodalom a tematikus csoportosítás során gyűjtőfogalomként kezeli a fesztiválokat és a fesztivállal kiegészített nagyrendezvényeket. Smith, M. szerint ez utóbbi a következő kategóriákat tartalmazza:

- karneválok
- művészeti fesztiválok (tánc, színház)
- zenei
- gasztro- és borfesztiválok
- vallási fesztiválok
- sportrendezvények
- megarendezvények (olimpiai játékok, kulturális olimpiák és kapcsolódó fesztiválok)
- Kulturális nagyrendezvények (Európa Kulturális Fővárosa fesztiválsorozatai)

Nemzetközi tekintetben a fesztiváljelenség a kulturális turizmus megatrendjeként tartható számon, az elmúlt két évtizedben számuk nagymértékben növekedett Európa-szerte. A European Travel Monitor 2008-as kutatásából tudható, hogy az európaiak szabadidős célú utazásainak 2%-a történt rendezvénylátogatás céljából. 2009-ben az Eurobarométer felméréseiben már megjelenik a fesztivállátogatás, mint utazási motiváció.

A fesztiválok komoly szerepet töltenek be a kultúrák közvetítés terén, vagy a valahová tartozás érzésének erősítésében. Továbbá segítenek a különböző kultúrák és műfajok összekapcsolásában az új értékek elterjesztésében.

A fesztiválok turisztikai szempontból rendkívül nagy jelentőséggel bírnak egy-egy desztináció életében komoly márkavérték képviselve, hiszen a rendezvények hatására földrajzi egységek, települések váltak ismertté, népszerűvé.

Az imázsformáló hatás ellenére a gazdasági haszon realizálása már több kérdést vet fel. A fesztiválok megrendezése a legtöbb esetben veszteséges, így közfinanszírozás nélkül kevésbé elképzelhető ezek lebonyolítása, mivel legtöbb esetben csak a közvetlen jegybevétel jelenik meg, míg a másodlagos vagy közvetett haszon (szálláshelyek, bérleti díjak, helyi szolgáltatók) számítása nem történik meg.

Magyarországon 2009-ben indult meg a hazai fesztiválok nyilvántartási és minősítési rendszerének a kiépítése, amit az Oktatási és Kulturális Minisztérium, az Önkormányzati Minisztérium és az e célból megalakult fesztiválok országos szövetségének felügyeletével a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus bonyolított.

1.2. A Magyar Fesztiválszövetség megalakulása is jelzi a fesztiválok jelentőségének növekedését

„A fesztiválok súlya világszerte és Magyarországon egyre nő. Jelentőségük meghatározó a kultúra fejlődésében, települések életében. Nem elhanyagolható gazdasági szerepük sem. Fontosságuk elismerését jelzi, hogy összességében milliárdos nagyságrendű az a közpénz, amelyben évente különféle központi és helyi forrásokból részesülnek.

A fesztiválok számának növekedésével együtt erősödött az igény, hogy a támogatásukat stratégiai tudatosság jellemezze. Ennek elengedhetetlen előfeltétele, hogy kellő áttekintés legyen a hazai fesztiválokról: számukról, összetételükről, az egyes rendezvényfajták fő jellemzőiről, és ezek elmozdulási irányairól, továbbá színvonalukról.

A tájékozódás igénye megfogalmazódott az államigazgatás felső szintjein éppúgy, mint a fesztiválok országos, szakmai szövetségeiben. Több éves előkészítést és egyeztetést követően a fesztiválok országos szövetségeinek szakmai felügyeletével – az Oktatási és Kulturális Minisztérium, az Önkormányzati Minisztérium és a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával – létrejött a Magyar Fesztivál Regisztrációs és Minősítési Program, a hazai fesztiválok nyilvántartási és minősítési rendszere. A lebonyolítást a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus (MMIKL), illetőleg a Magyar Fesztivál Szövetség végzi.”

(Forrás: Magyar Fesztivál Szövetség, www.fesztivalszovetseg.hu)

A Magyar Fesztivál Szövetség feladatai közé az alábbi tevékenységek tartoznak:

- tanácsadás a stratégiai szervezésben, a termékfejlesztésben, pozicionálásban valamint a marketing stratégia kidolgozásában, kommunikációs, reklám és PR terv kidolgozásában és végrehajtásában, a pénzügyi tervezésben
- részvétel és a Szövetség érdekképviselése a fesztiválregisztráció valamint a fesztiválminősítés folyamatában
- a Szövetség és fesztivál szintű nemzetközi kapcsolatok kiépítése, segítségnyújtás tagjainak a külkapcsolataik fejlesztéséhez
- kapcsolattartás külföldi szakszövetségekkel
- a tagok képviselése nemzetközi szövetségekben és fórumokon
- érdekérvényesítő tevékenység a Szövetség és a Szövetség tagjai számára
- folyamatos szakmai információszolgáltatás
- a szövetség hírlevelének rendszeres megjelentetése
- szakmai oktatás, továbbképzés szervezése
- közös információs internetes portál működtetése (fesztivalszovetseg.hu)
- a fesztiválokhoz kapcsolódó társadalmi és szakmai díjak alapítása
- szakmai rendezvények, konferenciák szervezése
- területi vagy tematikus alapon szakbizottságok, tagozatok, klubok létrehozása
- a fesztiválok szervezéséhez szükséges adatbázisok létrehozása
- tagjai összehangolt véleménye alapján állásfoglalás a fesztiválszervezést érintő gazdasági, jogi és etikai kérdésekben
- a tagok közötti együttműködés segítése és támogatása
- a szövetség céljait érintő kérdésekben kapcsolattartás a szakmai, politikai és egyéb társadalmi szervezetekkel

A fesztiválok minősítési eljárásának célja, hogy a megrendezésre kerülő események minősége garantált legyen, a megszerzett támogatások felhasználása pedig célszerű és hatékony.

1.3. A fesztiválok turisztikai hatása

A hazai fesztiválturizmus kínálati oldalán közel 300 hazai fesztivált tartanak számon a rendezvényeket tömörítő szervezetek, de akár 4-600 két vagy több napos rendezvénnyel is számolhatunk évente. Mindemellett még több mint ezer egynapos rendezvényt is tartanak

évente. Míg a nagy fesztiváloknak már idegenforgalmi jelentősége vitathatatlan, a kisebb rendezvények közösségteremtő ereje, hagyományőrző tevékenysége nagy jelentőségű.

Turisztikai szempontból fontos következtetéseket vonhatunk le a fesztiválok kapcsán:

▪ *Kínálat és tematika:*

A fesztiválok kétharmadának kínálatában elsősorban a népművészeti programok (előadások, vásárok, kézműves foglalkozások) jelennek meg, de a gasztronómiai programokat, élvezeteket nyújtó kínálat is megtalálható a megrendezett események 20%-ban. (Forrás: Minősített fesztiválok programja)

▪ *Területi eloszlás:*

A fesztiválok negyede kerül megrendezésre a fővárosban, illetve Pest megyében, de egyre jelentősebbé válnak az ország vidéki pontjain megrendezett események is.

▪ *Időtartam:*

A fesztiválok leggyakrabban három naposak, kisebb arányban akár négy napnál hosszabb ideig tartanak.

▪ *Szervezők:*

A fesztiválok kb. 50%-át rendezik meg önkormányzatok vagy a hozzájuk tartozó intézmények. A profit orientált vállalkozások részvétele a szervezés tekintetében 15%-ra tehető. (Forrás: Minősített fesztiválok listája)

▪ *Közönség, vonzáskörzet:*

A fesztiválok több mint fele vonz tízezer főnél kevesebb látogatót, melynek ötödét két- három-ezer fő látogatja. 50.000 fő feletti látogatót a fesztiválok 10%-a tud vonzani. Az események több mint felét helyi lakosok látogatják elsősorban, így a vonzáskörzetet a lokális szint jelenti, ami az adott kistérségben a helyszínt jelentő szomszédos települések látogatóit jelenti elsősorban. Legszélesebb közönségkörrel a gasztronómiai és szórakoztató fesztiválok rendelkeznek.

▪ *Jövedelemtermelés, költségvetés:*

A fesztiválok harmada 3 millió forint alatti költségvetésből gazdálkodik, további harmada a 3-10 millió forintot fordít a rendezvényre, tizedének pedig 20 millió forint feletti összeg áll rendelkezésre a lebonyolításhoz. A rendezvényre fordított összegeket több csatornából szerzik meg a szervezők, körülbelül egyötöd arányban található az önkormányzati támogatás, az állami támogatás, illetve a szponzori bevételek. A saját bevételek – beleértve a jegybevételeket, helypénzt – általában 35% körül állnak

rendelkezésre. A költségek tekintetében legmagasabb arányban a fellépők tiszteletdíja, a művészek díjazása jelentkezik, ez közel 50%-a a költségeknek, míg marketingköltségekre alig 10%-át fordítják.

A fesztiválok jövedelemtermelésére vonatkozóan 2005.évi adat áll rendelkezésünkre, amikor a látogatók közel 7 milliárd forintot költöttek – ennek az összegnek körülbelül negyedét azonban a fesztiválon kívül, a városban költötték. A 2005 évi fesztiválból származó adóbevétel 1,3 milliárd forint volt, és a fesztivál több mint 3 milliárd forinttal járult hozzá a GDP-hez. (Forrás: KPMG) Az eredményeket – a KPMG 2009-es, a fesztiválok gazdasági hatásainak kutatása alapján – a VOLT (1,28 milliárd Ft költés) és a Balaton Sound (1,58 milliárd Ft költés) fesztiválok esetében is igazolták.

A regisztrációba befogadott fesztiválok 66%-a művészeti, 29%-a gasztronómiai, 14%-a amatőr kategóriába, míg 21%-a egyéb kategóriába tartozik. (Forrás: fesztivalregisztracio.hu)

A regisztráció és a fesztiválminősítés célja, hogy a rendezvények előre meghatározott értékelési keretek között meghatározza az egyes műfajok társadalmi, turisztikai hatásait, térségi és gazdasági súlyát. Ennek tükrében a legmagasabb turisztikai értéket a gasztronómia fesztiválok érték el.

A fesztiváljelenség fontosságát bizonyítja az is, hogy a rendezvények évente 4-6 millió látogatót vonzanak. A lakosság részére elsősorban a helyi fesztiválok vonzóak, de már egy szűk csoport megjelent a fesztiválozás elsődleges motivációjával is. 2006-ban Hunyadi Zsuzsa és társai vizsgálták hat magyar fesztivál (Borfesztivál, Tokaji Ősz, Keszthelyi Táncpanoráma, Szolnoki Művészeti Hetek, Budapesti Őszi Fesztivál, Pécsi Napok) keresletének alakulását, mely során megállapították, hogy a fesztivállátogatók 40-70%-a rendelkezett felsőfokú végzettséggel. A bor- és gasztronómiai fesztiválokon a férfiak voltak többségben, míg a művészeti eseményeken a nők nagyobb arányban voltak jelen. A költési hajlandóság meglehetősen változatos képet mutatott: 11 ezer és 36 ezer forint volt a fajlagos napi költés a vizsgált rendezvényeken. Az is kimutatható volt a vizsgálatok során, hogy a fesztiválturisták jóval többet költöttek a helyi látogatóknál. A fesztiválturisták, tehát ahol a rendezvénylátogatás volt a fő motiváció, a megkérdezettek mintegy harmada. Az NKA által támogatott rendezvényeken magyar, angol és német nyelvű kérdőíves megkérdezés segítségével vizsgálták a látogatók jellemzőit, melynek feldolgozása és elemzése folyamatban van.

1.4. Fesztivállátogatási szokások

A fesztivállátogatási szokásokról a Magyar Turizmus Zrt. felmérése segíti a tájékozódást, ami segítséget nyújt a fesztiválszervezők részére a kínálat és a tematika kialakításában:

- A magyar lakosság héttizede tud ilyen jellegű rendezvényt említeni
- A fesztiválokat az átlagosnál jobban ismerik a fiatalabbak, a magasabb iskolai végzettséggel, jövedelemmel rendelkezők, illetve az utazás szempontjából aktívabb szegmensek. A fesztiválok kevésbé ismertek az idősebb korosztály, az alacsonyabb iskolai végzettségűek és alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők között, valamint a kisebb településen élők körében.
- A Nyugat-Dunántúlon és Közép-Magyarországon élők az átlagosnál jobban ismerik a fesztiválokat, ellenben kevésbé látogatják.
- A legismertebb hazai fesztiválok: Sziget Fesztivál, Budapesti Tavaszi Fesztivál, Debreceni Virágkarnevál és a Művészetek Völgye, amelyek már nemzetközi érdeklődésre is számot tartanak.
- Az ismert fesztiválok jellemzői a nemzetközi trendekkel összhangban a sokszínűség, a kultúra széleskörű értelmezése, sok esetben kiegészülnek gasztronómia, vagy zenei programokkal.
- A kisebb fesztiválok elsősorban regionális vagy helyi érdeklődésre tartanak számot.
- A fesztiválon részt vevők 18,5%-a kizárólag lakóhelyén szervezett rendezvényre megy el, további 35,6%-uk maximum 50 km-t hajlandó megtenni a fesztiválok kedvéért. Az átlagosnál mobilabbak a férfiak, a 25-30 évesek, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, a négyfős háztartások, a nyaralótulajdonosok és az utazás szempontjából aktívabbak.
- A fesztiválon részt vevők évente átlagosan 2,88 rendezvényen vesznek részt.
- Az átlagosnál több fesztiválon vettek részt a 18-24 és a 31-40 évesek, az érettséggel rendelkezők és a négyfős háztartások tagjai.
- A leggyakrabban felkeresett rendezvények a könnyűzenei és a gasztronómiai fesztiválok.
- A fesztiválokról a megkérdezettek elsősorban a televízióból, sajtóból, korábban ott járt ismerősöktől, rádióműsorokból, prospektusokból tájékozódnak, a trendekkel ellentétben jelenleg az internet szerepe kevésbé jelentős.
- A fesztiválon részt vevők 31%-a igazítja utazását a rendezvényhez.

- A döntést befolyásoló legfontosabb tényezők a rendezvény jellege, a jó hangulat, a személyes ízlés, a könnyű megközelíthetőség, a barátokkal, családdal való együttlét és a jegyár.

2. Ideális környezettudatos fesztivál

A fesztivál a turizmus egyik válfaja, így szervezése során a környezet hosszú távú érdekeit szem előtt kell tartani. Az erőforrások ésszerű és ellenőrzött keretek között történő hasznosítása elsődleges feladat kell, hogy legyen, így az üzleti érdekekkel is csak ezen az idő távon szabad számolni.

A fesztiválok ideje alatt megnő a fogyasztás, így a keletkezett hulladék mennyisége is nagymértékben növekszik. A keletkező hulladék csökkentésével elkerülhetőek azok a környezeti károk, melyek egyébként költséges eljárással lennének helyreállíthatók. Fontos a természeti, társadalmi és kulturális változatosság megőrzése is, így a turizmus fejlesztését stratégiaileg átgondolt terveknek kell megelőznie. A turizmus hosszú távú életképességét segíti, ha helyi fejlesztési tervre épül, ami konzisztens a nemzeti fejlesztési stratégiákkal is. Az idegenforgalmi szektor fejlesztése hatással van, támogatja és előmozdítja a helyi gazdaság fejlődését, ezért ki kell védeni e tevékenységek környezetkárosító hatásait.

A helyi közösség szereplőinek bevonása nem csak a közösség tagjainak, vagy intézményeinek, szervezeteinek jelent előnyököt, hanem e közösségek tagjai tapasztalatokat szerezhetnek így a turizmus működésének formáiról, megtapasztalva annak közvetlen hatásait. Az idegenforgalom kommunikációjának és marketingstratégiájának egyre inkább ki kell terjednie arra, hogy a rendezvény során a megvalósítók a környezetért felelősséget vállaló, azt tükröző információs anyagokkal lássa el a turistákat, ösztönzi a látogatókat a terület természeti-, szociális és kulturális értékeinek tiszteletben tartását.

2.1. A fenntartható fesztivál

Az ideális fesztivál tekintettel van a környezet eltartó-képességére, azaz nem használ több erőforrást (anyag, energia), mint amennyi újratermelődni képes, illetve a kibocsátásai (hulladék, légszennyezés, szennyvíz) révén nem terheli a környezetet annál jobban, mint amennyire az képes feldolgozni az ezirányú terheléseket.

A fesztiválok sikerességének egyik mérhető indikátora látogatók száma, ugyanakkor minél több vendég érkezik a területre, annál jobban terhelik a környezetet. A látogatók számát nagyon nehéz korlátozni, és nem is elsődleges célkitűzés, de tekintettel kell lenni az adott természeti környezet eltartó-képességére, és az épített környezet (infrastruktúra)

befogadóképességére is. Érdeemes szem előtt tartani, hogy a zsúfoltság csökkentheti a rendezvény élvezeti értékét.

A látogatók számának befolyásolása

- Jegyek elővételben történő árusításával részben korlátozható a látogató szám
- Jegyárak megállapítása: Amennyiben a látogatószám nagy valószínűséggel elérheti a környezet terhelhetőségének határát, úgy érdemes a belépőjegyek árát megemelni, ami strukturálja is egyben a célcsoportot.
- Korlátozott szolgáltatások kialakítása vagy szigorú házirend megszabása távol tarthatja a kevésbé környezettudatos résztvevőket, így garantálható a fogyasztás korlátozott szintje.

A fesztiválok idején megfigyelhető, hogy általában a résztvevők fogyasztási szintje megemelkedik, amely a helyi gazdaság fejlődésére is hatással lehet ugyan, de elsődlegesen nem feltétlenül a fogyasztás korlátozása a cél, hanem a fogyasztás tudatosságának növelése. Ha a szervezők priorizálják a helyi, kevésbé csomagolt termékeket, ha engedményeket adnak a kézműves termékek bérleti díjához, vagy drága helypénzzel sújtják a hamar szemétté váló, hagyományos vásári portékákat, konkrét, mérhető eredmények érhetők el.

A fesztiválok technológia szintje

Környezeti szempontból fontos elem, hogy a szervezők miként alkalmazzák a fogyasztói társadalom igényeire építő technikai berendezéseket és megoldásokat. Minél magasabb a technológiai színvonal és a szolgáltatások szintje, annál nagyobb környezeti terhelést jelentő megoldásokkal találkozunk. Itt elsődlegessé válik a nézőszám nagysága, az elfogyasztott étel, ital mennyisége, a legújabb szórakoztató-elektronikai eszközök felvonultatása, ami hatalmas villamosenergia fogyasztással, és kommunális hulladék felhalmozással jár.

Ezzel szemben az szelíd technológiákat felsorakoztató fesztiválok alacsonyabb költségvetéssel, szerényebb programokkal valósulnak meg, többé-kevésbé nomádnak mondható helyszínen megrendezve azt, több „csináld magad”- módszerrel és megoldással, kisebb célcsoportnak szervezve. Ez esetben a környezetterhelés szintje alacsonyabb marad, kevesebb villamosenergiát használnak fel, és a kommunális szemét mennyisége is kevesebb.

A szolid technológia ismérvei:

- könnyen alkalmazható
- viszonylag alacsony tőkeigényű
- kis energiaszükséglet jellemzi
- helyi, természetes erőforrásokat használ
- helyi munkaerőt használ
- a környezeti értékek megőrzését tarja szem előtt

A szolid technológia alkalmazása során a rendezvény fenntartja, és inkább javítja a természetes ökoszisztéma állapotát. Elősegíti és ösztönzi a hosszú élettartamú, értékes termékek előállítását. Előnyben részesíti a helyi erőforrásokat, a megújuló erőforrások felhasználására koncentrál. Kevesebb anyag és energia felhasználására van szükség, nem jár mérgező és káros anyagok gyártásával, felhasználásával, kibocsájtásával. Nem a termékekre, hanem a szükséges szolgáltatásokra koncentrál. Növeli a helyi közösségek hosszú távú gazdasági életképességét.

Környezetbarát fesztivál sajátosságai:

- A helyszínen nincsenek kiépített közművek
- Sátoros szálláshelyek
- Áramellátás megújuló nap-, vagy szélenergiával történik
- Közösségi közlekedés előnyben részesítése a helyszínre érkezés során
- Szelektív hulladékgyűjtés a helyszínen
- Akusztikus koncertek, melyek nem igényelnek high-tech hangosítást
- Az ételek helyben történő elkészítése helyi alapanyagokból
- Alternatív technológiákat bemutató programelemek
- Tisztálkodáshoz a melegvíz napenergiával melegített
- komposzt WC-k működtetése

2.2. A környezettudatos fesztivál előnyei

A környezet számára kifejezett előnyökkel jár, ha alacsonyabb a CO₂ kibocsátás, alacsonyabb az anyagfelhasználás, kisebb mértékű az energiafogyasztás, racionálisabb a vízhasználat és a szennyvízkezelés, -tisztítás.

A helyi közösség aktívan részt tud venni a nagyszámú látogató kiszolgálásában, így a munkaalkalmakon kívül a helyi vállalkozások „beszállítóként” vehetik ki részüket a képződött gazdasági haszonból. A helyi termelők kínálta termékek kevesebb hulladékképződést eredményeznek, és alternatív jövedelem szerzésére alkalmasak.

A „zöld” értékekkel bíró rendezvények, jól szervezett kommunikációs stratégia hozzájárul ahhoz, hogy pozitív média-megjelenések szülessenek.

2.2.1. Megtakarítások a megvalósítás során

- Csökkenő szállítási költségek a kevesebb anyagfelhasználás miatt, kevesebb csomagolóanyag felhasználás, szemétszállítás költségeinek csökkenése
- Vízfogyasztás mértékének csökkenése
- Szállítási költségek csökkenése a helyi termékek priorizálásával

2.2.2. Szervezési feladatok, a lebonyolítás módszertana a környezettudatos fesztivál szervezése során

- A meglévő infrastruktúra felmérése, a szolgáltatások értékelése, a „zöldítésre” akcióterv kidolgozása.
- A szükséges ideiglenes infrastruktúra és szolgáltatások alkalmazásának vizsgálata: melyek azok az elemek, amelyek bérlés vagy vásárlás segítségével válnak fenntarthatóvá?
- Környezetbarát szokások kialakítása (rephár, szelektív hulladékgyűjtők megépítése, sátorhelyek kialakítása).

2.2.3. Helyszínek kiválasztás

A helyszín kiválasztása szűkíti vagy tágítja lehetőségeinket, továbbá alapvető tényező, hogy a rendezvényt egyszeri alkalommal, vagy hagyományteremtő céllal rendezzük-e. Ezek ismertetében kell a helyszínt kiválasztanunk, majd kidolgozni a fenntarthatóság egyes elemeit. A helyszín kiválasztásakor érdemes megvizsgálni, hogy több fajta közlekedési eszközzel megközelíthető-e, és a közlekedés ideiglenes korlátozása megoldható-e a helyszínen. Ideiglenes infrastruktúra kiépítése szempontjából jó, ha a helyszínen korábban már volt

rendezvény, hiszen az elektromos áram és a víz-vételi lehetőség kiépítése tetemes költségekkel járhat. Jó, ha a tömeg nem a természeti értékekben gazdag területek közvetlen közelében koncentrálódik, hiszen a nagy nézőszám rendkívül nagy károkat képes tenni a természeti környezetben. Rendkívül előnyös, ha a térségben van szelektív hulladékgyűjtés, így a szelektíven gyűjtött hulladék összeöntése nem következik be. További előnyökkel jár, ha olyan helyet választunk, ahol már eleve működnek környezetvédelmi projektek. Ha parkosított területen választjuk ki az alkalmas helyszínt, ügyelnünk kell arra, hogy a terület ne legyen növényvédő szerekkel, vegyszerekkel terhelt, illetve minimális vízszükséglet mellett is fenn tud maradni. A helyi fajok életkörülményeinek óvása érdekében kerülnünk a terep-átalakítási, tereprendezési munkálatokat. A természetes élőhelyek zavarását kerítésekkel, útjelzőkkel óvjuk. A fesztiválok lebonyolításához helyi embereket alkalmazzunk a megfelelő bérezés mellett.

2.2.4. *Beszerezések*

A beszerzések során mindig szem előtt kell tartani, hogy olyan szolgáltatót vegyünk igénybe, vagy olyan beszállítót válasszunk, aki tiszteletben tartja a hazai környezetvédelmi előírásokat, és megfelel a „zöld” alapelveknek.

Ezek az alapelvek:

- takarékos anyaghasználat a papír, a szállítás és a szolgáltatások során
- energiahatékony termékek használata
- szállítási költségek mérséklése a helyi előnyben részesítésével
- utazások számának csökkentése a lebonyolítás során
- elektronikus levelezés előnyben részesítése
- helyi munkaerő alkalmazása a közlekedés költségeinek csökkentése érdekében

2.2.5. *Kommunikáció, média*

A fenntartható, környezetbarát rendezvényeket a megfelelő módon kell kommunikálni a sajtó munkatársai felé, akik által eljut az üzenet a célcsoport felé is. Ezért a rendezvény környezetpolitikáját a szervezéssel egyidőben érdemes kialakítani, így azt a résztvevőkkel időben meg lehet osztani. Minden, a fenntarthatóságot szolgáló kezdeményezésről érdemes beszámolni a médiának részletesen, hiszen szemléletformáló hatása van. Az információs anyagokban érdemes kitérni a fenntarthatóságra tett erőfeszítéseikre, és egyben ösztönözni a résztvevőket a környezettudatos viselkedésre a rendezvény ideje alatt. A sajtóanyagokat és a

marketingtevékenységet elektronikus módon érdemes eljuttatni, a célcsoport tájékoztatása érdekében pedig érdemes közösségi oldalak kínálta lehetőségeket igénybe venni, ahol rövid idő alatt rengeteg felhasználó értesül az eseményről. A nyomtatott sajtóanyagokat és információs anyagokat érdemes a legkisebb számra korlátozni. Ha szükséges nyomtatni, akkor azt a zöld megoldások szem előtt tartásával kell megtenni. Amennyiben lehetőség van rá, használjuk újra a papírt, nyomtassunk mindkét oldalra, legyen inkább kreatív, mint színes az anyag. A fesztivál kommunikációja során érdemes előnyben részesíteni a rádiót, a posztereket újsághirdetéseket, sajtóközleményeket. Szóróanyagot csak korlátozott számban, megfelelő figyelmeztetés mellett adjunk a résztvevőknek, nehogy a szemetesben végezze. Alkalmazzunk olyan eligazító- és információs táblákat, amelyek másutt, vagy a következő alkalmakkor is használni lehet. Az elárusító standokat szintén alakítsuk ki úgy, hogy lehetőleg helyi anyagokat használjunk, vagy több évig szolgálják a rendezvényeket.

2.2.6. Kiegészítő programok korlátozása

A résztvevők szórakoztatása érdekében sok olyan programelemmel találkozhatunk a rendezvények során, amelyek környezeti terhelést jelentenek az adott területnek. Mindenképpen kerüljük a hőlégballonozást, műrepülő bemutatót vagy gokartozást, hacsak nem ehhez kapcsolódó jellegű a rendezvény. Kerüljük a felesleges hulladék vagy energiafelhasználás keletkezésével járó programokat (körhinta, dodgem). Levegőszennyezést okozó programelemek korlátozása: pirotechnikai eszközök, tűzijáték stb. Felesleges haszontalan termékek forgalmának növelése: céllövölde, zsákbamacska stb.

A programelemek hatásainak elemzésével képet kaphatunk azok környezetkárosító hatásairól, és ennek fényében ezek hatásai a minimálisra csökkenthetők.

2.2.7. Szemléletformáló programok szervezése

Ma még az átlagemberek nem rendelkeznek megfelelő környezet- és természetvédelmi ismertekkel, így a fesztiválok kifejezetten alkalmasak arra, hogy olyan programelemekkel színesítsék repertoárjukat, melynek segítségével a fenntarthatósággal, környezetünk megóvásával kapcsolatos ismeretterjesztő elemek is helyet kaphassanak benne.

Fontos, hogy az önkéntesek, vagy információt nyújtó emberek megfelelően felkészültek legyenek, így el tudják magyarázni az érdeklődőknek és a résztvevőknek, hogy mi miért történik.

Szemléletformáló programok:

- CO₂ számítás
- Alternatív közlekedési eszközök bemutatása
- Hulladékból termék kiállítások
- Fair Trade termékek bemutatása
- Öko-lábnym számítás

2.2.8. Ideiglenes infrastruktúra kiépítése

- Közösségi közlekedés hatékonyságának javítása
- Ideiglenes megállóhelyek létesítése
- különjáratok megszervezése
- telekocsi szervezése
- menetjegy kedvezmények biztosítása
- sebességkorlátozás bevezetése
- ideiglenes parkolóhelyek létesítése
- közlekedési rendőrök, polgárőrök bevonása a közlekedési szabályok betartatása érdekében
- kerékpártárolók létesítése
- menetrendi tájékoztatás a helyszíni plakátokon, honlapon
- Kombinált közlekedési módok ösztönzése, népszerűsítése

2.2.9. Látogatóknak megfogalmazott ajánlások népszerűsítése honlapon és a rendezvény helyszínén, esetleg a médiában

- A tömegközlekedési eszközök használatának ösztönzése
- Kerékpár-kölcsönzési lehetőség
- Telekocsi szolgáltatások meghirdetése a honlapon, a rendezvényre érkező stopposok felvételének ösztönzése
- Útvonal tervező szoftver a honlapon, melynek segítségével kombinált közlekedési módokon érkehetnek a résztvevők a rendezvény helyszínére
- közeli szálláshelyek választásának ösztönzése, ahonnan gyalog vagy kerékpárral megközelíthető a rendezvény

2.2.10. Étkezés

Öko-, bio élelmiszerek

Érdemes felhívni a résztvevők figyelmét arra, hogy milyen tanúsítványok, és tanúsítások segítségével azonosíthatják a bio- és ökotermékeket. Részint jó szemléletformáló lehetőség, másrészt pedig egészséges, lehetőleg helyi gazdaságokból származó termékek lehetnek, amelyek a helyi gazdák népszerűsítését is lehetővé teszik. Érdemes ösztönözni a biogazdálkodás keretében megtermelt termékek árusítását, amelyeket a szervezők további kedvezményekkel is erősíthetnek (kevesebb helypénz, vagy ingyen promóció a helyszínen, esetleg ezekből nyeremény biztosítása a helyszínen bonyolított játékokhoz).

Az élelmiszerekkel kapcsolatos meglévő infrastruktúra fejlesztése, fenntarthatóságának növelése

A fenntarthatóságot növeli, ha a büfékben, vagy a helyi konyhákban nem használnak eldobható evőeszközöket, tányérokat, poharakat. Az egyadagos kiszerelésű cukor, kávétejszín, ketchup, mustár helyett nagyobb kiszerelésű termékekből vehet a résztvevő. Korlátozni érdemes a karton-, alumínium vagy műanyagdobozos italok értékesítését. A kisüveges alkoholos italok felszolgálatát nem ösztönzik. Az étlapokon a helyi és biogazdálkodásból származó alapanyagokból készült ételeket találunk.

Az ideiglenes szolgáltatások alkalmazása során törekedni kell arra, hogy olyan kereskedelmi és vendéglátó egységek képviselői végezzék, akik egyetértenek a fenntarthatósági alapelvekkel, és alkalmazzák is azokat. A környező boltokban, büfékben lehessen visszaváltható palackos italokat fogyasztani.

Látogatóknak szóló ajánlásokat is szükséges megfogalmazni a rendezvény helyszínén:

- Amennyiben van rá lehetőség, étkezzen a szállásadónál, úgy nem kell eldobható étkészletet használni.
- Használjon saját evőeszközt, tányért, bögrét.
- Visszaváltható üveges italt vásároljon.
- Válasszon kevésbé csomagolt terméket.
- Fogyasszon jó minőségű vezetékes vizet helyben készült házi szörppel.
- Használjon textil szatyrot bevásárláshoz.
- Vásároljon bio minősítésű terméket.

- Vásároljon helyi termelőtől.
- Lehetőleg idény zöldséget, gyümölcsöt vásároljon helyi gazdáktól, vagy helyiektől.
- Fogyasszon sok zöldséget, amelyik helyi alapanyag.
- Részesítse előnyben a friss élelmiszert, azok nem tartalmaznak mesterséges adalékanyagokat, színezéket és tartósítószeret.
- Fogyasszanak fair trade terméket, amennyiben a helyszínen rendelkezésre áll.

2.2.11. Szállás

Akár egynapos rendezvények esetén is ajánlhatunk a távolabbról érkezőknek szálláshelyet, többnapos rendezvény esetén pedig mindenképpen gondoskodni kell arról, hogy a látogatók ki tudják magukat pihenni. A helyszíntől függően erre több lehetőség is adott:

- falusi szálláshelyek
- sátorhelyek kialakítása
- panziók
- vendégházak
- öko-panziók
- egyéb, a célra átalakított szálláshelyek

A szálláshelyek ajánlásakor is hatást gyakorlunk a látogatók szemléletére, hiszen a szálláshely milyensége befolyásolja a közlekedési, étkezési, hulladék- és energiahasználati, vízfogyasztásai és vízszennyezési szokásainkat. Ha több alternatíva közül választhatnak a szervezők, érdemes előnyben részesíteni azokat a helyeket, amelyek tulajdonosai kiemelt figyelmet fordítanak a fenntarthatóságra, illetve feltételként szabhatják a szervezők, hogy csak a környezeti szempontokat figyelembe vevő helyeket promótálják.

Az öko-szállásokról dióhéjban

Az öko-szálláshelyek helyben található, vagy kitermelt építőanyagból készülnek, helyi munkaerő alkalmazásával. Az építőanyagokat fenntartható módszerekkel helyben termelték ki és gyártották, az építés során pedig újrahasznosított építőanyagokat is felhasználtak. A helyi klimatikus adottságok és környezeti adottságok figyelembevételével épült, a benapozottságot, a ventilációt, a hűtést és az árnyékolás természetes módon, a természeti erőforrások segítségével oldja meg.

Az építkezésnél és a felújításnál a berendezésnél a természetes anyagokat, az alacsony toxicitású anyagokat és felületkezelő szereket, alacsony szennyezettségű vízbázis festékeket, alacsony szennyezőanyag kibocsátású oldószereket használja. A hotel-, motel- kemping típusú szálláshely rendelkezik környezetvédelmi programmal, ami jól látható helyeken ki is van függesztve, és ezek betartására fel is hívják a vendégek figyelmét. A szálláshelyen szelektív hulladékgyűjtést alkalmaznak. Környezetbarát beszerzést alkalmaznak a termékek és szolgáltatások beszerzésénél, az árubeszerzést is nagytételben bonyolítják, csökkentve ezzel a szállítási költséget és levegőszennyezést. Az épületek a helyi fizikai és kulturális szokásoknak, tájba illő módon történnek a természetet legkisebb háborításával.

2.2.12. Környezetbarát szokások ösztönzése a fesztiválokon

Érdeemes a rendezvény helyszínén kifüggeszteni az energiacsökkentési és racionalizálási lépéseket, vagy akár a programfüzetbe is érdemes már megjeleníteni, hogy tisztában legyenek a résztvevők a fenntartható filozófiánk gyakorlati megvalósításával.

Vízhasználatra, vagy a villanyleoltásra vonatkozó felhívásainkat érdemes közzétenni a közös használatú és szociális helyiségekben. Tegyük közzé, ha a közösségi közlekedés során sikerül kedvezményeket biztosítani a látogatóknak, hogy ezzel is ösztönözzük az e közlekedési formák választását. Részesítsük külön kedvezményben a közösségi közlekedési eszközzel érkezőket, ha felmutatják jegyüket. Szervezőként kerüljük a gépkocsi felesleges használatát, és erre a szervezők fel hívhatják a résztvevők figyelmét is. Főként lakott területen ösztönözzük a gyalogos és kerékpáros közlekedést.

2.2.13. Vízhasználat, szennyvízkezelés

A szervezőknek kevés hatásuk lehet a vízfogyasztás és a vízhasználat alakításában, hiszen a helyszín kiválasztása ezt nagymértékben befolyásolja, kérdéses, hogy van-e a területen vezetékes víz és szennyvízcsatorna, a szálláshelyeken kiépített-e a vízfogyasztást befolyásoló infrastruktúra, vagy a növénytakaró öntözése szükséges-e.

A fesztiválokon megjelenő vízfogyasztási formák a következők lehetnek:

- Tisztálkodáshoz használt víz
- Vendéglátáshoz használt víz
- Takarításhoz, mosáshoz használt víz
- Növényzet karbantartására használt víz

A meglévő, vízfogyasztással összefüggő szolgáltatások fenntarthatóvá tétele

- Egykaros keverőcsapok alkalmazása
- Perlátorok felszerelése a csapokra, mellyel csökkenthető a vízátérésztés
- Lehetőleg zuhanyozási lehetőséget biztosítsunk
- A csapok és a zuhanyok esetén automatikus szabályozók segítségével működjenek.
- Víztakarékos zuhanyrózsák előnyben részesítése a zuhanyzóknak.
- Víztakarékos WC tartály felszerelése.
- Az esővíz hasznosítása a helyszínen.

Ideiglenes infrastruktúra és szolgáltatás igénybevétele esetén érdemes tájékozódni a mobil WC-kben használt vegyszerekről, és a szennyvíz elhelyezésének módjairól. Ha lehetséges, környezetbarát megoldásokat válasszunk.

Fenntartható szokások kialakítása a rendezvény helyszínén:

- Vegyszermentes, biológiailag lebomló tisztító- és mosószerek elhelyezése a közös és szociális helyiségekben.
- Tájékoztató táblák kihelyezése a vizes helyiségekben a vízfogyasztásra és szennyvízkezelésre vonatkozóan.
- A növényzet öntözésére használjunk esővizet.

Szemléletformáló programokkal is segíthetjük a vízzel való takarékos bánást, például a csapvíz-kóstitoló egyre inkább kuriózumnak számít mai világunkban, de bemutatható az esővíz felhasználásának is számos módja akár demonstratívan is, esetleg a szennyvíztisztításának módjáról kiállítás szervezése.

Ajánlások megfogalmazása a látogatóknak:

- Palackozott víz helyett a jó minőségű csapvíz fogyasztásának ösztönzése.
- Saját bögre, pohár használatának ösztönzése, hogy kevesebb szemetet termeljünk.
- A víztakarékosagra figyelmeztető táblák kihelyezése.

2.2.14. Hulladékgazdálkodás

A fesztiválszemét kezelésének költsége a szemétszállítás, melynél legalább 4-5000 Ft-os költséggel számolhatunk köbméterenként. A hatalmas szemétkupacok a szervezőknek is sok fejfájást okoznak, hiszen a nap végén meg kell tisztítani a helyszínt, ami rengeteg élőmunkával, kezelése pedig rengeteg szervezéssel járó feladat. A szelektív hulladékgyűjtés bevezetésével a hulladék mennyisége ugyan nem változik, de kezelésének módja igen. Így akár jelentőssé is válhat a fesztiválszemét hasznosítható anyagtartalma, ezért ezt a keletkezés időpontjában szükséges külön válogatva gyűjteni.

A fesztiválszemét fő összetétele általában 20-25%-ban műanyagpalack (PET), 15-20% polipropilén vagy polisztirol műanyagpohár, 5-10%-ban fém italos doboz, 0-5%-ban üvegpalack, 10-15%-ban fehér, színes és kartonpapír, esetleg italos kartondoboz, előbbieket általában szórólapokból, illetve tiszta papírcsomagolásból állnak. 5-35%-ban egyéb műanyag fólia, vagy más szennyezett hulladék.

Érdemes figyelmet szentelni a hulladékgyűjtés módszereinek a fesztivál ideje alatt, hiszen ezzel részint a szervezők munkája válik egyszerűbbé, az élőmunka igényt pedig lehet az egyéb felmerülő problémák megoldására fordítani.

Hulladékgyűjtő-sziget: a fesztivál forgalmasabb közterületein (bejáratok színpadok, büfék környéke) mindenki által jól megközelíthető helyen kell felállítani a gyűjtésre szolgáló edényzetet.

Hulladékudvar jellegű: a fesztivál azon színhelyein, ahol ellenőrzött módon állítják fel az edényzetet.

Anyagra specializált kihelyezés gyűjtőpont szerűen: sörsátor, konyha területein.

A rendezvény tervezésekor már érdemes megbecsülni a várható nézőszámot, és ennek tekintetében megrendelni az edényzetet. Ilyenkor már a korábban rendelkezésre álló tapasztalatok alapján megbecsülhető a keletkező hulladék összetétele, mennyisége, valamint ezek ismeretében egyszerűbbé válik a hasznosítási lehetőségek feltérképezése is.

Szemétmentes fesztivál?

Az ideális rendezvény az lenne, ahol csak az válik hulladékká, aminek feltétlenül muszáj. De nagymértékben csökkenthető a hulladék, ha a következő lehetőségek közül választunk:

- Az italfogyasztás okozta hulladék csökkentése, újrahasznált pohárral, csapolással, folyó bor értékesítésével.

- Az étkezés során az újrahasznosítható evőeszközök bevezetésével szintén hatalmas mennyiségű hulladéktól szabadulhatnánk meg. A víztakarékos mosogatórendszerek segítségével nagymértékű hulladékcsökkenés érhető el.
- Ösztönözni kell a kiállítókat, kézműveseket, hogy az eladott portékát ne csomagolják, vagy újrahasznosított papírba tegyék.
- Bóvli és lufiárusokat, hagyományos búcsúi árusokat ne engedjünk be a rendezvényre. Az igényes népi vagy autonóm kultúra körébe tartozó programoknál megjelenik az igényes közönség, akiknek értékrendje a fenntarthatósággal összhangban van.

3. Somló környéki turisztikai termék- és szolgáltatás kínálat

3.1. A Somló környék fejlesztése a bor, a gasztronómia és a kultúra segítségével

A Somló-hegy közigazgatásilag négy önkormányzathoz tartozik: Somlónásárhely, Somlójenő, Somlószőlős, Doba. Az elmúlt évtizedekben az önkormányzatok Somlóval kapcsolatos tevékenységére sok esetben a rivalizálás és ennek következtében a szellemi potenciál szétforgácsolódása, a szolgáltatások fejlesztésének elmaradása volt a jellemző. Pl. az északi és déli oldal ellentéte, Somlót reprezentáló rendezvények egymástól független szervezése zajlott stb. A Somló környékén élő szőlőtermelők és helyi termelők összefogása elmaradt, termékeikkel jelenleg is csak elszigetelten jelennek meg szakmai és más rendezvényeken. A termelők, a szállásadók és a turisztikai szolgáltatók egységes stratégiában való gondolkodása nem jellemző, így nem tudnak hosszú távú elképzelésekre építeni. Jelenleg az egy-egy nagyobb borászat (Tornai Pincészet, Kreinbacher Birtok) fejlesztései az irányadók, ehhez azonban a helyi szereplők nem tudnak, vagy nem akarnak kapcsolódni. Ez hatással van a területen élő termelők és szolgáltatók jövedelemtermelő képességének alakulására.

A Somló-hegy idegenforgalmának, szolgáltatásainak fejlesztésében a következő problémákat kezelik evidenciaként a helyi szereplők:

- A szereplők nem találják meg a „hely szellemét”, a meglévő kuriózumnak számító termékekre (Nászéjszakák bora, kulturális és szellemi örökség) nem tudnak kialakítani egy értékesítési potenciállal rendelkező „brand”-et.
- Nem egységes fejlesztésekben gondolkodnak, ellentét feszül az északi és déli oldal között, gazda-gazda, illetve más helyi szereplők között.
- Nem közös érdekeltségben gondolkodnak. (Miért reklámozza magát egységesen, ha a déli oldalon élő elveszi a hasznot? Ne legyen nagy rendezvény, mert az felbolygatja a település megszokott életét.)
- Kívülről várja a segítséget a csoportszervezéshez és a termék értékesítéséhez. Azaz legyen valaki, aki megszervezi, aki értékesíti, és ebbe lehetőleg ne kelljen tevékenyen részt venni.
- Az egyéni érdekeltségen túl nem alakultak ki együttműködések gazda-gazda, gazda-helyi termelő-más programgazda, vállalkozói szféra-civil szektor között.

A Nagy-Somló Borvidéken nagyon kevés a borvidéket, és a kiemelkedő borfajtákat és helyi termékeket népszerűsítő rendezvény, amely megszólítja a potenciális vásárlók célcsoportját. A hétköznapi borivóként szegmentált, fiatal felnőtt réteg szokásait tekintve tudható, hogy általában valamilyen kísérő rendezvényen résztvevőként ismerkedik meg a borvidék jellegzetes borainak és kiemelkedő termékeinek értékeivel. A populáris rendezvények kevésbé kedveznek a gasztronómia és borkultúra fejlesztésének. Tavasszal és ősszel két nagyobb szabású rendezvény szervezésére kerül sor a Somló-hegyen, de a főszezonban, nyáron nem volt rendezvény, amellyel a turistákat, vagy potenciális bor- és kultúradelvéző réteget a helyszínre lehetett volna csalogatni. 2000-ben készült el a Somló-hegy borturizmusának fejlesztési lehetőségei c. tanulmány, melyben megfogalmazódott, hogy térséget komplex egységként ajánlja az idelátogatóknak, amelyben megjelenik az épített örökség bemutatása, a természeti környezet megismertetése, a szellemi örökség, és hagyományok bemutatása, valamint a szabadidő hasznos eltöltésének lehetőségei. A fejlesztési terv mentén elkészült a Nyitott Pincék minősítési rendszere, elkészült a Somló-környéki vendégváró c. kiadvány, illetve a Somló-Marcalmante Turisztikai Park Ajánlata c. kiadvány. A program megfogalmazza, hogy a borvidék kínálatát szakkiállításokon, szakmai rendezvényeken is népszerűsíteni kell. Olyan, országos és regionális, nagy érdeklődésre számot tartó rendezvények szervezését kell megvalósítani, melynek segítségével az idelátogatók több napot töltenek el a térségben, így szükséges a szolgáltatások (szálláshely, nyitott pince, gasztronómia kínálat) minőségét is javítani kell. A rendezvények programjainak összeállításakor nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a potenciális célcsoport tagjai elsősorban ne a kistérségből érkezzenek, hanem minél szélesebb földrajzi területről, illetve az országhatáron túlról. Törekedni kell arra, hogy a rendezvény az elkövetkezendő években belépőjegyekből, és szponzori támogatásokból tudja fedezni a kiadásokat.

2009-ben az Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület elnökének kezdeményezésére elindult egy olyan összművészeti fesztivál, amely arra volt hivatott, hogy a fent említett helyi szereplőket együttműködésre bírja, és segítséget nyújtson az **stratégiai tervek mentén megfogalmazott fejlesztési tervek** megvalósításában valamint a helyi termelésben érdekelt szereplők termékeinek népszerűsítésében. Mindezt az autentikus népi és autonóm kultúra (néptánc, népi színjátás, jazz zene) elsődleges eszközeivel kívánja megvalósítani, a popularizálás kizárásával. A Somló Hangja Fesztivál országos programként szólítja meg a gasztronómia és a kultúra kedvelőit, mint célcsoportot. A kutatás során azt kívánjuk vizsgálni, hogy ezeknek a

célkitűzéseknek milyen mértékben tud megfelelni a 2012-ben negyedeik alkalommal megszervezett rendezvény.

Hipotézis

A Somló környékén végzett eddigi tevékenységünk arra enged következtetni, hogy a helyi szereplők együttműködése még sem maradéktalanul elégséges. Több önkormányzat (Doba, Somlóvásárhely, Devecser) már felismerte a rendezvényben rejlő lehetőségeket, melyek a települések életére pozitív hatással bírnak. A helyi boros gazdák és termelők azonban mégsem találták meg benne az érdekeltségüket. Hipotézisünk szerint a gazdák és a termelők egy részének nincs széleskörű ismerete a rendezvényeken történő kínálás-értékesítésben rejlő lehetőségekről, biztosabban választja a megszokott értékesítési csatornákat, illetve meggyőződésük saját marketingstratégiájuk működőképességének elsődlegessége, így nem látják értelmét a helyszínen való megjelenésnek.

A helyi termelőknek szintén nincs tapasztalata a vásárokon, fesztiválokban való értékesítésben, így saját feldolgozott termékeikkel, esetleg hagyományokra épülő tudásukat, praktikáikat sem kívánják bemutatni, mert nem hívták fel a figyelmüket arra, hogy ez érték, mi több értékesíthető termék.

Hipotézisünk szerint a rendezvény megvalósítható szélesebb összefogásban, amennyiben a helyi szereplők a közösségfejlesztés eszközeivel és módszereivel felismerik saját érdekeiket. A rendezvény szélesebb célcsoport számára is elérhetővé tud válni a megfelelő marketingeszközök alkalmazásával, és a kulturális programelemek műfaji szélesítésével.

3.2. A helyi termékek népszerűsítésének, fejlesztésének innovatív megalapozása

A helyi szereplők tapasztalatainak vizsgálata

- **Érintett önkormányzatok**

Az önkormányzatok esetében azt vizsgáljuk, volt-e hatással a rendezvény a település ismertségének növekedésére, megítélésére. Az érintett települések esetében ez azért is időszerű, mert a 2010-ben bekövetkezett vörösiszap katasztrófa visszavetette az idegenforgalmi fejlesztéseket, és a borturizmust.

- Érintett helyi termelők

A térség bor- és agrárterméket előállító szereplői. A rendezvényen megjelenő termelők tapasztalatai az értékesítés lehetőségeiről. A meg nem jelenő termelők esetében azoknak az okoknak a vizsgálata, amely miatt távolt maradnak a rendezvénytől.

A térségbe érkezők és helyi résztvevők tapasztalatainak vizsgálata

A rendezvényre érkező célcsoport vizsgálata földrajzi megoszlás szerint, illetve a rendezvény kínálatával való elégedettség mérése. Tapasztalatok gyűjtése a rendezvény fejlesztésével kapcsolatban.

A Somló Hangja rendezvény hatásának vizsgálata

- Együttműködés a rendezvény megvalósításában a tervezéstől a lebonyolításig. Az érintett szereplők bemutatása
- Helyi termékek népszerűsítése. A térségben fellelhető helyi termékek jellegzetességeinek és értékesítési lehetőségeinek vizsgálata. Innovatív projektötletek beillesztése a következő rendezvény kínálatába.
- Kultúra közvetítés. Összehasonlítás és elemzés más országos nagyrendezvények, fesztiválok programjával. Résztvevő szám elemzése. A műfaji szélesítés lehetőségeinek vizsgálata.
- Finanszírozási lehetőségek vizsgálata.

3.3. Elméleti és módszertani eszközök

Kérdőív

A rendezvényre érkező látogatók véleményét kérdőíves módszer segítségével ismerjük meg. A kérdőív kiter a célcsoport lakóhelyére, a környéken eltöltött napok számára, az igénybe vett szálláshely típusára, a rendezvény programjainak elégedettségi vizsgálatára, illetve információt kívánunk kapni arról, hogy a jövőben min változtatna.

Interjú

Az interjú segítségével arról szeretnénk információt kapni, hogy hogyan értékeli a vizsgálatban résztvevő személy vagy szervezet a saját helyzetét. Milyen pozitívumokról vagy negatívumokról tud beszámolni a rendezvény kapcsán. A rendezvényen résztvevők esetében vizsgáljuk, hogy milyen innovatív ötletei, elképzelései vannak a jövőre vonatkozóan.

A részt nem vevő szereplők esetében információt gyűjtünk arról, hogy mi az elsődleges oka a távolmaradásnak, illetve mely esetekben vállalná a részvételt a rendezvényen?

Beszámoló, archív dokumentumok elemzése

A dokumentumelemzés segítségével nyomon kívánjuk követni a bekövetkezett változásokat a résztvevők számának alakulásában a konkrét rendezvény kapcsán, illetve a kereslet és a kínálat változásait. Az archív dokumentumok segítségével elemezni kívánjuk a térségben megszervezett rendezvények hatását, pozitív és negatív aspektusait, hogy az együttműködés új formáira tehesünk ennek segítségével javaslatot.

3.4. A Somló-hegy története

Veszprém megyében a Kisalföld lenyúló síkságából a Marcal medence előteréből emelkedik ki a 435 m-es bazalthegy. A Somló neve abból az időből származik, amikor még somfa erdő borította a hegy tetejét. Más felfogás szerint a régi okmányokban „sumla” néven szerepel. A török sum magyar jelentése som, míg a la a török-tatár lag-képző csonkult alakja.

A hegy a földtörténeti múlt harmadkorának közepén keletkezett. Hazánk területét a Turáni-tenger és a Pannónia-tó borította. Ezek vize a pliocén korban édesvizűvé vált, majd a folyamatos feltöltődés során szárazfölddé alakult. A vulkánműködés során a föld mélyének bazalttömege néhány helyen a felszínre került. A szél pusztító ereje letarolta a felszínt, csak a bazaltkúpok maradtak meg, tanúsítva a terület eredetét.

A Somló éghajlata különleges. A bazalt elporlott apró részecskéi hőtároló képességükkel járulnak hozzá a szőlő beéréséhez, ugyanis a lehülő levegőt ellensúlyozva, visszasugározzák a meleget a területre. A régi mondások alapján a hegyet elkerüli a jég, ám ez az utóbbi időkben megdőlni látszik. 1972. június 22-én a hegyen olyan jégeső pusztított, mely a vesszőt is letarolta a tőkékről, s a hegyoldal hófehérré vált.

A Somlót 1993-ban tájvédelmi körzetté nyilvánították a 8/1993.(III.9.) KTM rendelettel. Jelenleg a Balaton-felvidéki Nemzeti Park igazgatósága gyakorolja a hatósági jogkört.

A hegy feltárása már az 1800-as években megindult. A hegy oldalát szőlőültetvények és különböző gyümölcsfák borítják, a hegytetőn szálaskertek találhatók. A sziklák felett valamikor sólymok fészkeltek, visszatelepítésükre kísérletek folynak.

A hegy vízellátását a Sédfő és a Szent Márton kútja látja el. Valamikor bővizű forrás volt mind a kettő, ma már vékony érré apadtak.

A szőlőkultúra meghonosítói valószínűleg a rómaiak voltak, de vannak arra utaló kutatások is, hogy már a rómaiak elődei is foglalkoztak szőlőműveléssel. A heidelbergi egyetem egyik tanára, Domaszevszki feltételezi, hogy Somlővásárhely és Tüskevár települések között helyezkedett el egykor Magentiana római város, melynek lakói lehettek a szőlőművelés úttörői. Próbus római császár katonáit békeidőkben szőlőműveléssel foglalkoztatta. A somlói szőlőtermesztést először 1135-ben említette okirat.

A tatárjárás alatt a szőlők majdnem teljesen kivesztek. IV. Béla 1242 után az olaszországi Moreából hozatott egészséges szőlővesszőket. 1260-as okmányok már somlai vincellérekről is tesznek említést.

A szőlőkultúra felvirágoztatásában a vásárhelyi apácák, valamint a somlói várurak nagy szerepet játszottak. A XIV. században élő, bécsi katonaoorvos, Wolfgangus Lazius a Balatonvidék nevezetességei között említést tesz a híres somlói borról.

A Somló mindig kedvelt lakóhely volt, ezt tanúsítják a Sédnél, a Szt. Márton forrásnál és a Szt. Margit kápolnánál valamikor őskori települések maradványai. A feltárt temetkezési formák; az V. és VI. századból származó urnasírok, kelta lovas és vaskori halomsírok is kétségbevonhatatlan bizonyítékai ennek. A rómaiak jelenlétét az 1937-ben, a Szt. Márton forrásnál feltárt csővezetékek is alátámasztják. A népvándorlás során kivonuló rómaiakat a hunok, a keleti gótok, a longobardok és az avarok követték. IV. Béla király környék-rendezési okiratai megerősítik azt, hogy a vidék a tatár hadaktól sokat szenvedett.

A szőlőművelés csak a XIV. század elején lendült fel. Az 1800-as év filoxérajárványa majdnem teljesen kipusztította a somlói ültetvényeket. Az Országgyűlés 1896-ban törvényt alkotott a filoxéra miatt kárt szenvedett gazdák megsegítésére.

Az idők folyamán közel 40 szőlőfaj honosodott meg. Ez nem segítette a somlói borok minőségének stabilizálását, s jelenleg is nagy problémát jelent a bor versenyképességének kialakításában. A régi törzsfajták a furmint, a sárfehér, a budai zöld és a juhfark. Édesítő fajtának tartották a fűszeres, piros traminit, a rajnai rizlinget. Bőtermő fajták a mézesfehér, a ragszőlő, az ezerjő, a szlank-menka és az olaszrizling. Mára a Somló kiemelkedő bora a

furmint. Elfogadott fajták még a tramini, a hárslevelű és az olaszrizling. Évekig folyt a harc a juh fark hivatalos borként való elfogadásáért.

Az 1945-ös földosztáskor és az ezt követő időszakban a somlói szőlőtulajdonosok kicserélődtek. Az Állami Gazdaság területei mellett a kistulajdonosok tömegei jelentek meg, s ezek nagy százalékban vidékiek voltak. A birtokok elaprózódása mellett a Badacsonyi Állami Gazdasághoz való csatlakozás is visszavetette a bor minőségét. A gazdaságnak nem volt érdeke a somlói bor hírnevének megőrzése, legfeljebb csak kiegészítő borként kellett. Mára a Somlón megjelentek a nagyobb gazdák, akik nagyobb eséllyel jelenhetnek meg a belföldi és külföldi piacokon is.

A Somló első korszerű palackozójának megépítése a Fazekas család nevéhez kapcsolódik. Ez a palackozó a kisgazdák számára is végez palackozást.

1927-ben a vármegye egyhangú határozata, a földművelésügyi miniszter átirata ellenére a kereskedelmi miniszter állami érdekeltséget alapított a jenei oldalon nyitandó bazaltbánya megnyitására. A Somló hívei összefogtak ez ellen, melynek eredményeként a Minisztertanács elvetette a nevetséges tervet, így a Somló megmenekült.

1933-ban a Somló vidék népe József főherceg vezetésével nagy sikerű pünkösdi kiállítást és borvásárt rendezett Somlónvásárhelyen. Megalakult a Somlói Bortermelők Pinceszövetkezete is. 1936-ban Devecserben volt borkiállítás és felvonulás az Eszterházy parkban. A Somlói Nagybizottság újjáalakult József főherceg védnökségével. Ez az egyesület játszott nagy szerepet abban, hogy a hegy tetejére Szt. István király keresztény államalkotásának kilencszázados jubileumán 1938-ban kiállítótoronyt építettek.

A háború után a szerveződések megszűntek. A hegyközségeket hivatalosan felszámolták. 1981-ben Dobán megalakult a Somlói Baráti Kör, mely nem működött sokáig. Ezt a kört folytatta egy 1986-ban Devecserben létrejött szerveződés, mely a kilátóavatás 50.évfordulójára emlékművet avattak a hegytetőn, s a kilátó is visszakapta eredeti nevét. A bekövetkezett változások után 1991-ben a négy, Somlóban érdekelt önkormányzat által létrehozott Somló-hegy alapítvány vette át ennek a szervezetnek a munkáját, s vált a hagyományok folytatójává. Tevékenysége során megszerezte a Badacsonyi Állami Gazdaság volt bázisát, a Zalavári pincét, ahol helyet biztosított a Somlói Bortermelők Pinceszövetkezetének és az alakuló bormúzeumnak is. Az alapítvány létrehozta a somlói

múzeumot, s törekszik a somlói vár állagmegóvó munkáinak elindítására és más építészeti emlékek megóvására is. Megalakult a Somlói Borrend és gazdalanfolyamokat is szerveznek. Újjáalakult a pinceszövetkezet, s a törvényi előírásnak megfelelően a hegyközségek is megszerveződtek.

Az elmúlt évek során a Somló idegenforgalmilag is jelentős pozícióba került, sokan üdülőteltet vásároltak, mely a birtokok elaprózódásához vezetett. A kisparcellák kialakulása a minőségi bortermelés visszavetését is magával hozta.

A hegy azonban nemcsak a bor szerelmeseinek nyújt szórakozási lehetőséget, hanem a természet, kultúra iránt érdeklődők is kellemes élményeket szerezhetnek. Az ódon pincék látványa mellett a Taposókút – melyet az elmondások szerint még a török világ rabszolgáival építettek -, a Szt. Margit templom és kápolnája, a Szt. István-kilátó, a török kori vár, a Szt. Márton-kápolna, a Szt. Ilona templom, a Kinizsi-szikla és a bormúzeum alakították ki a Somló hegy sajátos arculatát.

Július 13-án, Szt. Margit napját követő vasárnapon az emberek a Szt. Margit kápolnához zarándokolnak. November 11-én és nyáron, Szt. Márton névnapján a dobai oldalon hallgatnak szentmisét. A jenei oldalon tavasszal tartanak istentiszteletet, hogy az Ur védje meg a termést.

A somlói vár létezéséről már 1093-tól van adat. Írásos emlék 1352-ből való. 1479-től a vár ura Kinizsi Pál. A törökök támadásaiban a vár elestét Bakács Elek várkapitány csellel akadályozta meg: egy ökör szarvára pereceket rakatott, s ezt az állatot az ostromlók közé hajtatta. A kiéheztetésre játszó törökök látva, hogy a várban élőknek nem kell éhezniük, elvonultak. 1552-ben a várat elfoglalta a török. 1707-ben Bottyán generális rendbe hozatta a várat, s élelmiszert és hadianyagot tárolt benne. 1731-ben a vár szerzetesek tulajdonába került. A vár ez alatt az idő alatt pusztulásnak indult. 1735-ben a romos vár az Erdődyek tulajdonába került, akik 1945-ig birtokolták.

3.5. Tájhasznosítás a Somló-hegyen

A Somlón a szőlőtermesztés jelenti az optimális tájhasznosítást. A szőlő monokultúrák megtartását a termőhelyi adottságok indokolják. Az alapközet, a talajviszonyok, az éghajlati adottságok más kertészeti kultúrával ilyen intenzíven és jó minőségben nem hasznosíthatók. Célszerű lenne a parcellaméreteket elaprózódását megállítani. Igaz ugyan, hogy legjobban az

egyéni parcellákon lehet a szőlőművelés mikrokörnyezeti adottságait kihasználni. A hegyen termelt bor minősége a termelő szándéka és szakértelme szerint változó. A vegyszerfelhasználás mennyisége és minősége is ellenőrizhetetlen.

A szőlőtelepítés korszerűsítésére nagy súlyt kell fektetni, s a fajták megválasztásánál szem előtt kell tartani a borvidéki sajátosságokat. A közös, nagy befogadóképességű borfeldolgozó és tárolóhelyek biztosítása mellett a borforgalmazás modernizálására és a minőség-centrikus felvásárlási árak kialakítására kell nagy figyelmet fordítani.

A Somlón lévő területek felaprózódását a társadalmi, gazdasági okokon kívül a földtörvény is befolyásolta, mely szerint személyenként 3000 m²-nél nagyobb mezőgazdasági ingatlana senkinek sem lehetett. A szőlőtulajdonosok előregedése, az öröklés okozta spontán darabolódással a jövőben is számolni kell. A közlekedési utakhoz közelebb eső területeken várhatóan tovább növekszik a kisebb parcellák iránti igény. A meredekebb területeken az erózióveszély miatt mindenképpen mérsékelni kell a földterületek darabolódását. Figyelembe kell venni azt is, hogy a parcella darabolódás a beépítés fokozódásával is jár, ezáltal útfejlesztési igény is fellép. Az idegenforgalom szempontjából fontos, hogy a hegy látványának megőrzése céljából a védett értékek közelében nagyobb, nyitottabb területek maradjanak.

A térségbe érkezők számára a hegy borkóstolási, kirándulási, sportolási lehetőségeket is kínál. A nyitott pincék tulajdonosai felismerték az együttműködés fontosságát, az egységes arculat, megbízható minőség vonzó erejét. Ezt bizonyítja az is, hogy alakulóban van egy fejlesztési egyesület. A hegy környékén lévő települések falusi vendégfogadói megfelelő szállásfeltételeket tudnának biztosítani a térségbe érkezőknek. A vendégfogadók feltérképezése folyamatban van. Az információk megszerzése után a Somlón tevékenykedő nyitott pincék tulajdonosait és a falusi vendégfogadókat összehívjuk egy megbeszélésre, ahol a lehetséges együttműködési pontok felderítése lesz a cél.

A hegy lábánál parkolóhelyeket kell kialakítani, hogy a személygépkocsival illetve autóbusszal érkezők a parkolást meg tudják oldani. A hegy lábánál körbefutó úthálózat fejlesztése, bővítése elengedhetetlen, hiszen ezáltal lehetővé válna a hegy teljes körbejárása autóval.

3.6. Együttműködés a Somló környékén

Az interjúk beszélgetések alkalmával lehetőségünk nyílt megismerni az egyes helyszíneken, az adott vendéglátó egység, vagy szálláshely vezetőjének véleményét lehetőségeiről, illetve tapasztalatairól. Ha az egyes vállalkozók, termelők és szolgáltatók problémáit és jövőképét megismerjük, akkor a térség lehetőségeit és jövőképét is megismerjük. Hipotézisünk szerint csak a térség aktív, vállalkozó szellemű polgáraitól várhatjuk munkahelyek létrehozását és fejlesztést. Az interjúalanyok többsége tulajdonos, vagy üzletvezető volt, hiszen a fejlesztések szempontjából releváns véleményeket kerestük. Elmondhatjuk róluk, hogy egykét kivétellel helyi születésűek, és mindig is itt dolgoztak, de legalábbis több évtizede foglalkoznak tevékenységükkel a Somló környékén. Ebből következően nem választották ezt a vidéket, hanem örökölték. Jellemző rájuk, hogy szorosán kötődnek a vidékhez és tisztelik a hagyományokat. A tevékenységhez kapcsolódó kérdések közül az első a látogatások időszakára vonatkozik. Szinte minden válaszadó említette a nyarat, de általánosabb a „tavasztól őszi” vélemény. Ez alapján azt mondhatjuk, hogy a Somló egy tipikusan hazai, az idegenforgalomra épülő hely lehet. Az idelátogató vendégek főleg belföldi turisták. Egykét válaszadó említette, hogy osztrákok vagy németek keresik fel őket néha, de többségében magyar vendégeik vannak. A vendégek látogatásainak okaként elsősorban a Somlót, illetve a tájat általában nevezték meg az interjúalanyok. A természeti értékek és a bor mellett a nyugalmat, a kikapcsolódást említették leggyakrabban. Ugyanakkor arról is panaszkodtak, hogy alapvetően kevesen jönnek erre a vidékre. Megállapíthatjuk, hogy a Somló és környéke a helyiek szerint elsősorban a vidéki nyugalommal és a borral vonzza a turistákat. Ugyanakkor sokan megfogalmazták azt a hiányosságot, hogy kevés az érdekes, tartalmas program, ami szerintük több embert csábítana. Ebben általában mindannyian egyetértettek. A felkeresett helyek vezetőinek fele nem hirdeti sehol szolgáltatását, aki igen, azok inkább az interneten. Tervezett, hatékony reklámozásról nem beszélhetünk tehát körükben, viszont az internet használata pozitív tulajdonság. Kutatói tapasztalat, hogy alacsony költségvonzata miatt sok kisvállalkozó, különösen vidéken, szívesen használja az internetet. Mivel azonban a készítményt nem előzik meg kutatások és statisztikák, a kommunikációs hatékonyság szempontjából nem megfelelőek az adott honlapokon való megjelenések. Az interjúk során említett honlapok helyi érdekeltségűek, egyébként csak olyan látogatóik vannak, akik vagy helyben lakók, vagy eleve érdeklődnek a Somló vidéke iránt. Így új látogatók megnyerésére kevésbé alkalmasak. Ezekben a honlapokon kívül is csupán helyi médiumokat említettek,

pedig a valódi célközönség nem az Ajkai Kistérségben él. Az interjúalanyok említették, hogy a táj szépsége, a vidék nyugalma és a Somlói bor nem elegendő a látogatók érdeklődésének felkeltésére, programok, eseményekre volna szükség. Megkérdeztük őket, hogy jelenleg milyen programok érhetőek el a vidéken. A válaszok között szinte kizárólag helyi érdekeltéssel rendelkező eseményeket találunk. Az egyetlen rendezvény, amely túlmutat az itt élők szórakozásán, kikapcsolódásán, a Somló Hangja Fesztivál. Ez azonban egyetlen hétfői program az egész évben. Az összes többi esemény a helyiek számára érdekes: falunapok, főzőversenyek. A turisták számára egyedül a borkóstolás és a bortúrák lehetnek érdekesek, de önmagukban ez is kevés. Ezt a megkérdezettek is tudják, többen meg is fogalmazták, hogy nincsenek jó programok. Az ide látogatók két csoportra oszthatók a szerint, hogy mennyi időt töltenek a Somlón. Nagyobbik részük 23 napot vagy egy hétfőjét tölt el a hegyen és környékén sétával, kirándulással (ami nem jár maradandó élménnyel). A turisták kisebbik része pedig csak átutazó, és néhány óra elmúltával továbbutazik. Az interjú beszélgetések lehetőséget adnak arra, hogy az alanyok olyan véleményüket is elmondják, amire vonatkozóan előzőleg nem fogalmaztunk meg kérdést. Így történt ezen kutatás során is, amikor többen is kiegészítették az interjúvázlatot azzal a véleményükkel, hogy olyan összefogásra lenne szükség, amely a bor mellett más érdekességet is kínál a turisták számára. Korábban felvetődött a fejlesztő civil szervezetek körében az a kérdés, hogy mennyire köthető össze a Somló vidéke más turisztikai célponttal, ezért megkérdeztük az interjúalanyokat, hogy milyen gyakran érkeznek a hegyre, például a Balatonról turisták. A válaszok alapján csak elvétve látogatnak ide az egyébként Balatonon és a Badacsonyban pihenő emberek, mert bort ott is ihatnak, és más nem fogadja őket a Somlón sem. Bár a Balatonnal nem említettünk jó példát, a válaszadók elgondolkodtak és elmondták, hogy inkább a nyolcas úton közlekedők és pestiek azok, akik gyakrabban jönnek kifejezetten ide pihenni. Az interjú beszélgetésekből kiderült, hogy a helyi vállalkozók nem elégedettek a jelenlegi idegenforgalommal, pedig mind a borászok, vendéglátók, vagy szállásadók ettől remélik felemelkedésüket. Attitűdjüket tekintve szívesen vennének részt közös akciókban, szívesen támogatnának minden olyan fejlesztést, amely újabb programokat, rendezvényeket jelent a nagyobb idegenforgalom érdekében.

Külső impressziók:

A térségben tartózkodó látogatókat, a civil fejlesztő szervezeteknél tevékenykedő önkénteseket arra kértük, fogalmazzák meg impresszióikat a térségről. Milyen benyomást kelt a táj, az itt élő emberekkel való találkozás, a beszélgetések, a korábbi lexikális ismeret.

Az első, megfogalmazott benyomások:

- „Barátságos vidék, barátságos emberek”
- „Az Óriás kalapja:))”
- „Csiszolatlan gyémánt”
- „Gyémántbánya, de kavicsbányaként használják”
- „Segíts magadon, Isten is megsegít”
- „Óriás kalap, fejetlenség, zöld sárkánygyík, vár, középkor, bizalom, barátság, somlai - somlói bor, történelem”
- „Olajos, bársonyos íz”
- „Ásványi anyagokban gazdag táptalaj és bor”
- „A kiemelkedő értékeket tudatosítani kellene, de hiányzik az összefogás, pedig külön-külön jó ötletek merülnek fel”
- „Családi, barátságos környezet kis településekkel, amelyet a nyugalomra vágyókkal kellene megismertetni, mert szerintem kevesen ismerik a Somló elhelyezkedését, borait.”
- „Barátságos, vendégszerető vidék, de hiányoznak a vendéglők, az igényes szállások, és a programok...”
- „A gazdáknak össze kellene fogniuk, és közösen kitalálni, hogy miben látják a Somló különlegességét, és meg kellene majd bízni egy csapatot, aki kitalálja, hogy lehetne mindezt eladni.”
- „A pörkölt finom, a bor még annyira; ha eljut ide bárki, szeretni fogja.”
- „Szívélyes vendéglátás, kedves emberek, finom bor”
- „Fürdők és wellness szállodák biztosan bevonzzák a turistákat”
- „Minden jó, de sokat kell majd dolgozni, ha fel akarják lendíteni.”
- „Az egységtudat hiánya, az értékek fel nem ismerése.”

3.7. Turisztikai termékinlát a térségben

A kutatás során az interjúzó és kérdőívező munkatársak személyes benyomásaikat foglalták össze a térségben található kínálatról. Olyan egyéni véleményeket, benyomásokat jegyeztek ezekben fel, amelyek a helyszínek végiglátogatása során kialakultak bennük. Ezekben olvashatjuk tehát a független kutatói véleményeket, amelyek az első élményszerző találkozás eredményei, és mint ilyenek a legszembeűnőbb és legfontosabb tulajdonságokat tartalmazzák az egyes helyszínekről. Az alábbiakban néhány helyszínről készült leírást ismertetünk. A helyek pontos nevét nem adjuk meg a válaszadók anonimitása érdekében, de a tevékenységet, amelyet folytatnak, jelöljük. Ezek a leírások egy esetleg elkészülő kiadványban való megjelenés alapjául is jól szolgálnak.

Lovarda

„Kis társaságok vagy családok számára ideális kikapcsolódási lehetőség, kényelmes szobákkal és hangulatos társalgóval. A falusi jelleget megfelelően tükrözi, a tulajdonos és alkalmazottai segítőkészek. Elérhető áraik mindenki számára lehetővé teszik a lovas hintózást, lovaglást, de egyéb falusi szórakozásokban való részvételt is. Szép, igényesen berendezett, hangulatos lovarda. Van benne fantázia. A vendégkönyvben csak jókat írtak, valamint, hogy „még visszajönnék”. Érdekesség, hogy a lovas hintózásra befogott lovakat is porszívózzák. Hiányossága, hogy nem rendelkezik saját konyhával és étteremmel, és a közvetlen közelben sincs étterem.”

Borozó

„Barátságos, családias légkörrel és mérettel rendelkezik, ahol finom ételeket és somlói bort szolgálnak fel. A tulajdonos olyan nagy szeretettel beszélt a Somlóról, amilyen vendégszeretetre és hangulatra egy falura kiránduló turista éppen vágyik.”

Panzió

„Újonnan felújított panzió, amely ugyan nem az út mellett van, de tábla jól láthatóan jelzi, hogy merre található. A férőhelyek számát bővíteni kellene. Egy kerthelyiség igazán barátságossá teszi.”

Fazekasműhely

„A tulajdonos és családja hagyományos fazekas család, sőt dinasztia. A műhely hangulata erősen érezteti a hagyomány szeretetét. Szépen kidolgozott, mégis praktikus fazekas termékeket lehet vásárolni, olyant, amire szívesen mondja az ember: „megéri az árát”. A tulajdonos szívesen venné ki a részét a turizmus felvirágoztatásából.

Kocsma

„Fiatal, kreatív tulajdonossal találkoztunk, aki ötleteivel és kitartásával a másik kocsma fölé kerekedett. Vendégei jórészt kamionosok, de a hétvégi főzőalkalmaival a helyieket is becsábítja. Növekvő vendégköre dinamikus növekedést biztosít, amiből lassan saját parkolót építhet.”

Vendéglő

„Rendkívül barátságos tulajdonos, de a szolgáltatás színvonala (infrastrukturális háttere) alacsony. Leginkább a helyiek látogatják, minimális átmenő forgalma van. Már-már hihetetlen, hogy a tulajdonos hogyan és miből tartja fenn a vendéglőt, olyan kevésnek tűnt vendégek száma, de nagyon bizakodó és egyáltalán nincs elkeseredve. Jó példája annak, hogy a hozzáállással mennyire lehet ellensúlyozni a fizikai környezet hiányosságait.”

Problémák, következtetések

A Somlói Borvidék Magyarország legkisebb, de egyik leghíresebb borvidéke. Négy főbb turisztikai látványosság vonzhatja erre a vidékre az érdeklődőket, amelyek egyben ennek a vidéknek legfőbb ismertető jelei is:

- Somló –vár
- Somló-hegy
- Somló borvidék
- Somló tájvédelmi körzet

Az alapvető problémák az infrastruktúra, a társadalom és az ezek alapján kialakult szolgáltatások rendszerében keresendők.

Legelőször nagyon fontos megemlítenünk, hogy a leromlott állapotú infrastruktúra milyen következményekkel jár. Az úthálózat rossz állapota miatt a települések nehezen megközelíthetők – főleg télen –, és a turisták nem is szívesen látogatnak ide emiatt. A gyalogos, kerékpáros forgalom inkább jellemző, mivel a települések nagyon kicsik és közel vannak egymáshoz. A szervezett kerékpártúrák látogatottsága szerény, holott a táj gyönyörű, és kellemes a levegő, de a megfelelő útviszonyok hiánya miatt ez a kirándulási forma nem túl népszerű. A csatornarendszer nincs teljesen kiépítve, pedig a csatorna már a római korban is, nemhogy a 21. században alapvető infrastrukturális környezeti igény. Ezen kívül a szennyvíz felszívódik a talajba, ami nagyban károsíthatja azt. Ezzel összefüggésben elmondható, hogy a nem megfelelő hulladékkezelés és néhány illegális hulladéklerakó szintén taszítják az odalátogatókat. Néhol a higiéniai körülmények is hagynak maguk után kívánni valót. Európai Unió tagországban ez a hiányosság már nagyon feltűnő. Mivel a térségre jellemző az elöregedés, kevésbé hajlamosak az újításokra. A térségben nagyon sok az elhanyagolt, magára hagyott terület, ezt a települések lakosság száma is mutatja, hisz a kis lélekszámú falvakkal nem foglalkoznak annyit, nincsenek beruházók, mondván nincs mibe beruházni. Már pedig ez nem így van! A Somló térségében rengeteg fejleszthető, főként a turizmus szempontjából fellendíthető terület rejlik. A természeti erőforrások kihasználtsága nem megfelelő (termálvíz, hőenergia), sokkal hatékonyabban lehetne őket felhasználni, ezzel pedig nemcsak az életszínvonal, de a jövedelemszint is emelkedhetne. Azonban ez nem könnyű akkor, ha az ott élők többsége a fejlesztésekre nem érez motivációt. A fiatalok folyamatosan elvándorolnak, ezáltal a népesség egyre fogy, a születésszám pedig nagyon alacsony. A térség lakói közt hiányzik az összefogás, amely megfelelő alapja lehetne az egységes borturizmus kialakításának. A vidék sok apró településből áll, amelyek közt nehezen áramlik az információ, ezáltal a külvilág felé is nehezen kommunikálnak. Nincs egy átfogó, egységes stratégiai elképzelés, amelynek mentén megfelelően tudnának kommunikálni a környezettel, és befektetőket vonzanának a térségükbe. Mivel befektetőkben hiány van, és hiányzik a vállalkozó szellem is, ami abban nyilvánul meg, hogy csak kevesen szeretnének modernizálni, energiát befektetni a szolgáltatások fejlesztésébe, ezáltal nincsen konkrét jövőbeli tervük, kialakult jövőképük. Ha valakinek mégis lenne kedve, ötlete, azt a pályázatok hiánya akadályozza a beruházásban, ezért „állóvízhelyzet” alakul ki.

Ami a turizmus szempontjából kiemelkedő fontossággal bír, az a szolgáltatások minősége és milyensége. Így, jelenleg a Somló Borvidék szolgáltatásstruktúrája nem alkalmas arra, hogy fellendítse a turizmust ezen a területen. A legelső alapvető probléma – a tapasztalatok alapján – a szálláshelyek hiánya azok közül a csoportos szálláshelyeké. (Interneten csupán 34 lehetőséget találunk, a nagyobb létszámú kiránduló csoportoknak pedig szinte csak szociális intézményekben van hely.) Ez ismét a települések kis lakosságszámára vezethető vissza, hiszen az idős emberek már nem tudnak vendégül látni „idegeneket”, még kevésbé vágnak bele egy panzió vagy kisebb hotel kialakításába. Ehhez nagy szükség volna „külső” erőforrásokra, vállalkozó kedvű fiatalokra, befektetőkre. Azonban a fiatalok nem maradnak meg a térségben, hisz kevés a munkalehetőség, nem versenyképes a fizetés és a térség jövedelemtermelő képessége is alacsony. Nem beszélve a szórakozási lehetőségek hiányáról, ami a turisták számára is negatívumként jelentkezik. Vannak kulturális rendezvények, érdekes programok, szervezett gyalogtúrák, kerékpártúrák, bortúrák, melyek vonzanák az embereket, mint például:

- Túrák, jelzett turistautak
- Látványosságok: Taposókút, Szent Margitkápolna, Kitaibel Pál tanösvény, somlói vár, Kilátó, Szent Márton kápolna, Kinizsi-szikla
- Somló Hangja Fesztivál – kiemelkedő kulturális programok, bor, gasztronómia
- Somlói Napok: főzőverseny, az év somlói borosgazdája, utcabál, színházi előadások
- Pütkösdi Bortúra – Pütkösdi Nyitott Pince Napok
- Bortúrák: 4 féle túra
- Borbemutatók, Borkóstolási lehetőség, Borpalackozási lehetőség, Minőségi palackos borok értékesítése, Borgasztronómia, Borversenyek, Borlovag avatás
- Idegenforgalmi látványosságok bemutatása a hegyen
- Kerékpártúrák

Megítélésünk szerint megfigyelhető a fejlődés: lépésről lépésre ugyan, de haladnak a fejlesztések, a szolgáltatások és a programok fejlődnek. Nem elégséges azonban mindezek kommunikációja, prezentációja. A Somló térségi programok látogatottsága szerény, csekély létszámú közönséghez jutnak el a kommunikációs üzenetek, sőt sok esetben meg sem

fogalmazódnak kommunikációs üzenetek. Ha pedig a programok nincsenek meghirdetve, interneten is nehezen találhatóak meg, sőt még a helyben lakók közül is kevesen ismerik, nem várható el egy-egy rendezvényen a magas látogatottság.

A bortúra remek kikapcsolódás lenne nagy, baráti társaságoknak, céges összejöveteleknek, vagy külföldi partnereknek, akikkel kicsit jobban szeretnénk megismertetni kultúránkat. Családi kirándulások és tanulmányi látogatások alkalmával is kitűnő kirándulási lehetőséget biztosítanak a Somlói Napokhoz hasonló egyéb nevezetes hétvégék, illetve a Tájvédelmi Körzetben szervezett kirándulások – a látványosságok megtekintésével egybekötve. A hazánkban nyaraló külföldiek számára pedig élményekben gazdag kirándulásokat lehetne szervezni a Somló hegyhez. Mindezek jelentősen lendítenének a környéken élők mindennapjain, hisz az év bármely szakában érdemes lenne meglátogatni a Kistérséget. Mindehhez azonban helyi összefogás egyedi, sajátosságokkal bíró térségi arculat, jó termékkínálat és jól szervezett, tudatos kommunikáció szükséges.

3.8. „Somló” térség ismertsége, különös tekintettel a virtuális térre

Vizsgált találati mélység: 4 oldal, A vizsgálati adatok szerint a böngészők meghatározó többsége maximum csak a második, harmadik oldalig jut el keresés közben, és csak az azokon talált tartalmakat olvassa át. Keresési kulcsszó: „Somló” Kiválasztás: A találatokat turizmus témára szelektáltuk. (olyan szempontból választottuk ki, hogy melyek tartoznak a turizmushoz és magához a vidékhez, valamint, ha ezeken az oldalakon olyan linket találtunk, ami érdekes lehet a kutatás szempontjából, azokat is végigpásztáztuk). Nem turisztikai tárgyú találatok: Üzemek, gyárak (zsákkészítő vállalat, fémgyártó és kereskedő cég, stb.) portálait is, melyek a Somlóvidéken helyezkednek el, de ezek a mi szempontunkból feleslegesek. Azért meg kell jegyeznünk, hogy ezen oldalak mind tartalomban, mind design elemekben a többitől kismagaslóan igényesebbek.

Tesztcsoport korosztálya: 20-40 éves

A kutatás szempontjából a legfontosabb keresőszó a Somló. A kutatási tervben leírt szempontrendszer szerinti tartalmat, szolgáltatásokat, kommunikációs szempontokat, menedzselhetőségi jellemzőket vizsgáltunk a honlapokon.

- Kiderül-e mi az oldal célja? – vagyis elengedhetetlen eldönteni, mi a website célja, informálás, vásárlás, szórakoztatás?
- Ki /kik a célcsoportja? –hiszen a kommunikációt, designt ehhez kell majd alakítani
- Struktúra az oldaltartalmak, adatbázisok szervezése célcsoport és célfüggő.
- Tartalomgrafika a szervezet arculatához, valamint a célcsoport igényeihez, elvárásaihoz kell szabni.
- Interaktív felületek az ügyfélkapcsolat, ápolás egyik kulcseleme
- Navigáció, segítség a célcsoport igényeit figyelembe véve
- Információtól a szórakoztatásig, referenciák a vásárlói döntéseket nagy mértékben befolyásolják, és azok prezentációi
- Frissítés, karbantartás, menedzsment

A Somló keresőszóra információs és szórakoztató, valamint turisztikai jellegű adatbázis tartalmakat találtunk nagy számban, de jellemző volt még az üzleti intézményi találat is.

Elsőként azokat az oldalakat említjük, amelyek szövegek, cikkek formájában jelenítik meg a tartalmat. Két ilyen oldalt találhatunk és mindkettő a somlói borokról szól. Ezek a színvonalasan kidolgozott írások csupán magyarul érhetőek el, viszont jó minőségű, odaillő képekkel vannak illusztrálva, és ahol csak tehetik, ecsetelik az egyik legjobb helyről származó boraik érényeit. Lehetőség van hozzászólásokra, véleménynyilvánításra is, ami összehozza azon embereket és véleményeiket. Azokból az oldalakból van a legtöbb, amelyek történelmi, geográfiai szempontok szerint közelítik meg ezt a vidéket. Egy kivétellel mind csak magyar nyelven elérhető, és amelyiknél találtunk angol nyelvű adatbázisokat, ott sajnos a Somlóról szóló íromány már nem elérhető, csupán Magyarország borvidékei között volt felsorolva angolul. Ezen oldalak közül a legtöbbnek a kinézete jellegtelennek mondható, ugyanis egybeömlesztett szövegek vannak néhány képpel illusztrálva. Azok az oldalak, amelyek tartalmilag jól kidolgozottak, azok küllemileg csupán elégségesek, azok pedig, amelyek küllemileg jó osztályzatra méltóak, nem elég jól kidolgozott a tartalmi részük. Mégis ezen típusok közül (amely a történelmi tartalomra épül) a legjobban kidolgozott weboldal a Wikipedia, ahol a Somlói vár története részletesen bemutatásra kerül és jó minőségű képekkel

illusztrált. Ami még pozitívum itt, hogy az angol nyelvű portálon is fent van a somlói borokról néhány ismertető, persze nem annyira részletesen kidolgozva, mint magyarul a vár története. Még itt megemlíthető az az oldal is, amelyik egyrészt történelmileg is megközelíti a vidéket, de a fő célja maga a programajánlat, de ez sincs eléggé kidolgozva. Küllemre szép, de csak azt mondja, hogy látogassunk el a vidékre, de nem segít semmilyen link által, hogy ezt megkönnyítse a számunkra.

Egyetlen olyan oldalt találtunk (iránymagyarország), amely a vidék egyetlen hoteljét ajánlja számunkra. Nem is ajánlja, hanem inkább csak leírja a szálláshely (ami egyben pincészet is) elérhetőségeit és főbb adatait, mint például kedvezményeket, szobák számát, parkoló meglétét és egyéb lehetőségeket, amit igénybe lehet ott venni. Külsőségek szempontjából nem igazán vonzó, viszont az nagy előny, hogy a magyar nyelv mellett elérhető angolul és németül is.

Kommunikációs hatékonyság szempontjából a legszerényebb oldal, „<http://somlo.net>”. Nemcsak külsőné, alaki megjelenése miatt, hanem tartalmilag is: mert hiába szerepel a nevében a Somló, egyetlen egy szót sem ír semmiről, ami a térséggel kapcsolatban állna. Csupán általános mindennapi hírek találhatóak rajta, mint például tőzsdei információk.

3.9. A találatok megoszlása tartalom és formai elemek szerint:

A SomlóMarcalmente Akciócsoport honlapja a turizmushoz nem nagyon kapcsolódik, de linkelhetők róla a térség településeinek honlapjai. Ezek mindegyike ugyanazokra az információkra koncentrál. Design szempontjából egységesek, a települési arculatok nem jelennek meg, semmi extra, de korrekt információkat tartalmaznak. Egyebek mellett tájékoztatják az ott lakókat, hogy milyen helyi eseményekre kerül sor, valamint a turisták számára is hasznos információkat nyújthatnának, ugyanis minden oldalon található egy olyan link, hogy „Idegenforgalom”. Ezen belül a helyi szálláslehetőségeket, a vendéglátóipari egységeket, a nevezetességeket, valamint túra és horgászlehetőségeket közölnek az olvasóval. Azaz, csak közölhetnének, ugyanis a legtöbb ilyen településen nincsen hotel vagy szálloda, nincsenek éttermek az oldalak szerint, mármint nem említenek egyet sem a linkek alatt. Ezek is mind egy nyelvűek. A „somlóvidek.hu” weboldal nem igazán nyerte el a megkérdezettek tetszését. Tartalmilag és külsőleg is a legfejletlenebbek közé tartozik, viszont két link

található az egyik Devecseré, a másik pedig Karakószörcsök nem hivatalos oldaláé. A devecseri portál tartalmilag közepes, viszont a könyvtárak honlapja mind tartalmilag, mind pedig stílusilag nagyon igényes, és angolul, németül is olvasható. Karakószörcsök portálja túl rikítónak tűnik, de nagyon előnyös, hogy egy ilyen kisebb oldal is le van fordítva angolra, valamint, hogy innen elvisz minket egy link a faluturizmus oldalára, ahol szálláslehetőségeket kínál a faluban magyar, angol és német nyelven is.

A szálláshelyek esetében, két portált találhatók a Google-lal, amelyek közül az egyik egy hotel (Somló Hotel), a másik egy vendégház weboldala. A Somló története, valamint árak, elérhetőség, kapcsolat és még sok érdekes dolog olvasható itt. Angol és német nyelvű mindkettő. Külső megjelenésük és tartalmuk a legigényesebb és a legfejlettebb az összes portál közül, ami a Somló hegyvidékéhez kapcsolódik. Ilyennek kellene lenniük az oldalaknak ahhoz, hogy mindenki szívesen böngéssze, és úgy is határozzon, hogy meglátogatja a helyet, és teljesen mindegy, hogy egy magyar vagy egy német turistáról van szó. Léteznek olyan portálok is, melyek borospincéket, borkóstolásokat hirdetnek. Van köztük olyan oldal, amelyik aloldalak nélkül, egyetlen oldalból állnak, és elérhetőségként csak email cím és telefonszám van megadva. Ennek ellentéte a Somló Pezsgő weboldala szépen kidolgozott küllemmel és tartalommal rendelkezik. Egyetlen hiányossága, hogy csupán magyar nyelvű. Viszont a két véglet között számos borászat oldala helyezkedik el, amelyek között vannak kétnyelvűek is, de ezeknek nagyobb hiányosságaik vannak. Kevesebb az információ és designban is szerényebbek ezek az oldalak. Kiemelhető a „somloiborvidek.lap.hu” oldal, melynek az a feladata, hogy összegyűjtse és linkként tárolja azokat a portálokat, melyek ehhez a témához kapcsolódnak. Ezt a feladatát nagyszerűen látja el, nagyon jó linkek találhatók az oldalon, viszont külföldiek ezzel az oldallal sem boldogulnának. Legnagyobb hátránya mégis az, hogy a Google találatoknál a negyedik oldalon bukkant csak elő, amit az emberek nagyobb százaléka már meg sem néz.

A tartalmak megoszlása interaktivitás szerint

A Somló kulcsszót alkalmazott kereséskor kapott találatokról azt mondhatjuk, hogy vannak kiemelkedően jó megjelenéssel és tartalommal rendelkező oldalak, de legtöbbjük alig használható információval rendelkezik és a designjuk sem éppen vonzó. Ha valaki a Somló--hegyi kistérségbe szeretne mindenféleképpen menni, akkor sok mindent talál az interneten. Ha viszont csak valamelyik borvidékre szeretne valaki utazni és a neten néz utána a

lehetőségeknek, akkor a többi borvidékről sokkal könnyebb adatokhoz jutni, mint a somlóiról. Ez persze földrajzi adottságának is köszönhető, hogy a legkisebb borvidék hazánkban. A térségben rengeteg turisztikai lehetőség áll rendelkezésre. A leginkább elterjedt ilyen lehetőség nem más, mint a borkóstolók. Majdnem minden borászatban lehetőség van rá. Van, amelyikhez csak el kell látogatni, másoknál pedig előre be kell jelentkezni, de a legtöbb weboldal nagy hangsúlyt fektet a témának. Vannak egyes borászatok, ahol borpalackozás is lehetséges. Személyre szabott címkézés áll rendelkezésre, vagyis a látogató azt is megtervezheti, hogy mi legyen ráírva a címkére, valamint ő választhatja ki az üveget is. Számunkra ez a szolgáltatás hangzik a legizgalmasabbnak. Ez csak egy-két helyen olvasható, és ott is mellékesen szerepel, de ennek a kínálatára gyakorolt hatása nagyon jó, ezért nagyobb hangsúlyt kellene fektetniük a kommunikációjára a borászatoknak. A portáljaikon szentelhetnének egy képekkel illusztrált oldalt annak, hogy eddig már miket készítettek, és még milyen további variációk lehetségesek.

Túrák is indulnak a Somló-hegyre azoknak, akik szívesen megnéznék a várat, a taposómalmot, a kápolnákat a hegyen, valamint a Szent István kilátótornyot, amely a hegy csúcsán helyezkedik el, és a weboldalak írói szerint csodálatos körpanoráma nyílik onnan. Lovaskocsi-túrára is van lehetőség a Somló-hegyen, amelyről nem sokat találni az interneten, ugyanis egyetlen egy cikkben olvastunk erről. Ha valaki kikapcsolódásra vágyik, az ellátogathat a Devecseren található Széki-tóhoz, ugyanis a sétálás mellett horgászatra is nyílik lehetőség. De ez a lehetőség Bakonypölkésen is megtalálható a halastónál, viszont a község nevezetességei közé tartozik még a Halasy Öchtritzkúria is. A kistérséghez tartozó Doba nevezetessége az Erdődy kastély, amely előzetes bejelentés alapján megtekinthető. Jelenleg szocioterápiás pszichiátriai kórház céljára hasznosítják a kastélyt. Iszkázon fellelhető Nagy László Emlékháza. A költő ebben a házban született. Somlószőlősön található egy Zichy kastély. A mellette fekvő, magántulajdonban lévő kiskastéllyal együtt nagyon romos állapotban van. Se ajtó, se ablak nem található rajtuk. Felújításával biztosan sokat tudnának javítani a település imázsán, még akkor is, ha például szállodaként újítaná fel valamilyen vállalkozó. Tüskevár település honlapja nem igazán tájékoztat izgalmas programokról, pedig élőben is láttuk a nagyszerű Helytörténeti Múzeumot, amiről lehetne több információ. Tudomást szerzünk ugyanakkor a székelly-kapuról, valamint a híressé vált Képesfáról. Ugyanez a helyzet Magyarpolányon, amely a régi, tornácos bakonyi parasztházakról, valamint az embernagyságú faszobráiról híres. Ajka a többiekhez képest sokkal több nevezetességgel

rendelkezik. Ilyen például a Városliget, ahol megtalálható a mesterségesen létrehozott Csónakázttató, a Városi Múzeum és Fotógalleria, a Bányászati Múzeum, az Őslény és kőzettár, valamint az Ajka Kristály üveggyár és üvegmúzeum.

Ezen turisztikai lehetőségeket több módon is össze lehetne kapcsolni, és egy, vagy többnapos programokat szervezni, melyek ezeket a térségeket és nevezetességeit összekapcsolja. Pl. túrák, körutak, tematikus táborok. Megítélésünk szerint, arra kérdésre, hogy ki az interneten kereső, és a szolgáltatásokat valóban igénybe vevő célcsoport, azt a véleményt alakítottuk ki, hogy leginkább a borkedvelők, a kirándulni vágyók, valamint az iskolai programokat szervező tanárok –mert leginkább az ő számukra lehetnek vonzóak ezek a programok. Látni célcsoport a diák, a főiskolai hallgató a tanárokon keresztül. Ha a későbbiek során minőségi szálláshelyfejlesztés történik, akkor a cégek humán erőforrás és PR menedzserei, hiszen kiváló tréninghelyszín is lehetne a Somló. Az általunk felsorolt célcsoportok mind rendszeres internethasználók is. (Lásd NRC kutatás) Körükben elsősorban úgy lehetne népszerűsíteni a térséget, ha az interneten róluk szóló weboldalak színvonalasabbak lennének mind vizuális, esztétikai, mind tartalmi szempontból is. A mai világban végül is ez mindennek az alapja. Ha az interneten nem találunk valamit, akkor úgy gondoljuk, hogy az vagy túlságosan új, vagy egyáltalán nem fontos és érdekes. Ha diákokat szeretnének fogadni, akkor programajánlást, lehetőségeket összeállítani és különböző – minél több – iskoláknak elküldeni, melyek persze lehetnek külföldiek is. Mivel, ha diákok jönnek, biztosan sokan lesznek, így csoportos kedvezményeket is lehet ajánlani. Az ajánlatok terjesztését lehet akár prospektusok kiküldésével (ez sajnos költséges), vagy interneten keresztül e-mailen (költséghatékony és gyors) végrehajtani.

Megtekintett weboldalak:

1 http://borravalo.blog.fn.hu/index.php?view=bejegyzes_oldal&bejid=12514&bejcim=Somlo_Tavaszi_Evjaratkostolo_Bazalt_Fiuutod&todo=

2 http://www.agraroldal.hu/borturizmus_cikk.html

3 <http://hu.wikipedia.org/wiki/Soml%C3%B3>

4 <http://en.wikipedia.org/wiki/Soml%C3%B3> . <http://somlo.net/>

1 <http://somlo.uw.hu/>

2 <http://somloiborvidek.lap.hu/>

3 <http://somlovidek.hu/site/>

4 http://www.archimedia.hu/content.php?content=78;set_lang=hu .
<http://www.borbanavigassag.hu/somlo.htm>

1. <http://www.borszalon.hu/rendeles.php?borvidekfilt=7>

2. <http://www.fsz.bme.hu/mtsz/utleiras/somlo01.htm>

3. <http://www.fsz.bme.hu/mtsz/utleiras/somlo02.htm>

4. http://www.iranymagyarország.hu/somlo_hotel_es_tornai_pinceszet/I050434/kep1/ .
<http://www.karpatok.info/fenykeptar/somlovar/index.htm>

1. http://www.kemenesalja.hu/somloi_hu.html

2. <http://www.somlohotel.hu/>

3. <http://www.somlomarcamente.hu/>

4. <http://www.somlonet.com/> . <http://www.somlopezsgo.hu/>

1. <http://www.somlovolan.hu/somlovolan/index.php>

2. http://www.utazasinfo.hu/hu/kozep_dunantul_az_oszi_somlo.html

3. <http://www.vendegvaro.hu/gen>

4. <http://www.villasomlo.hu/> . <http://www.borszorcsok.hu/>

1. <http://karakoszorcsok.periklesz.hu/>

2. <http://kispirit.periklesz.hu/>

3. <http://kisszolos.periklesz.hu/>

4. <http://www.nagyalasony.hu/> . <http://nagypirit.periklesz.hu/>

1. <http://www.somloszolos.hu/>

2. <http://somlovecse.periklesz.hu/>

3. <http://www.vid.hu/>

4. <http://www.tuskevar.hu/> . <http://www.karakoszorcok.hu/>

1. <http://falusiturizmus.kx.hu/>

2. <http://devecser.com/>

3. <http://www.somlowine.com/>

4. <http://www.oszvaldpinceszet.hu/> . <http://somlobor.freeweb.hu/>

3.10. A Somló térség az idegen-nyelvű oldalakon

Keresőmotor: Google. Vizsgált találati mélység: 4 oldal, A vizsgálati adatok szerint a böngészők meghatározó többsége maximum csak a második, harmadik oldalig jut el keresés közben, és csak az azokon talált tartalmakat olvassa át. Keresési kulcsszó: „Somlo, wein, wine, wine region” Tesztcsoport korosztálya: 20-40 éves

A Somlói borvidék a bor hazájaként emlegetett, franciaországi, francia nyelvű oldalakon csak említés szintjén szerepel, mint Somlói borvidék, de legalább szerepel. Nem részletezik azonban sem a fajtaleírásokat, sem a környék jellegzetességeit. A legtöbb idegen nyelvű oldalon ugyanazok az információk szerepelnek (pl. fajták), nem térnek ki a bor történetére illetve a hozzá kapcsolódó legendákra, amik felkelthetnék az érdeklődést.

<http://www.bacchushungaricus.co.uk/acatalog/somlo.html>

<http://gastronomy.gotohungary.co.uk/article/143/SomloWineRegion>

Somló Wine Region

The smallest of all Hungarian wine regions, the Somló wine region in the northwest of Hungary consists of three hills rising up from the surrounding plains. The largest and most impressive is Somló Hill itself – a solitary volcanic butte rising to a height of 1417 feet. Kis-Somló Hill lies 20 kilometres to the east and Ság is a further eight kilometres north.

The volcanic rock and soil imparts a strong, mineral characteristic to the wines grown here. The terroir is unique, and the wines made from the grapes grown here have long been attributed medicinal and even aphrodisiac qualities.

The [St. Márton Winery](#) welcomes visitors and offers traditional Hungarian food to complement the local wine. In the region's main town, Somlónémetváros, you can visit the House of Somló Wines (Somló Borok Háza) and learn about the history and traditions of local winemaking. The nearby town of Pápa holds a wine festival in mid-August.

The Somló region also boasts the fifteenth-century chapel of St. Margaret and the hilltop ruins of Somló Castle, built in the 11th century. Another three 14th century chapels share the hillside.

3.11. A Somló idegenforgalma

Keresőmotor: Google Vizsgált találati mélység: 4 oldal, A vizsgálati adatok szerint a böngészők meghatározó többsége maximum csak a második, harmadik oldalig jut el keresés közben, és csak az azokon talált tartalmakat olvassa át. Keresési kulcsszó: „Somlói bor”, „somlói borvidék”

Kiválasztás: A találatokat turizmus témára szelektáltuk. (olyan szempontból választottuk ki, hogy melyek tartoznak a turizmushoz és magához a vidékhez, valamint, ha ezeken az oldalakon olyan linket találtunk, ami érdekes lehet a kutatás szempontjából, azokat is végigpásztáztuk). Nem somlói borra vonatkozó tárgyú találatok: sok felesleges adat, link jelent meg, többek között más borok hivatalos honlapja!

Tesztcsoporthoz tartozók: 20-60 éves

3.12. Szőlőkultúra

A szőlőkultúra 1990-es években kezdődött privatizációja megszüntette az állami és szövetkezeti nagyüzemek túlnyomó részét és lehetővé tette magángazdaságokká, részvénytársaságokká alakulásukat. Hegyközségek, feldolgozó és értékesítő szövetkezetek, érdekvédelmi szervezetek alakultak. A hazai tudományos fajtaérték vizsgálatok és a legutóbbi korszerűsítés eredményeként nemzetközileg is (i. sz. 671.) kiemelkedő módon alakították át fajtaválasztékukat. Napjainkban a szőlő- és bortermelés nagyüzemi időszakának típusborai helyett kezdenek előtérbe kerülni a tájborok, ezt segíti a borok eredetvédelme is.

A Somló oldalában található 550 hektárnyi szőlő alig negyvened része az ország legnagyobb borvidékén, a kunságin található, a tokaji is tízszer, a badacsonyi, a Balatonfüred-csopaki is több mint háromszor nagyobb. A somlai bor mégis legalább egy fél évezrede önmagában a minőség mércéje, márka. A hegy a fehérszőlők, fehérborok termőterülete. Az ajánlott öt fajta, a furmint, juhfark, a hárslevelű, a tramini és a legelterjedtebb olaszrizling. Különösen a juhfark számít igazán somlói szőlőnek, mert hozzáértők szerint itt éri el a legjobb minőséget.

3.13. A somlói bor szakmai elismertsége, és ennek reprezentációja a virtuális térben:

Az első kifejezés, ami a keresés során hasznos adatokkal szolgál az a somlói borvidék. Így találhatunk rá a somloiborvidek.lap.hu oldalra ahol sok hasznos információ található a helyről és környékéről valamint az ott elkészíthető borok fajtáiról.

A somlói bor elismertségét az online tartalmak szerint három verseny tükrében lehet vizsgálni:

- Badacsony és környéke közötti borverseny
- Országos borverseny
- Nemzetközi borverseny

A somlói borvidéki borversenyen az ezen a területen termelő boros gazdák borai versenyeztek egymással és a végeredmény az egyes pincészetek közötti rangsort jeleníti meg. A legfrissebb adat 2005-ös, A borok hatféle minősítést kaphattak: champion, nagy arany, aranyérem, ezüstérem, bronzérem és oklevél.

Champion díjas borok az oldalak prezentációi szerint:

Badacsonyi Kéknyelő 1967. Szőlészeti és Borászati Kutató

Intézet Tokaji Aszú 6 puttonyos 1963. Babits Pincészet,

Tolcsva

A benevezett italok között a somlói 16 borral vett részt a versenyben. Az érmekből a Somlói 2 aranyat (ajkai Csordás-Fodor Borház 2000-es Somlói Furmintja és a somlójenei Tornai Pincészet 2000-es somlói Chardonnayja), 3 ezüstöt szerzett.

Ugyanaz az eset áll fent az országos borversennyel kapcsolatban, mint a badacsonyi régió közötti versenynél, azaz nincsenek friss adatok!.

3.14. *Internetes borvásárlási lehetőség az angol nyelvű oldalakon*

Az internet megerősítette a borok helyzetét, mint befektetési formát, mivel a szakértők szerint 40, ill. 45%-kal emelkedtek bizonyos üzleti mutatók értékei, továbbá az interneten értékesített mennyiség is igen jelentős. „Egyre többen fektetik pénzüket borba. Ez már nem egy olyan zárt piaci szegmens, mint régebben volt „—mondta Vitners Exchange, egy 2000 júliusában indított online borkereskedelmi platform egyik munkatársa. Az év első hat hónapjában az áruforgalom meghaladta a tavaly egész évben értékesített mennyiséget, amely akkor 10 millió font, azaz több, mint 4 milliárd forint volt. A befektetők természetesen a nagyarányú értéknövekedés miatt fektetnek be, nem ok nélkül, hiszen a jó borok fiatalon olcsóbban beszerezhetők, mint fénykorukban. „ Volt már rá példa, hogy 50.000 fontért (több, mint 20 millió Ft) értékesítettek egy kartont, tehát 12 palack bort, míg azon esetek sem ritkák, mikor ugyanezt a mennyiséget csupán 100 fontért adjuk elmondta Maxwell. (a www.timesleader.com cikke alapján.) Megítélésünk szerint az online vásárlás lehetősége nagyon jó ötlet, több online áruházzal kellene kapcsolatba lépni, illetve ehhez kapcsolódóan megismertetni az ottani vásárlók körében a borokat (ez idevonzhatja őket turistaként is). Az online marketing tartalmak azonban folyamatos frissítésre szorulnak, amelyben most problematikát látunk. A vásárlási szempontból (gondoljunk az internetes vásárlóközönség tudatosságára, igényességére, informálódására a vásárlói döntést befolyásoló referenciák fontosságára!) meghatározó információk (referenciák) kommunikációja nagyon fontos, ezért minél több országos és nemzetközi rendezvényen való részvétel (promóció) fokozhatja a még hazánkban is elég alacsony ismertséget.

„SomlóZöldítő” – az értékteremtés, értékmentés és a fenntartható fogyasztás komplex mintaprogramja

[http://www.globalwinestocks.com/search.asp?keyword=soml%F3&vintage=&id_country=NU
L&id_region=NULL&id_appellation=NULL&id_countryM=NULL&id_regionM=NULL&i
d_c
urrency=2&id_format=NULL&minPrice=&maxPrice=&datePriceYY=&datePriceMM=&m
erch antType=NULL&x=0&y=0](http://www.globalwinestocks.com/search.asp?keyword=soml%F3&vintage=&id_country=NU
L&id_region=NULL&id_appellation=NULL&id_countryM=NULL&id_regionM=NULL&i
d_c
urrency=2&id_format=NULL&minPrice=&maxPrice=&datePriceYY=&datePriceMM=&m
erch antType=NULL&x=0&y=0)

4. A helyi termékek népszerűsítésének innovatív módjai

A térségben a mezőgazdaság fontos szereppel bír a gazdasági szerkezetben. A megművelt gazdasági területek aránya magas. Jól működő kis- és közepes vállalkozások találhatók itt. Hiányos a településeket összekötő úthálózat, a térség sugaras úthálózatának következtében a térség központja jól megközelíthető, a kisebb települések azonban nincsenek megfelelően összekötve, ami gondot okoz az alapfokú oktatás, és más közszolgáltatások igénybevétele esetén. Rossz a tömegközlekedés főként a perifériás kistelepüléseken, mert a szolgáltatónak nem gazdaságos a járatok indítása. Ez gondot jelent a munkahelyre való eljutás, az egészségügyi és közigazgatási szolgáltatások igénybevétele esetén. A lakossági kereskedelmi és szolgáltatási ellátás színvonala alacsony. Elavult mezőgazdasági utak, ingatlanok és eszközök jellemzik a vállalkozásokat.

Az alapszintű oktatás szakmai és tárgyi feltételei megfelelőek. A térségben szakképzett mezőgazdasági munkaerő található a hagyományos mezőgazdasági termelés miatt, a munkaerő tekintetében szabad kapacitás is van.

A települések gazdag népi hagyományokkal rendelkeznek, a hagyományok őrzését általában a helyi közösségek végzik. Főként az egyházi ünnepekhez kötődő hagyományok élnek.

Magas az alacsony iskolai végzettségű munkanélküliek aránya, akik között sok a funkcionális analfabéta, ezáltal nehezen átképezhető réteg. Kevés a helyi munkalehetőség a kistelepüléseken, sok helyen az önkormányzat az egyetlen foglalkoztató.

A helyi társadalom együttműködési készsége alacsony, nincs közös problémamegoldás, hiányoznak a település fejlesztésében érdekelt civil szervezetek.

Szinte minden településen található olyan helyi kézműipari, népművészeti vagy mezőgazdasági- élelmiszertermékek, melyek alkalmasak arra, hogy a jövedelemszerzési lehetőségeket, illetve a helyi foglalkoztatási lehetőségeket bővíteni lehessen általuk. A térség területén élő vállalkozókkal és alkotókkal, magánemberekkel interjúkat készítettünk, s az interjúkban megfogalmazott elképzeléseket, elvárásokat öntöttük jelen tanulmány formájába. Kérdőíves módszer segítségével felmértük a helyi termékek jelenlegi kínálatát, a piacra jutás jelenlegi lehetőségeit, illetve megvizsgáltuk, hogy milyen marketing eszközöket alkalmaznak e termékek népszerűsítésére. A már meglévő termékek piacra jutásának elősegítését

vizsgáltuk, melyhez korszerű módszereket ajánlunk tanulmányunkban, áttekintve az országos lehetőségeket is.

A minőségi helyi- és agrártermékek megismertetése és értékesítése komoly gondot okoz a termelőknek a térségben; ezzel egyidejűleg pedig, a településekre érkező látogatók, turisták megcsodálják, megdicsérik ugyanezeket a termékeket, és szívesen vásárolnának azokból. (Főként, ha látták azt, hogy hogyan készül, vagy fogyasztottak, esetleg csak kóstoltak belőlük a településen.) Külön érték lenne persze, ha a termékek exkluzív csomagolásban, ajándékozásra alkalmasan is megjelenének.

Továbbá tapasztalható, hogy egy-egy konferencia, találkozó szervezésekor a már unalmassá váló reklámajándéktárgy kínálatban (naptár, mappa, toll, esernyő, stb.) a résztvevők körében üde színfoltnak számít egy üveg jó bor, (pl. Somlói juh fark 2-dl-es exkluzív kiszerelésben), vagy fadobozba zárt különleges édesség, (pl. egy érdi asszony által feltalált szárított gyümölcsből készült: „Zsanna-manna” fantázianevű termék), vagy a rómaiak idejéből származó hagyomány alapján „alkalomra sült mézes lepény”, esetleg csont- vagy fafaragvány, vagy más kézműves termék (pl. kecsketejes kézműves szappan).

A településfejlesztési kutatásokban gyakran olvasható javaslat a helyieknek, hogy dolgozzák fel a helyi agrártermékeiket, és „jellegzetes helytermékként” értékesítsék. Természetesen, élelmiszerek esetén a szigorú EU-s élelmiszerszabályok között nem minden termékből készíthető ajándék, ennek ellenére EU támogatás igényelhető lenne, pl. tejtermék feldolgozásával készült cukrászipari termékekre (vajás sütemény). Gondoljunk csak az új pápa megválasztása után Rómában azonnal piacra dobott „Ratzinger-szeletre”, ami egy cukrászsütemény, vagy egy másik „siker termékre”, a hologramos emblémával ellátott, darabonként csomagolt, majd db-onként 1 \$-ért értékesített alma példájára.

Egyes, jellegzetesen agrárágazatból élő településeken már foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy az állati és növényi eredetű „hungarikumok” elterjesztésének egyik jó lehetősége a turizmus.

A témában több figyelemre méltó publikáció is napvilágot látott. Többek között a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomkutató Központjának elemzése, amely az Agrárium Kiadó

gondozásában jelent meg 2004-ben, vagy Dr. Szakály Zoltán marketing témájú elemzése is kifejezetten ezt a témát vizsgálja.¹

Természetesen nem csupán állati, hanem növényi eredetű termékekről, pl. „kertészeti hungarikumok” marketingjéről is szó van. E témában is születtek tudományos publikációk², amelyek a termékek számára szintén jó értékesítési lehetőséget látnak a turisztikai piacon.

Az ötletnek természetesen érdekgazdái is lehetnek mind a termelők, mind az idegenforgalmi vállalkozások, programszervező irodák, térségi központok, civil szervezetek, kézművesek és települési önkormányzatok részéről.

A minőségi állati és növényi eredetű agrártermékek új típusú piacokon való értékesítésének lehetőségei hosszú távon alkalmasak tipikus partnerségre épülő turisztikai projektek létrehozására is. Ez főként olyan területeken jelentene hatalmas lehetőséget, ahol az agrárágazatban dolgozók megélhetési gondokkal küzdenek. Hazánkban sok település sorolja ide magát.

Rövidebb távú cél lehet azonban a minőségi agrártermékek értékesítésére egy olyan „piacteret” létrehozni, amely nem igényel nagyobb összegű befektetést, mégis a lehetséges célcsoportok teljes szegmentuma számára elérhető lenne. Egy virtuális piactér kialakítása kifejezetten olyan minőségi agrártermékek számára, amelyek alkalmasak a turisztikai vagy üzleti, vagy ünnepi alkalmi ajándékozásra. A www.somlohangja.com, mint gyűjtőportál, mint egy valódi médium közvetíthetne eladó és vásárló között, valamint alkalmas a beszállítókkal, és a vásárlókkal való kapcsolattartásra, később pedig, szakértői rendszer működtetésére is.

A cégek szívesen ajándékoznak magyar helyterméket, mert az különleges, nem úgy, mint a kínai táska, toll. stb., ráadásul kellően exkluzív, és nem túl drága. A termelők pedig, egy-egy jó ötlettel agrártermékeiket új piacra pozícionálva, egy új terméket, jelesül üzleti, vagy turisztikai ajándékot hoznak létre.

¹ Az állati eredetű hungarikumok elterjesztésének lehetősége: a turizmus – Óshonos Állataink és termékeink (Magyarország az ezredfordulón sorozat –Agrárium 2003. Budapest-179.old) ,Szakály Zoltán Dr.: Kiemelt állati eredetű hungarikumok marketinglehetőségeinek elemzése (KE ÁTK Ökonómiai és Szervezési Intézet)

² Botos Ernő Péter- Hajdu Edit- Szabó Attila- Müller István :Hungarikumok a szőlő és borágazatban/ Kertészeti Hungarikumok/ Magyarország az ezredfordulón (Agrárium Budapest, 2003, 141. old), Bernáth Jenő- Zámboriné Németh Éva :Gyógy-és aromanövény hungarikumok / Kertészeti Hungarikumok/ Magyarország az ezredfordulón (Agrárium Budapest, 2003, 253. old),

A minőségi agrártermékek elterjesztésének és értékesítésének egyik nagy ívű lehetősége lehet a turizmus, amely olyan összetett területet kínál, ahol tudatos fejlesztéssel sikerülhet értékesíteni, és új fogyasztókhöz, új piacokra eljutni, evvel a termelőknek jövedelmet biztosítani.

Milyen termékek kerülhetnek be erre az új piacra?

Nyilván ezt a piac maga is eldönti majd idővel, ám kiindulásként célszerű a sort olyan termékekkel kezdeni, amelyek a meglévő minőségbiztosítási és minősítő rendszereink, (oltalmak, védelmek alatt álló) szűrőin már átestek, folyamatosan garantált minőséget produkálnak. Ezek a termékek ugyanis tanúsítványokkal rendelkeznek, adatbázisokba rendezettek.

Természetesen az egész innovációs ötlet akkor teljeseedik ki, ha ezt kiterjesztjük minden olyan, folyamatosan jó minőséget produkáló termelő/ gyártó termékére is, amely alkalmas az üzleti, turisztikai, alkalmi ajándékozásra.

Az állati és növényi eredetű agrártermékek elterjesztésének segítésére több területen is kiváló, innovatív reklámhordozó és marketingeszköz is lehet egyben a térség idegenforgalmi szempontból kiemelkedő rendezvényei, és azt hirdető virtuális piactér:

A két nagy terület:

Turizmus:

- fesztiválok, nagyrendezvények
- falusi turizmus
- „hónvág turizmus”
- idegenforgalom, idegenforgalmi programok
- konferencia turizmus

Üzleti és alkalmi (magán) célú ajándékozás:

- csomagküldő szolgáltatással, futárszolgálattal egybekötve is.

4.1. Piacképes helyi termékek kategorizálása

A piacképes helyi termékeknek egyszerre több kritériumnak is meg kell felelniük, de ismerve a hazai és nemzetközi példákat a helyi gazdaságfejlesztés számára pozitív hatással bírhat.

- egyediség, a tájra, vagy magyar előállítójára, alkotójára jellemző tulajdonságokat hordozzon (bizonyos értelemben exkluzív legyen)
- ajándékozásra alkalmas legyen: pl. élelmiszertermékek esetén: ne legyen gyorsan romlandó, valamelyik célcsoport szempontjából különleges legyen, csomagolható legyen. Ideálisan: a nemzetközi reklám és üzleti ajándéktárgy piacon is újdonságnak számítson
- postai szállításra is alkalmas legyen
- árkategóriába besorolható legyen
- termék kategóriába besorolható legyen
- folyamatos szállításra, vagy időszakos szállításra alkalmas legyen
- a piac igényének megfelelő kapacitásban előállítható legyen
- hivatalos engedélyekkel (kézművesek esetében működési engedéllyel) rendelkezzen a beszállítója
- ellenőrizhető minőségű termék legyen (a hamisítványok elkerülésére)
- Jól prezentálható, fotózható, videózható termék legyen. Előállítója vállalja az evvel kapcsolatos költségeket.
- Előállítója vállalja a termékminták elkészítését, ill. igény esetén a termékek személyes prezentációját, az igény szerint felmerülő termékismertető elkészítését, az eredmények publikálhatóságát.
- Előállítója anyagi felelősséget is vállaljon a termékek, termékleírások (esetleg a termékhez kapcsolódó használati ajánlások) ajánlati adatbázisokba való bekerüléséhez.

4.2. Piacképes helyi termékek népszerűsítése

A piacképes helyi termékek és helytermékek népszerűsítésére és elterjesztésére, megismertetésére kifejezetten alkalmas a nagy rendezvények keretében megvalósított helyi termék fesztivál, főképpen ha ez beágyazódik egy ismert és népszerűvé vált összművészeti rendezvénybe, mint amilyen a Somló Hangja fesztivál. Szükségessé vált a helyi termékek adatbázisának újragondolása, a helytermékek tematizálása, új, innovatív termékfejlesztést ösztönző programok kidolgozása a következő termékterületeken:

- Állati eredetű termékek
- Növényi eredetű termékek
- Natúr termékek árkategóriák szerint (választhatóan növekvő, vagy csökkenő sorrendben)
- Ajándékok termékkategóriák szerint
- Ajándékok földrajzi hely szerint
- Nagy mennyiségben is szállítható termékek
- Egyedi, exkluzív termékek
- Kézműves termékek, dísz tárgyak

4.3. Piacképes helyi termékkel rendelkező termelők, kézművesek a Somló környékén 40 km-es körzetből

Állati és növényi eredetű agrártermékek

Hús, hentesáru

Táncsics Mezőgazdasági Mgtsz, Devecseri Húsüzem

Település: Nagyalásny, Devecser

Termék: füstölt húsáru

Termék jellegzetessége: A termékek nem tartalmaznak szóját, tej- és tejfehérje készítményt, tojást és tojás készítményt, glutént, fóliacsomagolásban

Elérhetőség: dhus@vnet.hu

Schenek Tamás, Csingervölgyi Vadaspark

Település: Ajka

Termék: füstölt vadhús termékek

Termék jellegzetessége: szavashúsból készült füstölt kolbász

Elérhetőség: schenektamas@freemail.hu

Hegymagasi Mezőgazdasági Termelő Szövetkezet

Település: Hegymagas

Termék: szürkemarha

Termék jellegzetessége: országos szürkemarha-pörkölt főzőverseny alapanyagát biztosítja

Elérhetőség: 06/30/628-8721

Monostori Ágnes, Monostori Péter

Település: Lesenceistvánd

Termék: kolbász

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: monostori@dravanet.hu

Néninger-Nagy Kft

Település: Nemesvámos

Termék: sertéshús, feldolgozott hústermékek

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: 06/30/997-3058

Ware Borbála

Település: Hegyesd

Termék: nyúl, szürkemarha hús

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: warep-b@hu.inter.net

Állati eredetű élelmiszertermékek

Tej, sajt

Rendeki Sajt Kovács Családi Gazdaság

Település: Ajkarendek

Termék: friss házi tej, túró, krémsajt, ízesített gomolya sajtok, félkemény sajtok, füstölt és natúr keménysajt, parenyica, orda

Termék jellegzetessége: ellenőrzött állományú tehének, kézműves sajt készítés

Elérhetőség: info@rendekisajt.hu

Széplábi Attila

Település: Noszlop

Termék: Juhsajt, kecskesajt, juhtúró

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: 06/20/528-0091

Monostori Ágnes, Monostori Péter

Település: Lesenceistvánd

Termék: tej, kecskesajt

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: monostori@dravanet.hu

Osváth Ferenc

Település: Szentgál

Termék: kecskesajt

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: 06/30/447-0094

Tojás

Leitolt Attila

Település: Pula

Termék: tojás

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: leitoldattila@gmail.com

Kovácsné Véber Eszter

Település: Halimba

Termék: tojás

Termék jellegzetessége: szabadtartott állatállományból L., M. méretű tojások

Elérhetőség: 06/30/919-7699

Növényi eredetű élelmiszerek

gabonafélék, malomipari termékek

Pásztor Miklós

Település: Nemesvámos

Termék: liszt, tönkölybúza

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: okofarm@gmail.com

Gröber László

Település: Ajka

Termék: tönkölybúza

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: groberl@ajkanet.hu

Bodnár György

Település: Somlószlós

Termék: tönkölybúza, kukorica

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: kmobiokultura@freemail.hu

Biogold Natúr Kft

Nemesvámos

Termék: hidegen sajtolt olajok

Termék jellegzetessége: Biokontroll Hungária által ellenőrzött bio minősítésű hidegen sajtolt olajok, Omega 3-6 olaj sütéshez, főzéshez

Elérhetőség: 06/30/9279-343

Buzsáki Réka Edina

Település: Németbánya

Termék: petrezselyem, sárgarépa, zeller

Termék jellegzetessége: bio

Elérhetőség: zoldpagony@freemail.hu

Gröber László

Település: Ajka

Termék: biomustár, burgonya

Termék jellegzetessége: bio

Elérhetőség: groberl@ajkanet.hu

Hauck Zsoltné

Település: Nagyvázsony

Termék: burgonya, petrezselyem, sárgarépa, alma, meggy

Termék jellegzetessége: bio

Elérhetőség: 06/30/5577-101

Szatmári Szabolcs

Település: Ajka-Padragkút

Termék: gyógy- és fűszernövény, paprika

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: kapli.ilona@freemail.hu

Hegedűs Tibor

Település: Ajka-Padragkút

Termék: alma, meggy

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: timy1987@citromail.hu

Gusztos Sándor

Település: Hegyesd-Sátormapuszta

Termék: paprika, paradicsom, sárgarépa, uborka, gabonakolbász

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: 203594265@pannongsm.hu

Kiss József

Település: Hegyesd

Termék: burgonya, kukorica

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: 06/87/435-118

Lukács Gyuláné

Település: Taliándörögd

Termék: alma, körte, sárgabarack

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: dina58@freemail.hu

Mrena József

Település: Farkasgyepű

Termék: alma

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: mrena0919@freemail.hu

Szabados Imre

Település: Bánd

Termék: zöldség

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: 06/20/452-1064

Ware Borbála

Település: Hegyesd

Termék: csicsóka, dióbél, gyógynövények

Termék jellegzetessége: bio minősítés

Elérhetőség: warep-b@hu.inter.net

Halimbai Gyógytea

Település: halimba

Termék: gyógynövények

Termék jellegzetessége: Halimbárium gyógyteák

Elérhetőség: 06/30/547-1837

Bor

Halla Pince

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: olaszrizling (több évjárat)

Elérhetőség: hallpince@t-email.hu

Spiegelberg Borpince

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: olaszrizling, juhfark, furmint, chardonnay, cuvée

Elérhetőség: spiegelberg.wein@freenet.de

Molnár Pince

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: olaszrizling, juhfark, furmint, hárslevelű

Elérhetőség: 06/30/348-2754

Bogdán Családi Pince

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: olaszrizling, juhfark, furmint, tramini

Elérhetőség: 06/30/947-1071

Vino-Trans Kft., Fazekas Borpince

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: olaszrizling, juhfark, hárslevelű, tramini, muskotály, Somló pezsgő

Elérhetőség: 06/30/226-6677

Csordás-Fodor Borház

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: olaszrizling, juhfark, hárslevelű, furmint, tramini

Elérhetőség: ritmuskft@vnet.hu

Bőczen Pince

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: palackozott borok

Elérhetőség: boczenistvan@fibermail.hu

Erdélyi és Társa Bt., Papp Zoltán

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: palackozott borok

Elérhetőség: pappzoli@freemail.hu

Kreinbacher Birtok

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: palackozott borok

Elérhetőség: somlo@kreinbacherbirtok.hu

Mátyás István

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: palackozott borok

Elérhetőség: 06/30/957-4623

Bacchus Tanya, Somogyi Lajos

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: palackozott borok

Elérhetőség: szolesz@t-email.hu

Tornai Pincészet

Település: Somló-hegy

Termék: bor

Termék jellegzetessége: palackozott borok

Elérhetőség: 06/88/516-223

Egyéb feldolgozott termékek

Noszlopi Finomságok

Település: Noszlop

Termék: befőttek, lekvárok, savanyúságok

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: info@lucullusfogado.hu

Leitolt Attila

Település: Pula

Termék: szörpök, lekvárok

Termék jellegzetessége: cukorbeteg is fogyaszthatják bizonyos termékeiket

Elérhetőség: leitoldattila@gmail.com

Pásztor Miklósné

Település: Nemesvámos

Termék: házitészta

Termék jellegzetessége: félbarna tészták

Elérhetőség: okofarm@gmail.com

Marton Tibor

Település: Ajka

Termék: méz

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: 06/70/7711-715

Bakonynektár, Csiza Erika méhészte

Település: Hajmáskér

Termék: méz

Termék jellegzetessége: mézkülönlegességek, ajándékdobozos termékek

Elérhetőség: info@bakonynektar.hu

Kézműves termékek

Hold Virág Kézműves szappanok, RegProjekt 2006 Kft., Katona Ágnes

Település: Ajka

Termék: kézműves szappanok, fürdőgolyók

Termék jellegzetessége: 100%-os természetes szappan

Elérhetőség: okoverzum@gmail.com

Molnár Gábor Műhely Alapítvány

Település: Ajka

Termék: lakástextil, lakásdekoráció, ajándéktárgyak, rongyszőnyegek

Termék jellegzetessége: sérült fiatalok munkája

Elérhetőség: mgmalapitvany@invitel.hu

Bartáné Schenek Kata

Település: Ajka

Termék: lakástextil, lakásdekoráció, ajándéktárgyak

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: bartakata@gmail.com

Soósné Mikó Barbara

Település: Ajka

Termék: ajándéktárgyak, díszdobozok

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: barbiey@hotmail.com

Gadácsi Attila

Település: Egeralja

Termék: ajándéktárgyak, polók

Termék jellegzetessége: kézzel festett polók

Elérhetőség: gada@iplus.hu

Horváth Beáta

Település: Ajka

Termék: ásványékszerek, ajándéktárgyak

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: bejjushorvath@gmail.com

Gazdag Norbert

Teleülés: Ajka-Padragkút

Termék: szíjgyártó, lószerszámok készítése, javítása, bőrkellékek készítése

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: 06/20/460-5117

Tóth Gergely

Teleülés: Túskevár

Termék: fazekas termékek

Termék jellegzetessége:

Elérhetőség: 06/30/3346-742

5. Szálláshelyek a Somló környékén

5.1. Programkínálat a virtuális térben

Keresőmotor: Google. Vizsgált találati mélység .2 oldal, A vizsgálati adatok szerint a böngészők meghatározó többsége maximum csak a második-harmadik oldalig jut el keresés közben, és csak az azokon talált tartalmakat olvassa át.

Keresési kulcsszó: „Somló” „Somló térség”, ”Somló térsége”, „túrák Somló”, „kirándulások Somló”

Kiválasztás: A találatokat releváns programturizmus témára szelektáltuk.(A kiválasztás során azt vizsgáltuk, hogy melyek tartoznak a turizmushoz és magához a vidékhez, valamint, ha ezeken az oldalakon olyan linket találtunk, ami érdekes lehet a kutatás szempontjából, azokat is végigpásztáztuk).

Tesztcsoport korosztálya: 20-30 éves

A keresés célja: Somló térség megjelenése, milyen oldalokról milyen honlapokra jutunk, milyen információkat találunk a területről. A tartalmak és megjelenések mennyiben befolyásolják a terület megítélését (a kereső személy általi megítélést).

A kutatás eredménye:

nagyon kevés helyen jelenik meg a térség, a honlapok színvonala túlságosan nagy intervallumban mozog, a színvonalas honlapok mennyisége kevés, általában nincs is a térséggel összefüggésben a készítésük, mivel átfogó, Magyarország több területét bemutató honlapok, így a térségről szóló információk szerények, a multimédiás tartalmak hiányoznak

www.somloi.hu

Az oldalon sok információ és kép található, de a megjelenésen és a képek minőségén lehetne javítani. A képek nem elég meggyőzőek, hogy valóban érdemes meglátogatni ezt a térséget. Több leírást is tehetnének 11 nevezetesség képe mellé. Az oldal fejlesztésével, interaktívva tételével sokat javíthatnának a hatáson.

www.somloiborvidek.hu

Színvonalas honlap: sok információval, főként a borokról, borászatokról; jó minőségű képekkel. A térségről a minőséget és a kifinomultságot közvetíti, amíg rá nem klikkelünk a vendégkönyvre. Itt mindenféle problémáról írnak: csatornázás hiánya, kóbor kutyák, macskák, szállás- és vendéglátóhelyek hiánya, stb. Mások véleményére, tapasztalataira ad annyit az olvasó, hogy ezt olvasva valószínűleg más helyet választ nyaralása eltöltésére. Ha ez a honlap a térség népszerűsítését tűzte ki célul, akkor ezekre a hozzászólásokra reagálni kellene, és a fórumot karban kellene tartani, vállalni kellene a moderátor szerepét, és szükség lenne pozitív beírásokról, véleményekről is gondoskodni.

A keresés célja azonos, a kiindulási pont:

- a somloiborvidek.lap.hu gyűjtőportál.
- somlojeno.periklesz.hu

A honlap része egy internet alapú önkormányzati portálrendszernek. A felület készen van, számos információval fog szolgálni, amint töltenek fel adatokat, mert jelenleg semmilyen hivatkozás sem működik. Nem ártana jelezni, hogy az oldal fejlesztés alatt áll, mert így azt a hatást kelti, hogy teljesen elmaradott a település.

- somloszolos.periklesz.hu

Ugyanannak a portálrendszernek a másik tagja. Itt már található néhány információ, de még nincs készen a honlap.

- somlovasarhely.periklesz.hu

Ugyanaz elmondható erről a honlapról, mint a somlojeno.periklesz.huról.

www.hungarywines.com

A magyar borvidékeket mutatja be a honlap. Találunk leírást a Somlói borvidékről, egy listát a borászokról, illetve a szálláshelyekről. Ez a honlap jó megjelenésű, jól szerkesztett, a magyar borok presztízsét tükrözi, így a somlói borokét is. Pozitív képet sugall a területről.

Következtetések:

- több helyiek által működtetett honlapra van szükség
- a honlapok interaktivitása segítené a terület pozitív megítélését
- több jó minőségű fotó szükséges és hozzá audiovizuális bemutató alkalmazása
- a szöveges tartalom jó kidolgozása – legyen meggyőző és vendégcsalogató, folyamatosan karbantartott
- a terület presztízsét kell sugallnia a honlapoknak
- sok terület közül választhat az érdeklődő Magyarországon, ezért fontos a térség kuriózumainak kihangsúlyozása
- számos lehetőség áll rendelkezésre, hogy a térség jobban el tudja magát adni, élni kellene néhány újszerű lehetőséggel: programok bemutatása, vendégcsalogató marketingfogások (pl. adott programra ellátogatók ingyen bemehetnek x múzeumba)

5.2. Szálláshelyek a virtuális térben:

Keresőmotor: Google Vizsgált találati mélység 1. oldal,

A vizsgálati adatok szerint a böngészők meghatározó többsége maximum csak a második-harmadik oldalig jut el keresés közben, és csak az azokon talált tartalmakat olvassa át.

Keresési kulcsszó: „Szállás Somló”, „Somlói szállás”, „Hotel Somló”

Kiválasztás: A találatokat turizmus témára szelektáltuk.(olyan szempontból választottuk ki, hogy melyek tartoznak a turizmushoz és magához a vidékhez, valamint, ha ezeken az oldalakon olyan linket találtunk, ami érdekes lehet a kutatás szempontjából, azokat is végigpásztáztuk).

Tesztcsoport korosztálya: 20-60 éves

A keresés célja: megtalálni azokat a honlapokat, ahol van lehetőség szállásfoglalásra, illetve annak vizsgálata, hogy hol nincs.

A szálláshely keresés eredménye:

- a Somlói borvidék szálláshelyei közül csak keveset lehet megtalálni az interneten

- a szálláshelyeket olyan honlapokon találhatjuk, ahol valamilyen szempont szerint gyűjtik össze
- Magyarország területeit
- nincs olyan honlap, ahol megtalálhatóak a térség szálláshelyei
- a szálláshelyek közül csak a Somló Hotelnek van saját honlapja
- a szállásokról csak a legfontosabb leírást, információkat találhatjuk meg
- a szállásajánlatok nem elég interaktívak, nem elég meggyőzőek
- az adatbázis tartalmak között nem találunk multimédiás (auditív, audiovizuális tartalmakat)

A honlapok szolgáltatásai között elsősorban a szöveges információk jellemzőek, a navigációs, kiegészítő lehetőségek szerények, szórakoztató elemek nem jellemzőek.

Online szállásfoglalás: Annak ellenére, hogy több szállodát és fogadót felkerestünk azzal a kérdéssel, hogy a szobafoglalások hány százaléka történik interneten keresztül, csak egy helyről kaptunk visszajelzést, Magyar Gézától, a Gárdos Vendégház házigazdájától. Elmondása szerint már nyolc éve foglalkozik falusi turizmussal, és már a kezdetektől fogva az interneten hirdeti a vendégházat, és a vendégek kb. 90%a a világhálón keresztül értesül a fogadóról. A honlapon a vendégek megtalálják a naprakész információkat a foglalásról és el is tudják küldeni foglalási szándékukat. A foglalás nem teljesen automatikus, az üzeneteket a házigazda kapja meg és ő is válaszol rá, figyelembe véve az adott időszakra vonatkozó keresletet.

www.kdregio.hu

Ezen a Közép-Dunántúlt bemutató honlapon megtalálható a Somlói borvidék is információkkal és szálláshelyekkel. Ezen a honlapon 4 szálláslehetőség közül lehet választani.

www.szallaskereso.hu

Nincs a térségre vonatkozó szállásajánlat.

www.webhotels.hu

Nincs a térségre vonatkozó szállásajánlat.

www.itthon.hu

Erről a Magyarországot bemutató turisztikai oldalról átléphetünk a www.kdregio.hu-ra.

A keresés célja azonos, a kiindulási pont a somloiborvidek.lap.hu gyűjtőportál.

somlojeno.periklesz.hu

A honlapon nincs feltöltve információ a szálláshelyek hivatkozásához.

somloszolos.periklesz.hu

A honlapon nincs feltöltve információ a szálláshelyek hivatkozásához.

www.hungarywines.com

5 szálláshely található ezen a honlapon, ami a magyar borokat mutatja be. Ezek a szállások mind felsőkategóriásak, 5*-ak.

5.3. Megoldási javaslatok a szálláshelykeresést segítő alkalmazásokra:

- a szálláshelyeket összegyűjtő honlap létrehozása
- több kép, audiovizuális anyag feltöltése a szálláshelyekről olyan szöveges tartalmak, amik meggyőzik az olvasót, hogy érdemes ellátogatni oda,
- több kép és audiovizuális bemutató alkalmazása a szöveges tartalom jó kidolgozása – legyen meggyőző és vendégváró
- a terület presztízsét kell sugallnia a honlapoknak a frissítés és karbantartást mindenképpen meg kell oldani a szálláshelyeket bemutató honlapokon, hiszen a foglalások napra kész bemutatása így problematikus.

5.4. Turisztikai vállalkozások a virtuális térben:

Keresőmotor: Google

Vizsgált találati mélység: 4 oldal,

A vizsgálati adatok szerint a böngészők meghatározó többsége maximum csak a második-harmadik oldalig jut el keresés közben, és csak az azokon talált tartalmakat olvassa át.

Keresési kulcsszó: „Szállás Somló”, „Somlói szállás”, „Hotel Somlón”

Kiválasztás: A találatokat turizmus témára szelektáltuk.(olyan szempontból választottuk ki, hogy melyek tartoznak a turizmushoz és magához a vidékhez, valamint, ha ezeken az oldalakon olyan linket találtunk, ami érdekes lehet a kutatás szempontjából, azokat is végigpásztáztuk).

Tesztcsoport korosztálya: 20-60 éves

A keresés célja: A virtuális térben megtalálni, feltérképezni azokat a vállalkozásokat, és szolgáltatásaikat, amelyek hosszútávon relevánsan határozhatják meg a térség szolgáltatásait, és azok minőségét.

A Somló vidékén olyan idegenforgalmi vállalkozások kapnak leginkább helyet, melyek a somlói borhoz, illetve annak kóstoltatásához és népszerűsítéséhez járulnak hozzá. A nagyobb borospincékben mindenhol lehetőség nyílik borkóstolásra, a Somló hegy és környékének megismerésére. A borházak bortúrákat szerveznek, melyek keretében egy kellemes gyalog, vagy éppen számárháton történő túra során egyik pincéből a másikba vándorolnak az emberek, a legkülönfélébb borokat kóstolják, múzeumlátogatáson vehetnek részt és megcsodálhatják a somlói várat is. A Somló történelmi borvidékét négy jellegzetes bortúra keretében ismerhetik meg a vendégek. Ezek mindegyike a somlói várhoz vezet, és átfogó programokat nyújtanak, borkóstolással, helyi gasztronómiai érdekességeket nyújtó étkezési lehetőséggel, múzeumlátogatással, szálláslehetőséggel.

A Szent - Margit Borút kiindulópontja a Hegykapu étterem, első nagy állomása pedig a Somlói Borok Háza, mely a hegy legnagyobb borospincéje. A helyi gazdák borai kishordókban és palackokban sorakoznak a pincébe kihelyezett polcokon, melyekből kóstolás után vásárolhat is a látogató. A túra következő állomása a Taposókút, amellyel 80 méter mélyről húzták fel a vizet a Somlón. A Szent Margit Borúton haladva a Taposókutat a "nyitott pincék" követik: Fazekas pince (A Somlói borturizmus keretében ez a pincészet lehetőséget biztosít csoportok (nyugdíjas találkozók, családi és baráti összejövetelek, jutalom rendezvények, osztálytalálkozók) fogadására 10-100 főig, a bor- és pezsgőpalackozó meglátogatására, pezsgőkóstolással egybekötve. A páratlan szépségű környezetben lehetőség nyílik kirándulás szervezésére (a Somlói vár, a kilátó, valamint az oly híres taposókút megtekintése.) Badics pince, Hermann pince, Szobrász pince, Fazekas pince, Puchinger pince, Mondeville pince és a bortúra végállomása a névadó Szent Margit Kápolna.

A Szent Ilona - Borút kiindulópontja szintén a Hegykapu étterem, melyet a borúton tovább haladva a Borbély pince és a Vackó pince követ, elvezetve a túrázót a Somló Hotelhez. A

bortúra végállomása a Szent Ilona kápolna, melynek szomszédságában a Stubán, Molnár, Szabó, Henz pincék találhatók.

A Hegykút-Borúton szintén nyitott pincék nyújtanak folyamatos borkóstolási lehetőséget. Somogyi, Huszár, Zacsó pincék és az Inhauser-féle borház várják borbarát vendégeiket, ahol a borház étkezést, borkóstolást nyújt a 45 személy befogadására alkalmas pincében. Az itteni vendégszalगतó programok egyike, az ünnepélyes borrendi taggá avatás szertartásos keretek között. A borház felejthetetlen élményt nyújtó programja a „csacsagolás”, azaz szamaragolás a Somlói várhoz, melynek keretében 6 szamar szállítja fel a vendégeket a várba. A borházban egy múzeumnak berendezett kis terem is található, ahol muzeális értékű, a borászatban használatos eszközök láthatók. Az út Somlószőlősön ér véget a Hegykútnál.

Szent Márton Borút: a dobai oldalról indul, a Barcza borozónál, mely hangulatos kerthelységgel várja a vendégeket. Az út során minden turista szívesen látott vendég a Katona pincében. A Tóni kutat elhagyva megpihenhetnek a Szent Márton kápolnánál a Szent Márton kútnál elhelyezett pihenőpadokon. Felfelé haladva látható a Kinizsi-szikla, ahol hajdanán Kinizsi is pihent. Az út vége a Szent István kilátó.

Olyan vállalkozások is helyet kapnak itt, mint a lovaglást biztosító tanyák vagy a gyógyfürdők. Ezeket a szolgáltatásokat gyakran egybekötik borkóstolással és az egyes borutak megállót is képezik.

Mátyás Lovas Tanya: Somlószőlősön szeretettel várja vendégeit a Mátyás Lovastanya. A lovaglás mellett lehetőség van állatsimogatásra, valamint őshonos háziállatok, vadmadárház megtekintésére. A Mátyás „Rókavár” Vendégház borpincéjébe pincelátogatást szerveznek, valamint szolgáltatásaik közé tartoznak rendezvények, lovas-hintós esküvők rendezése.

50 km-en belüli gyógyfürdők

Borgátai Gyógyfürdő: A fürdő gyógyvizére a '60-as években bukkantak szénhidrogén kutatás során. A termálvíz káliumot, nátriumot, kalciumot, magnéziumot és hidrogén karbonátot tartalmaz, ennél fogva alkalmas különféle mozgásszervi, illetve reumatikus megbetegedések kezelésére. A Borgátai Gyógyfürdőben négy medence szolgálja a gyógyulni és pihenni vágyókat. A 747 méter mélyről feltörő 47 °C-os, ásványi anyagokban gazdag víz, két meleg vizes medencét és egy gyermek medencét táplál. Ezeken kívül egy hideg vizes medence is várja a vendégeket. A termálfürdő elsősorban hőmérsékletével hat és elősegíti a szervezet

regenerálódását, a mozgásszervi betegségek gyógyulását.

Másik hasonló gyógyfürdő a Sárvári gyógy- és wellnessfürdő (www.sarvarfuro.hu), melynek nagyon széleskörű szolgáltatási rendszere van. Kezdve a szokásos fürdő, masszázs és egyéb kényeztető és nyugtató programoktól a fogorvos, valamint plasztikai sebész szolgáltatásáig. Igen széleskörű lehetőségeket biztosít. Kidolgozott honlapja nem csupán magyarul, de németül és angolul is elérhető. Színes programokat ajánl, nemcsak a fürdőn belül, de azon kívül is.

A gyógyfürdők közelségét a térség nem használja ki, az ott pihenő vendégek számára csak korlátozottan kínálnak alternatív programlehetőségeket, illetve a Somlóra érkező vendégek számára kiajánlják a közeli fürdőhelyi programokat, de a fürdőkben kevésbé ajánlják a Somló-hegy szabadidős programjait.

Visszatérve a pincészetekhez, itt nem csak borkóstolási lehetőség van, hanem különféle rendezvényeknek is otthont biztosítanak. .

A Csordás Fodor Borház (<http://www.somlowine.com/index.htm>) egyike azoknak a Borházaknak, melyeknek a honlapja nagyon igényesen van kialakítva. Információt kaphatunk a Somlóról, boraikról és magáról a pincészet történetéről. Különböző változatos programokat ajánlanak az odalátogatóknak, mint például a környék megtekintését, meleg vizes fürdőzést a Sárvári gyógy-és élményfürdőben, lovas kocsikázást. Ők maguk előzetes egyeztetés alapján pincészetükben lehetőséget biztosítanak borkóstolásra többféle évjáratból, kóstolással egybekötött rendezvények szervezését vállalják, igény szerinti borkorcsolyával, házas ételekkel. A Fekete Kft Borászat (<http://www.balaton.hu/feketekft/>) azért keltette fel a figyelmet, mert igaz, hogy nem ajánl különböző programokat, de egy „önéletrajzi” írással leírja a bortermelő, hogy hogyan kezdődött pályája, honnan jutott el oda, ahol most tart és hogy eddig milyen eredményeket ért el. A honlapja szintén nagyon igényes, nem csupán olvasni lehet a borokról, de interneten keresztül megrendelni is. A Spiegelberg pincészet honlapja (<http://www.spiegelberg.hu/>) nagyon hangulatos, sok képpel, rengeteg információval. Szívesen körbevezetik az arra járókat a pincészetben, és nemcsak borkóstolást, de szálláslehetőséget is biztosítanak a vendégeknek.

Ezeket a honlapokat és programokat a legkönnyebb megtalálni a keresőprogramok segítségével, főleg ha konkrét elképzelésekkel indulunk neki a böngészésnek.

6. Somló környéki rendezvények hatásának vizsgálata

A Somlói Borvidék Magyarország legkisebb, de egyik leghíresebb borvidéke. Négy főbb turisztikai látványosság vonzhatja erre a vidékre az érdeklődőket, ami egyben ennek a vidéknek legfőbb ismertetőjelei is egyben:

- Somló-vár
- Somló-hegy
- Somlói borvidék
- Somló tájvédelmi körzet

Az alapvető problémák az infrastruktúra, a társadalom és az ezek alapján kialakult szolgáltatások rendszerében keresendők. Legelőször nagyon fontos megemlítenünk, hogy a leromlott állapotú infrastruktúra milyen következményekkel jár. Az úthálózat leromlott, ill. fejletlen állapota miatt a települések nehezen megközelíthetők – főleg télen, és a turisták nem is szívesen látogatnak ide emiatt. A gyalogos forgalom inkább jellemző, mivel a települések nagyon kicsik és közel vannak egymáshoz. A szervezett kerékpártúrák épp ezért nem túl népszerűek, holott a táj gyönyörű, és kellemes a levegő, de a megfelelő útviszonyok hiánya miatt ez a kirándulási forma nem túl népszerű. A csatornarendszer nincs kiépítve, ami a 21. században egy alapvető infrastrukturális környezetben nagyon fontos. Ezen kívül a szennyvíz felszívódik a talajba, ami nagyban károsítja azt. Ezzel összefüggésben elmondható, hogy a nem megfelelő a hulladékkezelés és az illegális hulladéklerakók szintén taszítják az odalátogatókat. A higiéniai körülmények sem megfelelőek, és mivel a térségben az elöregedő népesség jellemző, így kevésbé hajlamosak az újításokra. A Kistérségben nagyon sok az elhanyagolt terület, ezt a települések lakosság száma is mutatja, hisz a kis lélekszámú falvakkal nem foglalkoznak annyit, nincsenek beruházók. Már pedig ez nem így van. Somló Kistérségben rengeteg fejleszthető, főként a turizmus szempontjából fellendíthető terület van. A természeti erőforrások kihasználtsága nem megfelelő (termálvíz, hőenergia), sokkal hatékonyabban lehetne őket felhasználni, ezzel pedig nemcsak az életszínvonal, de a jövedelemszint is emelkedne. Azonban ez nem könnyű akkor, ha az ott lakók a fejlesztésekre nem érznek motivációt. A fiatalok folyamatosan elvándorolnak, ezáltal a népesség egyre fogy, a születésszám pedig nagyon alacsony. A Kistérség lakói közt hiányzik az összefogás, amely megfelelő alapja lehetne az egységes borturizmus kialakításának. A vidék sok apró településből áll, amelyek közt nehezen áramlik az információ, ezáltal a külvilág felé is

nehezen kommunikálnak. Nincs egy átfogó, egységes marketingstratégia, amellyel megfelelően tudnának kommunikálni a környezettel, és befektetőket vonzanának a térségükbe. Mivel befektetőkben hiány van, nincs vállalkozó szellem a falvak lakóiban, ami abban nyilvánul meg, hogy nem szeretnék modernizálni, energiát belefektetni a szolgáltatások fejlesztésébe, ezáltal nincsen konkrét jövőbeli tervük. Ha valakinek mégis lenne kedve, azt akadályozzák abban, hogy nem írják ki pályázatokat a beruházóknak és ezért „állóvízhelyzet” alakul ki. A turizmus szempontjából a nyelvek ismerete is nagyon fontos lenne. Ami a turizmus szempontjából kiemelkedő fontossággal bír, az a szolgáltatások milyensége és minősége. Így a Somló Borvidék szolgáltatás struktúrája nem alkalmas arra, hogy fellendítse a turizmust ezen a területen. A legelső alapvető probléma – a tapasztalatok alapján a szálláshelyek hiánya. (Interneten csupán 34 lehetőséget találunk, a nagyobb létszámú kiránduló csoportoknak pedig szociális intézményekben van hely.) Ez ismét a települések kis lakosság számára vezethető vissza, hiszen az idős, konzervatív emberek nem szívesen látnak vendégül „idegeneket”, még kevésbé vágnak bele egy panzió vagy kisebb hotel kialakításába. Ehhez nagy szükség van „külső” erőforrásokra, vállalkozó kedvű fiatalokra, befektetőkre. Azonban a fiatalok nem maradnak meg a térségben, hisz kevés a munkalehetőség, nem versenyképes a fizetés, és a térség jövedelemtermelő képessége is alacsony. Nem beszélve a szórakozási lehetőségek hiányáról, ami a turisták számára is negatívumként jelentkezik. Vannak kulturális rendezvények, érdekes programok, szervezett gyalogtúrák, kerékpártúrák, bortúrák, melyek vonzanak az embereket, mint például:

- Túrák, jelzett turistautak
- Látványosságok: Taposókút, Szent Margitkápolna, Kitaibel Pál tanösvény, somlói vár, Kilátó, Szent Márton kápolna, Kinizsi-szikla
- Somlói Napok: főzőverseny, az év somlói borosgazdája, utcabál, színházi előadások
- Somló Hangja Fesztivál: népzenei, népművészeti, összművészeti programok
- Pünkösdi Bortúra – Pünkösdi Nyitott Pince Napok
- Bortúrák: 4 féle túra
- Borbemutatók, Borkóstolási lehetőség, Borpalackozási lehetőség, Minőségi palackos borok értékesítése, Borgasztrónómia, Borversenyek, Borlovag avatás
- Idegenforgalmi látványosságok bemutatása a hegyen
- Kerékpártúrák

A probléma nem is annyira a szolgáltatások, és programok hiányával van, hanem ezek kommunikációs hiányosságaiban keresendő. Az említett programokról nagyon kevés ember tud, nincsenek meghirdetve, interneten is nehezen találhatóak meg. A bortúra remek kikapcsolódás lenne nagy baráti társaságoknak, céges összejöveteleknek, vagy külföldi partnereknek, akikkel kicsit jobban szeretnénk megismertetni kultúránkat. Családi kirándulások és tanulmányi látogatások alkalmával is kitűnő kirándulási lehetőséget biztosítanak a Somlói Napok, a Somló Hangja, illetve a Tájvédelmi Körzetben szervezett kirándulások a látványosságok megtekintésével egybekötve. A hazánkban nyaraló külföldiek számára pedig élményekben gazdag kirándulásokat lehetne szervezni a Somló-hegyhez. Az idegenforgalom fejlődése jelentősen lendítene a környéken élők mindennapjain, hisz az év bármely szakában érdemes lenne meglátogatni a Somló térséget. Azonban megfelelő kommunikáció nélkül ez nem megy.

A térségben több rendezvény is hivatott arra, hogy a Somló idegenforgalom fellendítésén fáradozzon. A rendezvények elsődleges célja a Somló térség ismertségének növelése, a látogatók több napos térségben tartása, a rendezvény ideje alatti költés ösztönzése.

6.1. Somlói Napok

Az első Somló térségi rendezvényt 1979-ben rendezte meg az akkori Devecseri Járási Művelődési Központ, melyről ma már nagyon kevés adat maradt fenn, de elsősorban hagyományápoló céllal, a szüreti multság hagyományainak felevenítésére jött létre. Néhány év után azonban támogatás hiányában ne tudták megszervezni a rendezvényt, de '90-es évek elején újabb lendületet kaptak a művészeti események. Példaként szolgált az akkor sikerrel elindított Kapolcsi Napok, melynek hatására a közeli településeken is hasonló, ám kevésbé nagy szabású rendezvények szervezésébe fogtak.

Az 1991-ben megrendezett Somlói Napok egy széles térségi összefogás elindulását jelezte előre, gazdag kulturális és művészeti programok várták az érdeklődőket. A környékbeli településeken színvonalas kiállítások, templomi koncertek és hagyományápoló rendezvények sora került megrendezésre. A szervezésben nagy szerepe volt Somlószőlős akkori közművelődési szakemberének. Ezt követően a Somló-hegy Alapítvány vállalta magára a

szervezést, de több, sikeresnek mondható rendezvény után, a támogatások szűkülése miatt a '90-es évek közepére ismét abba maradt a már hagyományokkal bíró rendezvény.

2000-ben alakult meg a Somlói Borút Egyesület, elnökéül Dr. Halla Lászlót választotta a tagság, aki korábban a Somló Baráti Körben, és a Somló-hegy Alapítványban is töltött be tisztséget. Korábbi tapasztalataira támaszkodva 2001-ben határozta el, hogy feleleveníti az egykori Somlói Napok rendezvényt, melynek segítségével a Somló-hegy idegenforgalmát szeretnék volna fellendíteni. A rendezvény a kezdeti támogatások segítségével nagyobb, régiós volumenűvé vált, de kitűzött célja eléréséről nem születtek hatástanulmányok, így az elsősorban megyei sajtóban megjelent tudósításokra támaszkodhatunk.

A fesztivál jellegű rendezvény általában három nap időtartamú, így a pénteki napon általában a szőlészek-borászok szakmai rendezvényeire kerül sor, szombaton és vasárnap pedig a vásári hangulat jellemzi a rendezvényt.

A rendezvény helyszínét tekintve a 8.sz főközlekedési út mellett, a Somló-hegy lábánál elterülő Körmendy-rét adott otthont évtizedeken keresztül a Somlói Napoknak, majd a 2000 évek elején megvásárolta a Kreinbacher Pincészet, ahol a következő években már nagyberuházások kezdődtek, így ez a helyi közösség életében fontosnak számító közösségi tér megszűnt. A következő években már a Somló-hegyhez közeli falvakban szervezik meg a rendezvényt.

A szervezést általában a Borút Egyesület vállalta magára, de a tagok nem érezték kellő motivációt a rendezvény fejlesztésére, így külső rendezvényszervező cégek részére adták ki a kulturális programelemek megvalósítását, mag a sport rendezvények esetében együttműködtek Ajka város önkormányzatával. (Somló csúcsfutás, családi próbák stb.). Az együttműködés további kereteit a Somló közelében található városok (Devecser, Ajka, Pápa) önkormányzataival, kulturális intézményei biztosították, akik támogatásként infrastruktúrát (színpad, faházak, villany, víz) valamint helyi művészeti csoportokat biztosítottak.

A célcsoport tekintetében nem történt meg a szegmentáció, így egy elég vegyes tematikájú rendezvény képe bontakozott ki. Somló környéki települések nosztalgia kórusai, helyi divattánc-csoportok, illetve néptáncscsoportok fellépései színesítik a programot. Minden évben főzőverseny, és Somló-csúcs futás zajlik. Az esti főprodukciók is általában nosztalgia jegyében, vagy utcabál típusú koncerttel záródnak. A helyi tapasztalatok alapján elmondható,

hogy a Somlói Napok rendezvénnyel elsősorban a helyben lakó célcsoportot szólítják meg, akik a turisztikai hatástanulmányok alapján kevésbé költenek, és a térség népszerűségét sem tudják ezáltal közvetlenül növelni.

A marketing tevékenység tekintetében elmondható, hogy a kiváló sajtóval rendelkezik a rendezvény, legfőképpen a megyei napilap, a Veszprém Megyei Napló ad előzetest minden évben a rendezvény időpontjáról és programjáról, így a helyi és a környékbeli lakosok biztosan értesülnek a rendezvényről. A rendezvény programja több honlapon is megtalálható, letölthető. A marketing eszközök vizsgálata során látható, hogy elsősorban a helyi, és 50 feletti korosztálynak kínál elfoglaltságot rendezvény (Koós János, Kovács Kati, Aradszky László, Vincze Lilla, Nem csak a húszéveseké a világ gálaműsor).

A Somlói Napok egyik kiemelkedő eseménye a Somlói Borlovag avatás. a Somlói Borrend 1992-ben alakult azzal a céllal, hogy a környék gazdasági, idegenforgalmi fejlődését elősegítse, kulturális értékeit megőrizze, a somlói bor „kuriózum” voltát erősítse. Minden évben jeles napokon, vagy térségi rendezvényen zajlik borlovag avatás, ahol általában a szervezet támogatói kapják e kitüntető címet. Értékét az sem csorbítja, hogy különösebb érdemek nélkül, presztízből jelentkezni is lehet borlovag avatásra.

A helyi közösségek identitásépítésében azonban nagyon fontos szerepet tölt be a rendezvény, együttműködnek a szomszédos települések civil szervezetei, önkormányzatai, informális és formális művészeti és kulturális csoportjai.

Ennek ellenére a kitűzött célokat csak kismértékben sikerült elérni, hiszen nem sikerült a kistérségen túlmutató rendezvénnyé változtatni a Somlói Napokat, nem sikerült önálló, egyedi arculatot adni a rendezvénynek, és nem sikerült úgy tematizálni a fesztivált, hogy vonzóvá váljon egy adott, fizetőképes célcsoport számára.

6.2. Feudális vásár - Középkori forgatag

2000-ben a Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács támogatásával készítette el az akkori Új Atlantisz Térségi Fejlesztési Társulás a Somló-hegy borturizmusának fejlesztési lehetőségeit vizsgáló tanulmányt. A helyzetfeltárás során körvonalazódott, hogy a viszonylag kis területen nagy számú gazda, illetve a szakmai és civil szerveződések érdekellentéte

jelentős, és a Somló-hegy idegenforgalmi fejlesztésére tett erőfeszítések energiái nem adódnak össze, hanem kioltják egymást. A fejlesztések minden érdekképviselőt, önkormányzat képviselőiben megfogalmazódtak, de a tervek szintjén túl ritkán jutott el a megvalósításig. 2000-ben megalakult a Somlói Borút Egyesület is, amely a harmadik civil szerveződés a Somlóért tevékenykedők sorában, áttörő sikert azonban a személyes és más érdekellentétek miatt az sem hozott. A tanulmány elkészítése során nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy a stratégiai program és az operatív program kialakítása széles konszenzus alapján történjen, így a munkacsoportban az önkormányzatok polgármesterei, a két alapítvány képviselői, a nagy vállalkozások képviselői, a Hegyközségek vezetői és véleményt formáló gazdák vettek részt. Az Új Atlantisz Társulás, mint külső, a fejlesztésekben nem elsődlegesen érdekelt szervezet tevékenykedett szervezőerőként. A munka során fő motivációs tényező volt az Agrármarketing Centrum Kht. által 1997-ben készített tanulmány, amely megállapította, hogy a borvidékek között a somlói történelmi borvidék ismertségben az utolsók közötti 20. helyen áll. Ezért elindult egy olyan folyamat, amely a közös gondolkodáson, az együttműködésen alapult, s különböző elképzelések születtek arra, hogy hogyan, milyen eszközökkel lehetne megváltoztatni a fennálló, a térségre nézve negatív helyzetet. Kiállításokon, fórumokon kezdték el felhívni a figyelmet meglévő értékeikre. A hagyományos, de népszerű programok túlkínálatban valami újszerűt, rendhagyót szerettek volna életre hívni, amire érdemes ellátogatni és itt maradni, akár az ország másik feléből is.

Ezért 2000-ben egy új kezdeményezést indítottak útjára az Agrármarketing Centrum Kht. támogatásával. Ugyan sokfajta neves rendezvénynek adott helyet a Somló-hegy, de valahogy mégsem érte el azt a többek által is megfogalmazott célt, hogy az ország egész területéről érkező, elsősorban családok számára nyújtson kikapcsolódási, szórakozási lehetőséget. A gazdag somlói történelem és mondakör szinte kínálta a lehetőséget, hogy egy újszerű, rendhagyó ötlettel álljanak elő. Így tértek vissza gondolatban a középkorba, amikor a tanúhegy a fénykorát élte. Elkészült egy többnapos rendezvény forgatókönyve, amit az AMC támogatásával sikerült is megvalósítaniuk. A helyszín kiválasztásán is sok fejtörést okozott, hogy ne érje őket az a vád, hogy a hegy valamelyik oldalát előnyben részesítik. A környék polgármestereivel együttműködve úgy döntöttek, hogy minden évben más-más helyszínen tartják meg a fesztivált. Először a somlóságárhelyi Körmeny-rét, majd a somlószlósi Nagyrét volt a Forगतag helyszíne, 2002-ben pedig Dobán, 2003-ban – egyben az utolsó rendezvényen – ismét a Körmeny réten szervezték a programokat.

A Középkori Forгатag 2001. évben már jóval sikeresebbnek bizonyult, mint az előző, 2000. évi első ízben szervezett. Az előző évi tapasztalatokat felhasználva állították össze a 2001-es majd 2002-es rendezvényeket, amelyek már nagy érdeklődésre tartottak számot. 2001. évben a Somló-hegyen először szerveztek Borfelismerő versenyt, a résztvevők között nagyon sok vidéki - budapesti, szombathelyi, keszthelyi, egri, győri - vendég is részt vett, ami azt bizonyítja, hogy sikerült elérni azt a célt, hogy a somlói borokat minél szélesebb körben népszerűsítsék. Ez a kiegészítő rendezvény újszerűségének köszönhetően maximálisan elérte a célját, amely kettős: a somlói bor és a kulturált borfogyasztás népszerűsítése. A rendezvényen nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy a kiállítók a helyi terméket ne „csak” bemutassák a kiállítás során, hanem a közönség részese lehessen az előállítás folyamatának is, ami akkor még nem volt gyakorlat. Rendkívül népszerű volt a kecskesajtós stand, a Somlói Borok standja, láthatták az érdeklődők a gyógyteák alapanyagát, a gyógyfüveket, s megköstölhették a teákat is. Csehbánya – a térség egyik elnéptelenedéssel veszélyeztetett települése – egy hagyományos parasztudvarral mutatkozott be, ahol bemutatták a település hagyományos ételeit (krumplis és töpörtyűs pogácsa, kuglóf, hagyományos sváb sütemények kerültek az asztalra), a régi paraszti élet kellékeit, és elhozták a baromfiudvar kisállatait is. Az idős asszonyok bemutatták a csipkehorgolás, a hímzés fortélyait, de az érdeklődők megismerhették, hogyan kell ostort és kosarat fonni, vagy kötelet verni. A népi kismesterségek művelői is képviseltették magukat. A Lacikonyhák középkori ételeket kínáltak: babos káposztát, sült húsokat. A kulturális rendezvények mellett – néptánc, vásári komédiák, lovagi torna – felelevenítették a középkori vásárokon ismert népi játékokat is. A felállított „árbus” - ami a vásárok elengedhetetlen kelléke volt – nagy népszerűségnek örvendett, és a vásár egyik „landmark”-jaként vált ismertté. A középkori hangulat megidézését segítették elő azzal is, hogy a rendezvény ideje alatt a vásárban „hivatalos” fizetőeszköz volt a fabatka. A 2000-es évek környékén ez rendkívül újszerű ötletnek számított, amit elsőként vezettek be rendezvényen, azóta már több rendezvényen is bevezették. Áttörésnek számított a térségben, hogy először egységes arculatú, színvonalas vásári jellegű biztosító kiállító pavilonokat használtak. Kialakítottak egy középkori hangulatú vásárvárost, amit különböző eszközökkel (szekér, ülőalkalmatosságok: lócák, padok, mezőgazdasági eszközök: taliga, talicska) tudtak kiegészíteni és színesíteni. Közel 100 szereplő vett részt a szervezésben, akik mindannyian középkori hangulatú ruhákban színesítették a forгатagot. A rendezvény visszhangja nagyon pozitív térség- és régió-szerte. A

rendezvénnyel sikerült ösztönözni a települések kezelésében lévő rendezvényterek fejlesztését, karbantartását, másrészt a Somló–hegy méltánytalanabban kezelt északi oldalán a gazdák is elégedettek voltak egy olyan nagy eseménnyel, ami egész évben hiányzott. A Feudális vásárral sikerült olyan rendezvényt életre hívni, ami a térség legnagyobb rendezvényévé nőtte ki magát két éven belül, annak veszélye nélkül, hogy „csak kulturális rendezvénysorozat” szintjén említették volna.

A Középkori Forगतag alkalmassá vált arra, hogy rendhagyó keretek között népszerűsítse a helyi termékeket, a somlói bort és a magyar élelmiszereket, ami biztosította azt, hogy az ország más területéről is érdemes legyen idelátogatni.

A rendezvény ideje alatt a Somló környéki szálláshelyek telítődtek, remélték, ez további szálláshelyek – falusi szálláshely, pince szálláshely – kialakítását ösztönzi majd. Mind a kiállítók, mind a látogatók visszajelzéseit gyűjtötték és dokumentálták, így jó alapot adhat arra, hogy hasonlóképpen tematizált, a célcsoportot pontosan szegmentáló rendezvényekbe ezt beépítsék.

Összehasonlító adatok 2000 - 2002. évben

Év	2000.	2001.	2002.
Résztevők számának becslése	1000 fő	3000 fő	5000 fő

A résztvevők számát közvetett úton tudták mérni mindkét évben. 2000-ben a rendezvény szervezői meghívták a térség nyugdíjas klubjait, akik főzőverseny keretében mintegy 150-en 300 adag ételt készítettek. A nap folyamán készült fotókról becslések alapján, illetve a Somló Hotel, valamint a Hegykapu Étterem vendégforgalmát figyelembe véve kaptak számadatokat. 2001-ben már úgy alakították a Forगतag programját, hogy a lehető legtöbb adathoz jussanak a résztvevőkkel kapcsolatban. Szerettek volna információt kapni a lakóhellyel, a látogatás céljával, az érdeklődés középpontjával kapcsolatban is. E célt szolgálta a jelentkezési lap a Borfelismerő versenyhez, illetve a legszebb borospalack kiválasztásához kitöltendő szavazólap. A Fabatkák száma és a családi vetélkedőkben résztvevőkkel történő interjúk is segítettek a résztvevők számának becslését, az elégedettség mértékét és a következő évi program kidolgozását.

2002-ben új színfolt volt a „Sokadalomvám” szedése, melynek segítségével már jóval pontosabban regisztrálhatták az odaérkezőket. Ennek alapján vált ismertté, hogy az ország 74 településéről érkeztek résztvevők a rendezvényre és a 2 napos rendezvény ideje alatt közel 5000-en fordultak meg a rendezvénytéren. A látogatók közel 50%-a érkezett a térség városaiból, Budapestről és az ország távoli pontjairól regisztrálhatták a többieket.

A térség következő településeiről érkeztek: Ajka, Somlószlós, Iszkáz, Úrkút, Csögle, Somlóvecse, Nagyalásony, Magyarpolány, Noszlop, Kerta, Devecser, Bakonypölöske, Somlójenő, Somlónászfő, Csehbánya, Tüskevár, Halimba, Kiscsász, Dabrony, Városlőd, Kisszlós, Kislőd, Vid.

Veszprém megye következő településeiről regisztráltak látogatókat: Veszprém, Nemesszalók, Balatonalmádi, Veszprémgalsa, Alsóörs, Pápa, Balatonkenese, Herend, Veszprémfajsz, Tapolca, Nemeshany, Szentgál, Nyárád, Pápasalamon, Várpalota, Csopak.

Az országos látogatottság is nagyon jónak volt mondható, a következő településekről látogattak meg a rendezvényt: Kecskemét, Székesfehérvár, Budapest, Üröm, Csorna, Szombathely, Solymár, Telki, Polgárdi, Zombó, Ságvár, Gyöngyös, Budakeszi, Hévíz, Balassagyarmat, Csömör, Kaposvár, Gyömörő, Pannonhalma, Győr, Békéscsaba, Tök, Sopron, Vasvár, Csepreg, Nagyacsád, Dudar, Mosonmagyaróvár, Hajdúböszörmény, Miskolc, Árkpuszta, Biatorbágy.

Külföldi vendégek is ellátogattak a rendezvényre: Brazíliából, Lengyelországból, Ausztriából és Németországból

A 3 év alatt érzékelhető módon változott a résztvevők aktivitása. Már a 2001-es rendezvényen felfedezhették, hogy az idelátogatók elsősorban közösségi tevékenységben, közös családi elfoglaltságban, játékokban kívánnak részt venni, amely elősegíti az aktív családi együttlétet. Ezért is bővítették ezek körét, melyet a jelentkezési lapokkal, a fabatkák számával és a kiosztott oklevelek számával regisztrálni is tudtak.

Év	2000.	2001.	2002.
Programokban aktívan résztvevők	200 fő Nyugdíjas főzőverseny Somló-csúcs futás Játékok	500 fő Borfelismerő verseny Kincskereső túra Zsákbamacska Fabatka – játékok Családi vetélkedők Somló Csúcs futás Legszebb borospalack kiválasztása, közönségszavazatok	1500 fő Borfelismerő verseny Sokadalomvám Somlói Vitéz 10 próba Fafogaskerekes hinta Szalmavár ugráló gyerekeknek Fabatka - családi játékok

A rendezvény látogatottságát és hasznosságát a szálláshelyek telítettségében is igyekeztek figyelemmel kísérni:

Év	2000.	2001.	2002.
100%-os telítettségű szálláshelyek a rendezvények idején	Somló Hotel (nincs más adat)	Somló Hotel Rókavár fogadó Falusi szálláshelyek Szálláshellyel rendelkező nyitott pincék Flamingó Panzió Fazekas Motel Lucullus Fogadó Noszlop	Somló Hotel Rókavár fogadó Falusi szálláshelyek Szálláshellyel rendelkező nyitott pincék Flamingó Panzió Fazekas Motel Lucullus Fogadó Noszlop

2000-ben Társuláshoz kevés igény érkezett szállásfoglalással kapcsolatban. A Somló környéki szállásadókkal egész évben szoros kapcsolatot áptak, hiszen egész évben érkeznek a Társulás szervezésében csoportok, de 2000-ben csak a Somló Hotel telítettségéről volt információjuk. 2001-ben a Társuláson keresztül szálláshelyet keresők száma megduplázódott, de a települések szállásadói maguk is küldtek programot az érdeklődőknek. Így a rendezvény előtt 2 nappal nem volt szabad szálláshely a Somló-hegyen és a településeken. Az utolsó napokban már csak Noszlopon a Somló-hegytől 8 km-re fekvő Lucullus Fogadóban tudtak vendégeket elszállásolni, ahol 17 férőhely áll rendelkezésre.

2002-ben már visszatérő vendégek voltak, akik régi ismerősként intézték szálláshelyeiket, melyet a munkaszervezetnek már nem kellett koordinálnia.

Év	2000.	2001.	2002.
Kiállító kézművesek	17 (ebből aktív: 6)	27 (ebből aktív: 23)	35 (ebből aktív: 28)

2000-ben újszerű kezdeményezésként indult a somlói Középkori Forгатag, így első évben az Ördögszékér Bt. segítségével keresték meg a kiállító kézműveseket. A 17 kiállító közül ekkor még csak 6-an vállalták, hogy mesterségüket be is mutatják, illetve az érdeklődők részt vehetnek a munkálatokban. 2001-ben már nem kellett toborozni a kiállítókat, hanem a Forгатag meghirdetésekor jelentkeztek a részvételre. A legtöbben úgy érkeztek, hogy számaikat és eszközeiket is hozták magukkal, így az érdeklődők gyakorolhatták a mesterségeket. 2002-ben 35 kiállítót regisztrálhattak, hiszen 2001-ben már bevételeik elérték azt a szintet, hogy érdemes legyen megjeleni. A kiállítók elsősorban a térségből érkeztek, ami a térségi gazdaságfejlesztés szempontjából is rendkívül fontos, hiszen a bevételek a térségen belül maradtak.

A rendezvény a rendező szervnek ugyan közvetlenül nem, de a térség vállalkozóinak bevételt hozott. Bevételeik növekedéséről számoltak be az alábbi vendéglátó egységek, vállalkozók:

- Szállásadók, éttermek
- Somló Hotel
- Rókavár fogadó
- Flamingó Panzió
- Fazekas Motel
- Falusi szállásadók
- Szálláshellyel rendelkező nyitott pince tulajdonosok
- Hegykapu Étterem
- Kilátó Fogadó
- Szent Márton Borozó
- Kiállítók, kézművesek
- Kisebb borosgazdák

A 2002. évi rendezvény során a Középkori Forगतag részére már önálló arculatot is teremtettek, hiszen az első évtől kezdve az Udvari Bolond, vagy Bohóc a jelképe, melyet a plakátokról, szóróanyagokról már időben felismerhet a látogató, a műsorközlő ebben a jelmezben volt, illetve minden kiadványon és oklevélen is megjelent, valamint elkészítettek egy ilyen emblémával ellátott pecsétet is. A vásár ily módon alakított arculata nagy sikert aratott a látogatók körében.

A résztvevők benyomásai, megélt élményei és a sajtó-visszhangok alapján elmondható, hogy a rendezvény három év alatt kiteljesedett, elérte célját, s nagyban hozzájárult a Somló Bor, a Somló Történelmi Borvidék népszerűsítéséhez.

A fesztivál sikerét az jellemzi leginkább, hogy egy évtized után is a legérdekesebb eseményként tartják számon, mint ami a terület egyik kiemelkedő rendezvénye volt. A nagy népszerűségnek örvendő rendezvényt befejezését az indokolta, hogy a megrendezéshez szükséges erkölcsi támogatást nem kapták meg a szervezők, az ebből profitálni tudó szervezetek, személyek nem tartották fontosnak, hogy együttműködésükről támogassák a rendezőket.

6.3. Somló Tavas

„A Somló Tavas Egyesület 2006-ban alakult a Kreinbacher Birtok kezdeményezésére, és a minőségi szőlőtermesztésről, a borkészítésről hasonlóan gondolkodó somló termelők egy szűkebb csoportja vált alapítónak. Volt azonban előtörténete is a társaság létrejöttének. 2004, 2005-ben Takács Lajos helyi termelő kezdeményezésére és szervezésével egy helyi borozóban több alkalommal is találkozott a borvidék termelőinek jelentős része, valamilyen közös fellépés, közösséggé formálódás igényével. Amikor azonban a szervezők az ötödik-hatodik találkozó után is azt tapasztalták, hogy egy tapodtat sem haladtak előre - mert jó magyar szokás szerint az egyéni érdekek, elképzelések, önmegvalósítási hajlamok fontosabbak voltak a köz javánál - elhatározták, hogy egy másik irányból elindulva próbálnak eredményt elérni” – vallják az Egyesület alapító tagjai.

Az egyesület céljai és feladatai:

- A Somlói Borvidék felvirágoztatásáért tenni szándékozó bortermelők tevékeny összefogása, a borvidék imázsának növelése, tradícióinak megőrzése, a somlói bor bel- és külföldi ismertségének szélesítése.
- Az egyesület tagjai évről-évre kiemelt feladatuknak tekintik a Somlói Nagy Bor elkészítését.

Az Egyesület megalakulását követően Évjárat bemutató rendezvényeket szervezett, főként Budapest impozáns helyszínein, 2008-ban például a Festetics Palotában. A komoly érdeklődésre számot tartó rendezvényen, az Egyesület által szervezett kóstolón ebben az évben már nem csak az Egyesület tagjai, hanem a borvidék többi pincésze is megjelent, ami nagy eredménynek számít a korábbi együttműködési készség ismertetésében. A résztvevők: Csordás-Fodor Borház, Dénes Tibor, Fazekas András, Fekete Béla, Györgykovács Imre, Kolonics Károly, a Kreinbacher Birtok, a Laposa Pincészet, a Somlói Apátsági Pince, Spiegelberg István, a Szabó Pincészet, a Szabóvári Pincészet, a Szent Ilona Borház, a Szent Márton Pincészet, Takács Lajos és a Tornai Pincészet. Az újítás jó ötletnek bizonyult, hiszen az eddig sem kevés érdeklődőt megmozgató rendezvényre ekkor kifejezetten sokan voltak kíváncsiak.

2007-ben először rendezte meg a Somlói Tavasz Egyesület a Somlói Tavasz Fesztivált a Somló hegyen a Körmendy-réten. Az egyesület tagjaihoz több somlói, valamint más borvidékek borászai is csatlakoztak. „A rendezvény egyik fő szervezője Baráth Sándor, a Kreinbacher birtokigazgatója a Vinoportnak elmondta, hogy első fesztiválként elégedett az eseménnyel, bár találtak javítani valót, ezt iránymutatásnak tekintik a jövőre nézve. A látogatókról elmondható, hogy bár nem voltak nagyon sokan, többségükben értő borbarátokat ismerhettünk meg, a kiállító borászok mind egyetértettek abban, hogy szívesen vennék, ha a fesztivál egyre terjedő hírével ez a közönség növekedne tovább. A neves borportál, a Vinoport illatmintákkal való játékokra hívta a zöld asztal köré telepedő kíváncsi közönséget, akik közül sokan életükben először vettek részt e fajta megmérettetésen.

Bor-, gasztronómiai és kulturális fesztivál a Somlói Tavasz Egyesület rendezésében a Somló dél-nyugati lábánál, a somlóvásárhelyi hegykapunál elterülő Nagy-réten.

A bor-, gasztronómiai és kulturális fesztivál sátrai körül kialakított borfaluban a Somlói Borvidék ismert gazdái kínálják boraikat. Minden kiállító somlói borászat egy-egy vendéggel kóstoltat közösen az ország különböző részeiből.

Így találkozhattak a látogatók *Dúzsi Tamással, dr. Lőrincz Györggyel, Vida Péterrel, ifj. Francz Weningerrel*, a Pannonhalmi Apátsági Pincével, a Felvidékről a Strekov Borászattal és még több más neves termelővel.

A borok mellett bio és biodinamikus ételspecialitásokat, sajtokat, hús- és pékárukat, egyéb készítményeket kínálnak a Kárpát-medencéből, főleg a Dunántúlról.

A vendégek ellátásához az ínycsiklandozó falatokat, helyi gasztronómiai specialitásokat Katlan Tóni csapata biztosította.

Kóstolás egységes kóstoló pohárban, boreladás és ételfogyasztás kizárólag kóstolójegyre lehetséges a rendezvényen.

A 2009 évi rendezvény fellépői:

- *Bognár Szilvia* és *Zenekara* - „Semmicske énekek” (világzenei produkció)
- *Kinizsi Néptánc Együttes* - első ízben kerül bemutatásra a kizárólag a hegyen táncolt, és már elveszettnek hitt, de a leírások nyomán újra élesztett „Somlói hordótánc”
- *APTE Néptánc Együttes* - „Ünnepi forgatag” című produkció
- A műsorvezető: *Borbás Mari*

További programok

- Kézművesek, kő- és fafaragó művészek
- Gyermekprogramok: póni lovaglás, mini játszótér, stb.

A fesztivál látogatása a személyenként háromezer forintba kerülő kóstoló jegy megvásárlásával látogatható. A jegy teljes összege felhasználható a borok kóstolásánál és a palackos borok vásárlásánál.

A 2012-ben megrendezett Fesztiválról így olvashatunk a *Vinoport* cikkében: „Hétfvégén a Somló-hegy lábánál a Nagyréten egy kupacba gyűlnek majd össze a legjobb helyi borászatok, ismét lesz Somlói Tavasz Fesztivál. Emberi léptékű, remek hangulatú rendezvény szokott ez lenni, elviselhetetlen tömegtől pedig nem kell tartani. Három éve mi remekül éreztük magunkat, idén vendégpincék helyett a Csík Zenekarral csábítják a közönséget. Persze a tizennégy vagy tizenöt résztvevő pince mellett. *Kreinbacher Birtok, Szent Ilona Borház, Györgykovács Imre, Dénes Hegybirtok, Tornai Pincészet, Laposa Birtok, Kolonics Károly, Várkapitány Pincészet, Polgár-Mátyásfalvi Pince, Fazekas Pincészet, Somlói*

Apátsági Pince, Takács Lajos, Bogdán Birtok Pincészet, Fekete Béla Pincészet és talán a Spiegelberg Kézműves Borpince. Szombaton, május 12-én délelőtt 10-től este 11-ig, vasárnap 10-től este 8-ig tart majd a buli.”

A Somlói Tavasz Egyesület a Somló-hegyen hiánypótló borgasztrónia rendezvényt hívott életre, de az igazi „fesztivál hangulat” kialakítását mégsem sikerült elérnie. Ennek okait elsősorban abban kereshetjük, hogy a valóban színvonalas rendezvény a kulturált borivó, borokat ismerő célcsoportnak szól, így kevésbé szólítja meg a szórakozni vágyó, hagyományos rendezvényeket látogató réteget.

Marketingcsatornái elsősorban a borászati szaklapokban, borportálokon találhatóak, így kevésbé szólítja meg a térségben élőket.

6.4. Somló Hangja Fesztivál fejlődéstörténete

A Somló Hangja Fesztivál ötletgazdája Kovács Norbert (Cimbi), aki a Kiscsőszi Pajtafesztivál sikeres megrendezése után alakította ki koncepcióját a nagyobb területi egységet, és művészeti ágat átfogó rendezvényről.

6.4.1. A Kiscsőszi Pajtafesztivál, mint előzmény

Kiscsős település a Közép-dunántúli régióban, Veszprém megyében, az Ajkai kistérségben található. A Somló-hegytől észak-nyugatra, a Bakonyalja kistáji területen fekszik. Kiscsős település korábban az ajkai és jelenleg a devecseri kistérség egyik legkisebb lélekszámú települése. Belső perifériás elhelyezkedése miatt az aprófalvakra jellemző tipikus problémákat hordozza.

A 118 lelket számláló Kiscsős település életében 2004-ben állt be fordulat. Az addig alvó és teljességgel ismeretlen településnek számító Kiscsösről a vidékfejlesztők azt gondolták, hogy lassú, de biztos sorvadásra van ítélve. A családi szálakkal a faluhoz kötődő (Kovács Norbert), ismert és már mindenki által elfogadott nevén Cimbi, az aranyarkantyús néptáncos, a Művészetek Völgye néptáncos programjainak egyik szervezője úgy gondolta, hogy ideális helyszín lehetne a művészetek, ezen belül a néptánc és népzene „vidéki otthonának”. 2005-ben rendezte az I. Kiscsőszi Pajtafesztivált, a következő évektől kezdve a falu neve elsősorban néptáncos berkekben egyre ismertebbé vált, mára pedig talán a legismertebb településsé. A

Fesztivál a Régió egyik legnagyobb rendezvényévé nőtte ki magát, a településen pedig különböző fejlesztési projekteket indukált, elsősorban civil szervezeti megvalósítással. Kiscsőszt továbbra is az aprófalvak közé tartozik, de behozhatatlannak tűnő hátrányából, területi elmaradottságából mára előnyt tudott kovácsolni, így a ma egyre divatosabbá váló vidéki élet autentikus képviselőjeként tartják számon.

A főbb szereplőket a településen lakókhöz fűződő kapcsolat alapján úgy szoktuk emlegetni: az aranyarkantyús néptáncos, a kocsmáros és a pap.

Cimbi (Kovács Norbert) néptáncos, koreográfus, a Népművészet ifjú mestere, Örökös aranyarkantyús táncos, a Veszprém Megyei Néptánc Egyesület elnöke, az Örökség Gyermek Népművészeti Egyesület regionális elnökségének tagja, az Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület, és az APTE Művészeti Egyesület elnöke. Hosszú esztendőket óta tanít néptáncot a környéken, hazánkban és külföldön. Főszerzője a Kiscsőszi Pajtafesztiválnak és a Somló Hangja Fesztiválnak.

Gáncs Andrea a Kiscsőszt Jövőjéért Alapítvány elnöke, önkormányzati képviselő, a településen működő bolt és italbolt tulajdonosa.

Bali Tibor, a Római Katolikus Egyházközség, Kiscsőszt plébánosa

Szabó Ferenc, Kiscsőszt Község polgármestere

Cimbi 1996-ig a Nagy László Városi Művelődési Központban működő Ajka-Padragkút Táncegyüttes vezetője volt, és addig a közművelődési intézmény foglalkoztatta. Ekkor határozta el, hogy munkaviszonyát megszüntetve kifejezetten a néptánc oktatására koncentrál egyfajta „szabadúszóként”, de továbbra is a táncegyüttes vezetője maradt. Irányítása alatt az 50 éves táncegyüttes soha nem látott hazai és nemzetközi ismertséget, elismeréseket és díjakat szervezett. 2000 környékén Művelődési Központban beállt változások során a táncegyüttesben is konfliktusok alakultak ki, így a sikeres együttes kettészakadt, és egyik fele Cimbivel folytatta tovább a munkát még az 1994-ben létrehozott egyesület keretei között, az APTE (a korábbi táncegyüttes nevének rövidítése) Művészeti Egyesület – Néptáncosok Baráti Köre néven. Több éven keresztül lakott és dolgozott Magyarpolányban, ahol kedvet kapott a falusi élethez, de családi okok miatt hamarosan fel kellett adnia polányi terveit. Édesanyja Kiscsősztön élt, így szinte kínálkozott a lehetőség, hogy itt folytassa a falusi életről szövött álmait, megvette a faluszéli házat, a mára emblematikussá váló diófával.

Kiscsász község névtelenségbe és mozdulatlanságba burkolózott évtizedekig. Az Új Atlantisz Térségi Fejlesztési Társulás munkatársai 1999-ben járták a térség településeit készítve az első agrárstruktúra átalakítási programokat, ekkor faggatták a település lakóit és döntéshozóit a fejlesztési elképzeléseikről. Kiscsász község polgármestere az első önkormányzati választás óta a falu első embere, a közel másfél évtizeddel ezelőtt megfogalmazott célkitűzése az volt, hogy a volt iskola épületét, ami az egyház tulajdonába került, felújítsák, s ennek valamilyen szervezett keretet kellene biztosítani. 2000. január 11-én jegyezték be a Kiscsász Község Jövőjéért Alapítványt, melynek célja a volt iskola épületének átalakítása egy cserkész tábor működtetésére, a falusi turizmus fejlesztésére és nyári táborok feltételeinek megteremtésére. A település pályázati aktivitása rendkívül alacsony volt, az elmúlt 22 évben csak a falugondnoki autó megvásárlására nyújtottak be pályázatot. Így az Alapítvány tevékenysége is csekély volt.

Cimbi 2003-2004-től tánc táborokat szervezett gyerekeknek, továbbképzéseket táncosoknak. Az élő zenei kíséret elmaradhatatlan volt ilyen alkalmakkor, úgyhogy egyre gyakrabban népesítették be a falut zenészek és táncosok, s egyre több szálláshelyre volt szükség az érkező vendégek miatt.

Ekkor került az Alapítvány kuratóriumának élére Gáncs Andrea, aki a falu boltosa és mindenese egyben, így örömmel vette, hogy a szervezet részt vállalhat a tábor szervezésében, a gyerekek ellátásában, hiszen a szervezet alapító okiratában megfogalmazott célokkal ez összhangban volt.

Célkitűzések, elérni kívánt eredmények

Cimbi nem „falumegváltó” tervekkel érkezett Kiscsászra. A táncosok és zenészek spontán utcai szereplési alkalmával kezdett azon gondolkodni, hogy milyen jó zenei fesztivált lehetne szervezni, ahol a népzene a régi, valódi közegben és környezetben válna előadhatóvá, találkozhatnak a különböző „bandák”, hogy egymásnak és a közönségnek megmutassák tudásukat. A kapolcsi Völgyfesztiválhoz hasonlóan be lehetne népesíteni az udvarokat, pajtákat és portákat, amik helyet adhatnának a produkcióknak. Ezzel a gondolattal vált valóra 2005-ben az I. Kiscsászi Pajtafesztivál. Már az első alkalommal minden várakozást felül múlt a fesztivál látogatottsága. Az ország minden tájáról érkeztek táncosok, zenészek és a Duna Művészegyüttes is elmaradhatatlan vendége lett a kiscsászi rendezvénynek, ami további rangot jelentett.

Cimbi gyerekkora óta ismerte Kiscsöszt, így megfigyelhette a tipikus aprófalu alakuló sorsát. Az a véleménye, hogy „ha megfeledeknek egy ilyen kistelepülésről, ahol nincsenek pénzügyi lehetőségek, az állami normatív támogatás annyira elég, hogy világítsanak, meg a közmunkások benzint vegyenek a fűnyíróba, ahol a két vállalkozó örül, hogy el tudja tartani magát”, annak egyértelmű pusztulás a vége. Itt már ne csak a gazdasági környezettel van gond, hanem társadalmi és kulturális környezettel is. Kiscsöszen nem volt ember, akivel találkozni lehetett volna. Annyira zárt közösséggé vált, hogy idővel ennek lett az áldozata. Egy ilyen környezetben nem volt egyszerű elfogadtatni az ott élőkkel, hogy ezután nyaranta felverik a falu egyhangú csendjét, de legalább is kitartó munkára van szükség a szemlélet megváltoztatásához.

A harmadik évben szervezett fesztivált már a Közép-dunántúli Régió egyik legrangosabb népzenei fesztiváljaként tartották számon, ahol színvonalas néptánc, és népzenei programokkal várták az egyre távolabbról érkezőket. 2010-re pedig már országosan is ismertté vált, a Duna televízió több alkalommal is beszámolt a kiscsösi programokról. Két fesztivál között Cimbi „birtoka” főként az ünnepek alatt népesedett be, minden a falusi hagyományokhoz kötődő néphagyományt felélesztettek, amire szintén népes érdeklődő kíváncsi. Karácsony táján a regélés, aztán a farsangolás, a pünkösdi ünnepek és a falusi disznóvágás ma már olyan események, amiről a megyei napilap is beszámol, vagy televíziós műsor készül belőle valamelyik közszolgálati csatornán.

Kiszolgált piaci és szociális igények

Többször fejtegették, hogy vajon az olyan kistelepülés életében, mint Kiscsösz, jelent-e valamit egy fesztivál megszervezése, és a fennmaradásában vajon segít-e?

A település polgármestere általában inkább csak nézőként van jelen a fesztiválon, és azt mondja nem szabad túlzott jelentőséget tulajdonítani az ilyen rendezvényeknek. Azt mondta: a falu lakói sem egyformán fogadják a rendezvényt, mert vannak, akiket zavar a nagy nyüzsgés, hogy este tíz után sincs csend a faluban. Tény ilyenkor ellepik az utcát a zenészek és a táncosok, főleg a kocsmá előtti „placc” ad otthont a spontán produkcióknak, fellépéseknek, legtöbbször hajnalig. Szintén a polgármester jegyezte meg, hogy vannak, akiknek bevételt hoz a rendezvény, mert ilyenkor ki tudják adni a szálláshelyeiket, de a többség helyzetén érdeemben ez nem változtat, inkább csak egy jó program. Az önkormányzat ötvétezer forint támogatást nyújt a rendezvényhez, a kultúrházért, az ott használt villanyért,

vízért nem kérnek semmit, mert ennek fejében a falu lakóit is általában megvendégelik a szervezők.

Gáncs Andrea örül a Fesztiválnak, hiszen vállalkozóként egy évben egyszer ilyenkor tud a vállalkozásuk bevételt realizálni, és úgy véli, hogy a bolt és a kocsmák működése nagyon fontos egy kistelepülésen, jószerivel az egyetlen hely maradt, ahol még az emberek találkoznak, beszélgetnek. Alapítványi elnökként teljesen természetes volt, hogy mindenben segít a szervezőknek. Azt mondja, másutt több százezer forintot költenek falunapi rendezvényekre, hogy egyetlen napig lehetőség legyen a közös ünneplésre, itt a négy napos programot szinte ingyen kapja a falu, hiszen Cimbi kulturális pályázatok segítségével előteremti rá a szükséges pénzt, a táncosok és a zenészek barátságából eljönnek.

Bali Tibor plébános ünnepi miséin ilyenkor zsúfolásig megtelik a templom. A fesztivál programjaiban a vallási ünnepek is szerepelnek, a vasárnapi program mindig a templom előtti táncos rendezvénnyel veszi kezdetét. Így aztán a falu plébánosa is aktívan részt vesz a fesztivál szervezésében, vallási vezetők érkeznek ilyenkor a faluba, hogy öregbítsék Kiscsősz hírnevét.

A kezdetek során a falu lakossága mintegy „elviselője” volt a rendezvény sorozatnak de évről évre többen kapcsolódtak be a szervezésbe. Először csak néhányan adták oda pajtájukat, vagy portájukat egy-egy program lebonyolításához, mára már rangot jelent, ha valakinek az udvarát étellel töltik meg. Egyre többen készültek fel a szállásadásra is, sátorhelyeket, és tisztálkodási lehetőséget kínálnak az ideérkezőknek.

Az évek alatt megszerették a faluban az asszonyok a néptáncot, így Cimbi felesége Gasler Bea Kiscsőszön és a szomszédos kistelepüléseken – Csöglén és Kispiritén-elindított egy táncsoportot, akikkel hetente próbálnak, és ma már oszlopos fellépői a fesztiválnak.

A falusi asszonyok is egyre szívesebben veszik ki a részüket a szervezésből. Minden évben van süteménysütő verseny, amit ugyanúgy az utcán felállított standokról kínálnak a vendégeknek, becsületkasszával.

Minden évben rendeznek „parasztolimpiát” is, ahol kaszálás, bothajtás mindig van a versenyek számok között, megpróbálják becsempészni a vidéki életforma iránti szeretet és tiszteletet.

A falu legidősebb embere, a 90 éves Tóth Sándor élvezi a fesztivált, és idősora ellenére minden évben szerepet vállal. Időotthonban lakik már, de a fesztivál idejére mindig hazahozatja magát. Vasárnap a mise előtt ő köszönti a papokat a falu nevében, gyakran verset mond a táncos produkciók előtt, s a régi gazdasági és háztartási tárgyából rögtönzött kiállítás idegenvezetője is sokszor. Véleménye szerint nagyon jó, hogy újra van élet a faluban.

Üveges Zsolt mezőgazdasággal foglalkozó vállalkozóként ilyenkor kinyitja a gazdaság kapuit, és megnézhetik az érdeklődők a tehéncsordát, reggelente pedig kirakja a ház elő a tej-automatát, aminek a segítségével friss tejjel szolgálhatják ki magukat a résztvevők.

A térségi és a környező kistelepülések kézművesei is lehetőséget kapnak a bemutatkozására, ilyenkor lehetőségük nyílik termékeik értékesítésére. Többeket a rendezvény inspirált, hogy tehetségüket megmutassák a nagyközönségnek.

Felhasznált erőforrások

A Pajtafesztivál sikerein és az iránta tanúsított érdeklődésnek köszönhetően további terveket is szőttek a faluban. 2009-ben az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében az Élő Forrás Kulturális Egyesület által megvásárolt romos ház felújítására pályázatot nyújtott be és nyert el 33 millió forintot. 2011-ben megvalósult az Interaktív falumúzeum, ami Cimbi szerint nem a megérinthetetlen régisek gyűjteménye, hanem az élő hagyomány kipróbálásnak, átélésének színtere. A kertben épített hatalmas táncpajtában valós formájában és hangulatában lehet feleleveníteni a régi idők táncos báljait. A lakóházi részben összegyűjtött bútorok, berendezési tárgyak a térségre jellemző hagyományokat tükrözik. A falumúzeumot az egyesület tagjai működtetik, így bármikor látogatható, 2012-től pedig képzések, gyerektáborok helyszínéül is szolgál.

A Kiscsösz Község Jövőéért Alapítvány szintén az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program keretében nyújtott be pályázatot, az Egyház tulajdonában lévő volt iskolaépület felújítására. A pályázat elsődleges célja, hogy a fesztiválra, táborokba érkező közönség részére megfelelő minőségű szálláshelyet tudjon nyújtani, ami ifjúsági szálláshelyként megfelel a jogszabályi előírásoknak is. Az egyházközséggel szoros együttműködésben valósul meg a pályázat, a fejlesztésre 46 millió forint támogatást ítélték meg, a beruházás lebonyolítását 2012 nyarán kezdenek meg.

A támogatás forrása

A Kiscsösz Pajtafesztivál megrendezésére a Nemzeti Kulturális Alap, az NCA szakmai pályázatai biztosítottak forrást éveken keresztül, amit az APTE Művészeti Egyesület és az Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület pályázott.

A Kiscsösz Község Jövőjéért Alapítvány minden évben levélben felkeresi a településről elszármazottakat, és a fesztivál megrendezéséhez adományt gyűjt. A résztvevők és a falu lakosságának ellátását az Alapítvány vállalta magára, az étkezéshez szükséges alapanyagokat alapítványi forrásból biztosítják, a főzést és a kiszolgálást pedig a falu és a szomszédos települések önkéntesei, vagy más együttműködő civil szervezet önkéntesei végzik. Az Alapítvány és az Élő Forrás Egyesület közösen kereste meg 2010-ben Ajka város polgármesterét, akinek segítségével felújították a településen a kocsma előtti teret és buszmegállót, valamint az itt található közkutak, hogy megfelelő színvonalú „fellépő helyet” biztosítsanak a résztvevőknek.

Az önkormányzat költségvetéséből ötvenezer forintot biztosít a rendezvény lebonyolításához.

Elért eredmények

A fesztivál szervezésének mintegy „járulékos haszna” a két, önrészekkel együtt közel százmillió forintos fejlesztés, ami nagymértékben hozzájárul a települési közösségi infrastruktúra fejlesztéséhez.

Kiscsösz település ismertsége a Pajtafesztivál segítségével nagymértékben nőtt. A 130 fős település a néptánc és népzenei mozgalom egyik vidéki központjává vált, segítségével a település lakossága nyitottabbá és befogadóbbá vált. Az elmúlt évek alatt bekapcsolódtak a szervezésbe is, és aktív résztvevőként kiegészítő jövedelemre tehetnek szert többen.

Együttműködés alakult ki a helyi vállalkozókkal, akik valamilyen szolgáltatásuk révén részt vesznek a programok és résztvevők kiszolgálásában.

Az egész éves programoknak köszönhetően több, a településen élő tud vállalni segéd-, vagy szakipari munkát mind a múzeum körül, mint pedig Cimbi kialakulóban lévő falusi gazdaságában (lovak, birkák).

A szereplők kudarcként élik meg, hogy többen nem az elért eredmények alapján ítélik meg a rendezvényt, hanem irigységgel figyelik a szereplőket, azt méricskélve, hogy vajon kinek

mennyi haszna származik ebből. Többször alakult ki emiatt konfliktusos helyzet, de a rendezvény színvonalára, lebonyolítására ez nem volt hatással.

További sikertelenségként könyvelik el, hogy a polgármester nem tulajdonít különösebb jelentőséget a rendezvénynek, és több esetben adott hangot annak, hogy a településen többségben vannak azok, akik nem támogatják a fesztivál megrendezését. Ennek hatására 2011-ben felvetődött, hogy ugyanezen a néven a szomszédos Kispirit településen szervezik meg a rendezvényt, ami azonban befolyásolná a Pajtafesztivál sikerességét, miután táncos berkekben Kiscsőszi vívta ki magának a megtisztelő „táncos-település” rangot.

A Pajtafesztivál népszerűségéből profitál a szomszédos Iszkáz település is, ahol Nagy László költő szülőháza található, s kiegészítő programként az emlékház látogatható.

6.5. Somló Hangja Fesztivál 2009

Az első nagyszabású fesztivál rendezvényének a Somló-hegy egésze adott otthont. A művészeti, gasztronómiai és családi programok fő helyszíne Dobán, az Erdődy Kastély parkjában volt. A park csodálatos környezetet nyújtott a rendezvényhez, infrastrukturális adottságai is ideálisak voltak. A koncertező zenekarok és táncosok két fő színpadon mutatkoztak be (Gasztronómiai színpad, Világzenei színpad). A gasztronómiai színpadot ölelte körül a magyar bortermelők udvara, ahol a Somló jelentősebb borászatai mellett az ország más kiemelkedő borvidékeinek képviselői is bemutatkoztak. Ennek szomszédságában helyezkedett el az Agrármarketing Centrum udvara, ahol esztétikus faházakban kiváló magyar élelmiszer-féleségeket kóstolhattak, vásárolhattak az érdeklődők. A jelen lévő kiállítók mindegyike minőségi terméket értékesített, megjelenési formájuk is méltó volt a rendezvény értékéhez. Mindkét helyszínen zajlottak művészeti előadások, gyermek programok. A Világzenei rét és az azt övező árnyas fák adtak otthont a további családi programoknak, a helyi kultúrházban zajlottak a művészfilm-vetítések, a kis kastély oldalában szerveződött a somlói borokhoz kapcsolódó ételek főzőversenye, melyeknél külön hangsúlyt kellett helyezni a helyi sajátosságok kiemelésére. A verseny legsikeresebb résztvevői díjakat kaptak.

További helyszínek voltak a Somló-hegy nyitott pincészetei, ahol a kiváló borok mellett színvonalas kulturális programok, kiállítások várták a vendégeket.

Doba település több helyszínnel is kapcsolódott a rendezvényhez, július 16-án ifjúsági programokat rendeztek, a fesztivál négy estjén a helyi vendéglőben magyar táncház zajlott.

Programok

A programok két fő íve a gasztronómia és a kultúra volt.

A Kastélyparkban berendezett bor-és gasztronómiai udvarok kiváló magyar termékek megvásárlására, kóstolására, népszerűsítésére adtak lehetőséget. A borudvarban a Somló borkultúrája mellett megjelentek az ország jelentősebb borvidékei. Minden kiállító kiváló minőségű borokat kínált, színvonalas termék megjelenítés mellett.

Az Agrármarketing Centrum által berendezett gasztronómiai udvar termékpalettája igen színes volt, az árusok kiváló minőségű, főként házilag, vagy kisüzemekben előállított élelmiszer-féleségeket kínáltak.

A kulturális események több helyszínen zajlottak. A színpadokon koncertek, táncos előadások szórakoztatták a közönséget. Népi színjátszók, kézművesek, íjászok, lovasok, utcazenészek tették élővé a hagyományos családi kultúrát. Kiegészítő programként jelent meg a művészfilmek vetítése, a kisállatok simogatási lehetősége, az egészséges életmódhoz kapcsolódó véradás.

A Világzenei réten elhelyezett Projektsátorban a Kristály-völgy Egyesület tartott interaktív foglalkozásokat. A sátorban kiállítást rendeztek be a térség falvaiban megjelenő fejlesztési projektekhez kötődő jellemző gazdálkodó életmóddal kapcsolatos eszközökből, tárgyakkól, a térség kézműves termékeiből, egyéb produktumaiból. Az Egyesület folyamatos programjai között kukorica morzsolás, favágás, dinnye hasítás, szerepelt.

A rendezvény minden napján jelentős esemény volt a dobai vendéglőben megrendezett népi táncház, melyben a Budafolk együttes muzsikált. A program igen népszerűnek bizonyult.

A rendezvény fontos eleme volt a zsűrizett termékeket kínáló kézműves vásár is. A Somló hegy több kiállításnak, nyitott pincés kulturális eseménynek adott otthont.

Külön belső eseményként kezelhetjük az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program által kiemelten támogatott, július 18-ai eseménysorozatot. E programban a kisebb régió értékei kerültek hangsúlyba. A régió napján a térség amatőr előadóművészei vendégszerepeltek, és a

felhívásra a vártnál is többen jelentkeztek. Néptáncosok, zenei előadók, kézművesek, kiállítók érkeztek a térség településeiről. Fellépett a Fláre Beás zenekar, a Csornai Beás zenekar, a Csöglei Néptáncgyűttes, a Füred Táncgyűttes, Ajka, Pápa, Devecser városok Fúvós zenekarai, az Ajka-Padragkút Táncgyűttes.

A helyi kistermelők, kisvállalkozók gasztronómiai napot tartottak, melynek keretében a Somló boraihoz kapcsolódó ételféleségeket kellett elkészíteni a noszlopi Lucullus fogadó irányítása mellett. A versenyzők az ételek minősége alapján díjakat kaptak.

Az UMVP programjának népszerűsítésére sátrat állított össze, melyben a programmal kapcsolatos információkat kaphatott a közönség.

Időtartam, környezet

A rendezvény aktív időtartama négy nap volt (július 15-18.). Ezeken a napokon délelőtt tíztől, általában 23 óráig zajlottak a programok a Kastély parkjában. 23 órakor vette kezdetét a dobai táncház.

Az előkészületek aktív része július 10-én kezdődött, ekkor kezdtek a szükséges installációs elemek építésébe, folyamatosan kerültek kihelyezésre a kiszolgáló létesítmények. Az eszközök elbontása július 21-én fejeződött be, tehát mindössze nyolc nap volt szükséges a Fesztivál teljes felépítéséhez és lebontásához, beleértve a takarítást is.

A rendezvény színvonalas lebonyolításához elengedhetetlen a megfelelő hangulat kialakulásához szükséges környezet megléte. Ebből a szempontból kevés ideálisabb helyszín képzelhető el. A park ősi növényzete, a csodás terek, a szép épületek tökéletesen harmonizálnak a kulturális eseménnyel és a gasztronómiai értékekkel.

Az időjárás a kezdeti időszakban az átlagosnál melegebb volt, ez napközben némileg visszatartotta a közönséget, nem segített az élelmiszerek tárolásában sem. Az esti órákra kellemes időjárás alakult ki, így a fő programok a tervezettnél megfelelően magas látogatottsággal zajlottak. Kisebb problémát okoztak az esti órákban rövid ideig rajzó szúnyogok, melyek kellemetlenséget okoztak a nézőknek. Erre egyébként a honlapon előzetesen felhívták a figyelmet.

Sajnálatos esemény volt a 18-án, 12.30 körül bekövetkezett súlyos, évtizedek óta nem tapasztalt jégvihar, amely tönkretette a somlói szőlők nagy részét és nagyon megnehezítette a további programok lebonyolítását. A nehézségek ellenére a szombati programok jelentős részét megtartották. A viharra való felkészülésnek, a gyorsan reagáló szervezői stábnak köszönhetően a rendezvényen nagyobb káresemény, személyi sérülés nem történt.

Szervezők, támogatók

A rendezvény erős civil, vállalkozói és önkormányzati összefogással valósulhatott meg. A térség szinte minden közszereplője segített.

Fő szervezők a Somló-hegy Alapítvány, az Élő Forrás Hagyományörző Egyesület, az Apte Művészeti Egyesület – Néptáncosok Baráti Köre, borászati szakmai segítőként a Tornai Pincészet.

A rendezvény fő szervezője Kovács Norbert. Az általa irányított stáb kisebb csoportokban végezte a különböző részterületek feladatait. E csoportoknak szintén voltak felelős irányítói. A program lebonyolítása a hatályos szabályoknak megfelelően történt minden szükséges engedélyt idejében beszereztek, megfeleltek az elektromos rendszerekkel, egészségügyi feltételekkel, egyéb tárgyi berendezések használatával, termékértékesítéssel kapcsolatos feltételeknek. A helyszínen ellenőrzést végző hatóságok kisebb hiányosságok megemlítése mellett nem találtak jogszabályt érintő problémát.

További segítők, támogatók

- Agrármarketing Centrum (AMC)
- Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
- Magyar Turizmus Zrt. Közép-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság
- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program
- Nemzeti Civil Alap
- Gögös Zoltán FVM államtitkár
- Dr. Rácz Jenő, a Chonlnoky Ferenc Megyei Kórház vezetője
- A Cholnoky Ferenc kórház valamennyi érintett munkatársa
- Magyar Bormarketing Kht.
- Nemzeti Kulturális Alap
- Veszprém Megye Önkormányzata

- Somló-hegy alapítvány
- Somlói Borút Egyesület
- Márta István, a Kapolcsi Kulturális és Természetvédelmi Egylet vezetője
- Kreinbacher Birtok
- Somlói Bortermelők
- Villányi Hegyközség
- Badacsonyi Hegyközség
- Ajka város önkormányzata
- Pápa város önkormányzata
- Devecser Város önkormányzata
- Doba község önkormányzata
- Somlóvásárhely község önkormányzata
- Somlójenő község önkormányzata
- Somlószőlős község önkormányzata
- Kiscsász község önkormányzata
- Kisszőlős község önkormányzata
- Borszörcsök község önkormányzata
- Oroszi község önkormányzata
- Noszlop község önkormányzata
- Iszkáz község önkormányzata
- Szitakötő Légi Szolgáltató Kft.
- Somló Volán
- Bakony Volán
- MÁV Start
- Veritas Gold
- Bodnár Stúdió
- Balogh Zsuzsanna
- Tompa Imre, a Borigo főszerkesztője
- Ajka Városi Televízió
- Magyar Nemzet
- Veszprémi 7 Nap
- Fehérvári 7 Nap

- Szombathelyi Maraton
- Klubrádió
- Hír Tv Zrt
- Veszprém Megyei Napló
- Lucullus Fogadó
- Mediawave Fesztivál
- Kristályvölgy Egyesület
- GEMARA Leader Egyesület
- Magyar Vöröskereszt
- AVAR Kft. Ajka
- Kodolányi János Főiskola
- Talajerőgazdálkodási Kft., Pápa
- A térség polgárőr szervezetei
- Horváth József

Tapasztalatok, értékelés

Program:

A rendezvény általában beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Szervezői anomália – a tapasztalt szervezői stábnak köszönhetően – viszonylag kevés volt. Előfordultak kisebb kezdési időpont eltolódások, melyek egy ilyen színes rendezvénynél szinte elkerülhetetlenek. A művészek, kiállítók fogadása, irányítása kiszolgálása megfelelő volt. Kisebb gondot okozott, hogy a kiállítók egy része késve, a programok megkezdése után szállított a járművével.

Az előadói, kiállítói minőség – beleértve a kísérőprogramokat is – az átlagnál jóval magasabb volt. A magyar kulturális élet legmagasabb szintjének képviselői jelentek meg a Somlón, mely eddig nem volt jellemző az itteni rendezvényekre.

Stáb:

A stáb (sok önkéntessel) munkájára a teljes összehangoltság, a tudatos munkairányítás, pontosság, szakértelem volt jellemző. Minden részterület zökkenőmentesen működött, a kisebb problémák rövid idő alatt megoldódtak. A csoportvezetők rendszeresen kommunikáltak, a stáb tagjai felelősséggel, nagy lelkesedéssel és munkabírással végezték

feladataikat. Külön dicséretes a hang-és fény, elektromos rendszer kezelését végző csoport gyors, szakszerű munkája. A jegyárúsítás kisebb kezdeti figyelmetlenségektől eltekintve megfelelően működött, a polgárőrök segítségével a délutáni átállás is zökkenőmentes volt.

Infrastruktúra:

A színpadok minősége megfelelő volt, különösen a Gasztronómiai Színpadé. A Világzenei színpad fedésének állványrendszere a jégviharban veszélybe került, emberi beavatkozás nélkül valószínűleg megrongálódott volna. A szabadtéri színpadoknál kialakított ideiglenes öltözők megfeleltek az igényeknek. A székek, padok, asztalok mennyisége a rendezvényen kielégítő volt.

A mobil illemhelyek mennyisége bőven kielégítette a felmerülő szükségleteket, elhelyezésükkel kedveztek a frekvenciált helyek közönségének. Minőségük az átlagosnál jóval magasabb volt, tisztításukat naponta végezték.

Vízellátás, elektromos ellátás terén nem voltak hiányosságok. Az összes áram igényt ki tudták elégíteni, nem volt feszültség esés, áram ingadozás. Folyóvíz az összes élelmiszerrel kapcsolatos tevékenységhez – igény szerint – rendelkezésre állt, a borudvarban nyilvános vízvételi helyet, poháröblítőt alakítottak ki. A keletkezett szennyvíz a Kastély saját rendszerébe került, melynek elszállításáról intézkedtek.

A kastély infrastrukturális rendszere megfelelő volt, az ezzel kapcsolatos együttműködés a helyi vezetők segítő szándéka a vártnál is pozitívabb volt. A belső terek adtak lehetőséget öltözők kialakítására, személyzeti WC kijelölésére, szálláshelyek kialakítására.

Őrzés, irányítás, parkolás:

A belső tér – a kerítésnek köszönhetően – jól őrizhető, portaszolgálattal ellátott. Az éjszakai őrzést polgárőrök végezték, munkájukkal kapcsolatban kifogás nem merült fel. Napközben sem találtak ezzel kapcsolatos problémával, lopásról, egyéb káreseményről nem volt tudomásuk.

A polgárőrség által irányított forgalom a parkoló sofőrök „kényelmessége” miatt többször nehezen megoldható helyzeteket okozott. A bevezető út szélén leparkoló autók szűkítették a közlekedő sávot, akadályozták a forgalmat. A kialakított parkoló viszont szinte teljesen kihasználatlan maradt.

Sajtó:

Több évtizedes múltú rendezvényt is megszégyenítő minőségű és mennyiségű sajtómegjelenést produkált a Fesztivál. Naszály György és Tompa Imre sajtófelelősök nagy szakmai tudásról, kiváló kapcsolatrendszerrel tettek bizonyosságot. Nagy súllyal jelent meg az országos médiában, ráadásul a megjelenések száz százaléka pozitív fényben tüntette fel a rendezvényt. Az előzetes időszaknak köszönhetően viszonylag rövid idő alatt sikerült felhívni a figyelmet a programra, az utólagos tudósítások kellően beharangozták a következő évi rendezvényt.

A 2009 évi tapasztalatok alapján megfogalmazott tervek:

A rendezvény előkészítését, szervezését, a propaganda tevékenységet legkésőbb 2009 októberében meg kellett kezdeni. Kora tavasszal a fő programelemeket a turisztikai, szakmai rendezvényeken meg kellett ismertetni a potenciális résztvevőkkel. Fontos feladatként jelölték meg a kapcsolatépítés, pályázat figyelés az internetes hirdetési felületek feltérképezését, további partnerek, támogatók bevonását. Az előkészítésben a részfeladatok felelőseinek mielőbbi meghatározása nagymértékben hozzájárulhat a rendezvény sikeres lebonyolításához.

- Még inkább hangsúlyt kellett kapnia a következő évek során a művészeti, családi jellegnek, több súllyal kellett szerepelnie a Somló környezeti értékeit és a borkultúráját bemutató eseményeknek. Mind a rendezvényhelyszínen, mind a Somló-hegyen ezzel kapcsolatos tematikus programok kialakítását célozták meg.
- Az időtartam további egy nappal történő bővítése volt ekkor a cél. „Vasárnap, az ötödik napon a kora esti órákig tervezett program volt a fókuszban, melynek gerince a népi színjátszás, a szabadtéri, csoportos játék, közös zenélés, stb. A fő helyszínek számát egyel kívánták bővíteni, színpadot elhelyezését tervezték az ételek udvarában is (Agrármarketing Centrum), „ahol a zenei tehetségek fesztiválját rendezzük meg”. (Forrás: Kovács Norbert beszámoló)
- Tervbe vették a borudvar átalakítását úgy, hogy a színpad árnyékában lévő faházakat befordítják a színpad mellé, a lacikonyhát a szomszéd udvarba költöztetik, így helyet nyerve további borászatoknak.
- A vásár szervezését saját kézben tartják, külön figyelnek a giccses termékek kiszorítására, a minél színesebb termékpaletta kialakulására, a vásárolók elégedettségére.

- Hangsúlyozni kívánták a kereskedők szállítói tevékenységének korlátozását a programok alatt, az ezzel kapcsolatos szabályokat betartásának ösztönzését. A belső térben kívánták kialakítani a parkolási lehetőséget a kereskedők (egy-egy) járműve számára.
- Nagy figyelmet kell fordítani a forgalom megfelelő irányítására, a parkolásra kijelölt terek használására. Ebben az ügyben a rendőrség és Doba Község Önkormányzatának segítségére számítanak.

6.6. Somló Hangja Fesztivál 2010

A Somló Hangja Összművészeti Fesztivál már hagyományos programként második alkalommal került megrendezésre. A rendezvény az előző évitől eltérően egy nappal hosszabb, öt napos időtartamban zajlott. A fesztivál célja a kulturális értékek bemutatása mellett a magyar gasztronómiai értékek és a kiváló magyar borok népszerűsítése, megismertetése volt. Kiemelt célunk a Somló és térsége, mint borvidék és mint turisztikai célpont bemutatása volt. A művészeti programok három fő színpadon és több kisebb helyszínen zajlottak, állandó forgatagot, valódi fesztiválhangulatot varázsolván az Erdődy Kastély parkjába.

Helyszínek, programok

A névből is adódóan a rendezvény főként a magas minőségű zenei produkciókról szólt. Ezeket egészítették ki a különböző gyermek és családi események, programlehetőségek, a táncos programok, esti táncházak, egészségügyi, környezetkultúrát bemutató programok. 2010-ben öt napon át több, mint százötven programlehetőségből válogathattak az érdeklődők. A színpadi nagykoncertek három helyszínen, három műfajból válogatva zajlottak. Az AMC Gasztronómiai Udvar színpadán a népzene kapta a főszerepet. A fellépők a legmagasabb színvonalú, nemzetközi hírű zenészek közül kerültek ki. Itt muzsikált Bognár Szilvia és zenekara, a Cimbaliband, a Budafolk, az Etnorom... Ezen a színpadon kaptak bemutatkozási lehetőséget a térség népdalkörei, a Bahar Orientális Tánc Egyesület tagjai.

A Kodolányi – Vodafone Jazz színpadon a Kodolányi János Főiskola által delegált kiváló jazz zenekarok léptek fel. Ezek az együttesek hivatottak meghonosítani a műfajt a Somló Hangján. Különlegesen kiemelkedő zenét játszott a Mits Jazz Band, a Borbély Műhely. A színpad

sztárja a Benkó Dixiland Band volt, aki nagy érdeklődéstől és sikertől kísérve játszotta le koncertjét.

Legnagyobb színpaduk a Világzenei Színpad volt. Itt a magyarországi világzene legismertebb, legjelesebb képviselői léptek fel. A legnagyobb érdeklődés a Csík Zenekart és Palya Beát kísérte, de sikere volt a Hétrét zenekarnak, a Mitsourának, a Makám zenekarnak is. A programsorozat megkoronázásaként ezen a színpadon lépett fel a Duna Művészegyüttes Örökkön örökké című műsorával. Ez a gála méltó befejezése volt a belépődíjas programsorozatnak.

A Népek Sátra és Kirakodóvásár a lovarda udvarában fogadta a látogatókat. A „Hidak” Magyar-Magyar Kulturális Találkozó keretében a Kárpát medence magyarlakta vidékein élő magyar hagyományörző vendégek és a házigazdaként tevékenykedő magyarországi romák mutatkoztak be minden nap. Muzsikusok, hagyományörzők érkeztek a Vajdaságból, Erdélyből, kárpátaljáról, punyát és cigánylecsót főztek a devecseri romák, fotókiállítással mutatkozott be Vikker Zsuzsa. Az értékesített termékek mind a rendezvénynek megfelelő minőséget képviseltek.

A „Kristály-völgy” Terület- és Vidékfejlesztési Egyesület által szervezett helyi termékvásáron a látogatók interaktív módon, játékosan ismerkedhettek meg a térségben készített termékekkel, melyeket meg is vásárolhattak, illetve fenntartható praktikák kerültek bemutatásra. Cél az értékek helyben tartása, széles körben való megismertetése volt. A termékvásárt kiállítás is kísérte.

A színpadok között alkalmi helyszíneken zajlottak a családi és gyermek programok. Lehetőség nyílt lovaglásra, íjászkodásra, zenetanulásra, régi játékok kipróbálására. Új lehetőségként jelentek meg a kölcsönözhető kerékpárok és a hegyi körutazásra bérelhető somló taxik. Kiállítási helyszín volt a dobai Művelődési Ház. Több térségbeli civil szervezet is csatlakozott a programhoz, ennek köszönhetően volt a Somló közeteit bemutató geotúra, történelmi lovastúra. Különleges egészségügyi programként szerepelt a díjmentes vércukor-, és vérnyomás-mérés, illetve a Vöröskereszt által szervezett véradás.

Vasárnap a teljes rendezvényhelyszínt a Vidék Napja programsorozat foglalta el, mely teljesen díjmentesen volt látogatható. A térség hét népdalköre, hét színjátszó csoportja, tizenkét néptáncgyűttese, zenekarai, fúvósai és hastáncosai szórakoztatták a közönséget. A fesztivál este, 20.00- kor zárult a Népi Virtuózok táncműsorával.

Bor, Gasztronómia, helyi értékek bemutatása

A rendezvény méltó megnyitása a Tornai Pincészetnél rendezett ceremónia volt. A nagy érdeklődéstől kísért eseményen bemutatásra került az új beruhásként megvalósult, magas igényű vendégeket fogadó új épületrész, amely lehetőséget nyújt közösségi események, színvonalas művészeti műsorok megvalósítására is. A rendezvény konferencia jelleggel zajlott, előadást tartott Tornai Tamás, a Tornai Pincészet tulajdonosa, Czerván György agrárgazdaságért felelős államtitkár, Kovács Norbert kulturális programszervező. A Pincészetnél a somlói borgazdálkodás bemutató kiállítást is megtekinthették az érdeklődők. A rendezvényen fellépett Palya Bea és Szokolai Dongó Balázs, illetve a Szászcsávási zenekar.

Egyik fő helyszín az Agrármarketing Centrum által is támogatott gasztronómiai udvar volt. Az udvarban a hagyományos magyar termékek, kiváló magyar élelmiszerek vására, kóstoltatása zajlott öt napon át. A gasztronómiai különlegességek, ételféleségek vásárán tizenhat vállalkozó vett részt, akik az ország különböző részeiből érkeztek. Erdélyi körtöskalács, hagyományos kenyérlángos, mangalica hústermékek, házi sajtok, rétesek, kitűnő pálinkák, leveles tészták, hagyományos lángos és más finomságok várták a látogatókat.

A közelben tíz borvidék – kiemelve a Somló – borait mutatta be a Királyok Borai vásár. A termékekhez illő hangulatot a gasztronómiai udvarban felállított népzenei színpad kiváló színvonalú műsorai biztosították. A borászatok főként a Somlón jellemző száraz fehérborokat kínálták, elkalandozva az egyre népszerűbb fröccskultúra irányába is. Természetesen jelen voltak a Villányra jellemző kitűnő vörösborok, az édes Tokajik, vagy Szekszárd környékének rozé borai is.

A Vidék Napja című programrészben főzőverseny volt, mely szintén a sajátosan magyaros ételek elkészítését, kóstoltatását tűzte ki célul. A csapatok jó hangulatban készítették el ételeiket, melyeket a vendégek fogyaszthattak el. Az alapanyagokat az AMC támogatásából az Élő Forrás Hagyományőrző Egyesület biztosította a főzéshez.

Technikai körülmények, szakembergárda, biztonság

A rendezvény szervezői az előző évi tapasztalatokra építve végezték az előkészületeket. A faházrendszerek elektromos ellátását a szabványoknak és igényeknek megfelelően építették ki. Elektromos ellátás terén egyetlen probléma sem merült fel. A kórház elektromos rendszere – a szokásos – fogyasztáskorlátozás megszüntetése után probléma nélkül bírta a szokásosnál jóval magasabb terhelést. A vendégek, vásárolók és a stáb tagjai a Kastély Kultúrházában található és az Ornamentika Kft. Által telepített mobil wc-eket használhatták. A mobil wc-k nagyobb arányban vízvezetékre és csatornára szerelt, angol öblítésű, magas minőségű, kisebb arányban belső fertőtlenítő rendszerű „bio”wc-k voltak. A kihelyezett 22 darab elegendőnek bizonyult. Tekintettel a hőségriadóra külön kézmosó és ivókutat is kiépítettek, melyet a vendégek szabadon használhattak.

A színpadokat az ajkai Művelődési Háztól, a magyarpolányi Passió Egyesülettől és a Sáray Ponyva Kft-től bérelték. A fedéseket a Sáray Ponyva és egy veszprémi Kft. adta bérbe, mindegyik kiváló minőségű, biztonságos, az igényeknek megfelelő eszköznek bizonyult. A hang és fénytechnikai szolgáltatásokat a fesztivál teljes területén az ajkai Pro Sound Kft. vállalta. Munkájukra a professzionális minőség és a gyors, rugalmas problémamegoldás volt a jellemző. Felszereléseik maradéktalanul alkalmasak voltak a rendezvény kiszolgálására.

A faházakat a győri IDMC Kft építette, bontotta. A kiállítók a faházak méreteivel és minőségével elégedettek voltak. A cég az építési és bontási munkálatokat külső segítség igénylése nélkül végezte.

A stáb több szakmai részterületből épült fel. A színpadoknak minden helyszínen személyes felelőse, irányítója volt. Az ő munkájukat segítették a Kodolányi János Főiskola gyakornokai, akik vállalták a fellépők segítségét, konferálásokat, színpadrendezéssel, átállásokkal járó feladatokat. A jegyszedéssel öt fős csoport foglalkozott (1 fő irányító, 4 értékesítő). A délelőtti díjmentes időszakokat követően a polgárőrség segítségével figyelmeztették a már bent lévő vendégeket a jegyvásárlási kötelezettségre. A leginkább együttműködő és legnagyobb munkát végző csoport az Apte tagjaiból összeállt technikai stáb. Ők végezték az összes építési és bontási feladatot, a hulladéktárolók, táblák kihelyezését, az előzetes a szállítási feladatokat, színpadok kihelyezését, elszállítását, technikai ügyeletet, stb. Ahhoz, hogy infrastrukturálisan minden igényt kielégítően kiszolgálhassák a fesztivál közönségét, ki

kellett építeni a vásár megfelelő elektromos ellátását, megvilágítási lehetőségét, a kóstoltatással keletkező hulladék gyűjtését, elszállíthatóságát, össze kellett állítani a szükséges információkat tartalmazó eligazító táblákat, megfelelő minőségű ülőhelyeket, asztalokat kellett biztosítani. Mindezekről ez a stáb gondoskodott. A hulladék gyűjtése Doba Önkormányzatának és a térség településein dolgozó közmunkásoknak köszönhetően került megszervezésre. A kihelyezett hulladéktárolók ürítése és az eldobott szemét takarítása az Ő feladatuk volt, melyet a kora reggeli órákban minden nap maradéktalanul elláttak. Doba település gondoskodott a hulladék elszállításáról. Az előző évi hibákból okulva 2010-ben tökéletesen működött a forgalom irányítása, a parkoltatás, értékőrzés. A Polgárőrség nagy létszámmal, professzionális hozzáállással vett részt a munkában.

Tapasztalatok 2010

A megvalósításról elmondható, hogy mindenben megfelelt a kor igényeinek, magas színvonalon, a csodálatos környezeti adottságokhoz méltó programmal zajlott le a rendezvény. A közönségtől hallott vélemények szintén ezt tükrözték. A befejező napon az időjárás nem volt ideális, így a vártnál kevesebb érdeklődő vett részt a programokon, de látogatói létszám itt sem volt kínosan kevés.

A rendezvény teljes látogatottsága meghaladta a tízezer főt. A környék településeiről érkező vendégek díjmentesen látogathatták a programokat, ők adataik szerint naponta több száz látogatót hoztak. A délelőtti és vasárnapi programok díjmentesek voltak, így ezeket az időszakokat nem tudják pontos mutatókkal igazolni. A leglátogatottabbak a késő-délutáni, esti események voltak. Az érdeklődők szinte kivétel nélkül végigjárták az élelmiszer kiállítást és sokan kóstolták a kiváló magyar termékeket, illetve a Somló és más borvidékek különleges borait. A fesztivál első három napja nagy sikert aratott. Sok érdeklődő látogatott el a fesztivál helyszínére, hogy megkóstolhassa a gasztronómiai udvar specialitásait, többek között a mangalica termékeket, különböző pálinkákat és a szittya pitát. A borudvarban megismerkedhetünk a Somló hegyén termelt különböző borokkal, de a pincészetek a nagy melegre való tekintettel hamvas fröccsökkel is szívesen kínálnak mindenkit. Délelőttönként különböző színes gyermekprogramokon vehetnek részt a gyerekek és felnőttek egyaránt. Este a világzenei, a jazz és a népzenei színpadon kitűnő koncertek várják a látogatókat. A fesztivál első napján Palya Bea hangját, a Hétrét zenekar koncertjét és a Técsői Banda előadását hallgathattuk meg, míg kedden sokan voltak kíváncsiak a Csík zenekar és a Budafolk Band

koncertjére is. A fesztivál harmadik napján nagyszerű produkcióval kápráztatott el minket a Benkó Dixiland, a Makám és a CimbaliBand. A koncertek után minden nap táncház várja a vendégeken Dobán, Papp Zoli kocsmájában, ahol a muzsikások gondoskodnak a nagyszerű hangulatról.

6.7. Somló Hangja Fesztivál 2011

Multikulturális élményekkel gazdagította a Somló Hangja programsorozata idén is a júliusi fesztiválozókat. Ezúttal a világzene és a népi muzsika színpadai előtt szórakozott a közönség. Az összművészeti találkozó célja ezúttal is a Somló és térsége, mint borvidék és, mint turisztikai célpont bemutatása volt. Ennek jegyében nyílt meg a csütörtöki napon Boldizsár Zsolt festőművész kiállítása „Somló, te mindenem” címmel a dobai faluházban. A művész képein a Somló ezer arcát vitte vászra, amellyel szülőföldje előtt tisztelgett. Pénteken és szombaton délután az ország minden tájáról érkeztek zenészek, hogy egzotikusan lüktető és különleges hangzású dallamokkal szórakoztassák az Erdődy-kastély udvarán összegyűlt vendégeket. Hallhatott a közönség progresszív rock és magyar népdal fúziót a Boja zenekartól, autentikus népi muzsikát a Fonó zenekar jóvoltából, majd jazz élményt nyújtott Mits Márton bandája. A nagyszínpadon a Fláre Beás a „világ legjobb devecseri cigányzenekara” beás cigány nótákkal nyitotta meg az estet, majd a CimbaliBand, igazi kelet-európai, multikulturális zenével vezette fel az est fénypontját az Aransarkantyúsok gáláját. A díjazott táncosok műsorát a Békés Banda kísérte, mint anno az országos versenyen. A fellépők között találkozhattak ismerős arcokkal: Kovács Norbert Cimbi, Ramasz László és Kádár Ignác, az Ajka-Padragkút Táncegyüttes művészeti vezetője is bemutatták, hogy érdemesek a megszerzett kitüntetésekre. Szombaton Dresch Mihály a magyar népzene és a jazz ötvözésén alapuló saját zenei világába kalauzolta el a nézőket a Borfolk és a Groovy Tunes előadásai segítségével. A kitaposott utcácskán átsétálva a helyi pincészetek kínálták „palackba zárt aranyszínű lángjaikat”, és a somlói borok remekeivel vezették a vendégeket a nagyszínpadhoz. Ott határon túli néptáncegyüttesek műsora után a Budapest Ragtime Band jazz- és dixiland-örökzöldjei szórakoztatták a közönséget.

Őket a Duna Művészegyüttes Barocco Rustico- A négy évszak című előadása követett. Fabio Biondi Négy évszak feldolgozásának nyers erejű, dinamikájú, a népzenehez hasonlítható lüktetésű alkotására Juhász Zsolt készítette a koreográfiát, a Göncöl zenekar kíséretével.

Vasárnap a Térség Napján a régió művészeti csoportjai is felléptek, köztük a Padragi Színházi Kör, a Padragi Színházi Társulat, a Bahar Orientális Hastáncsoport és a Forrás Női Kar hangulatos előadását is élvezhette a közönség egész nap. A vásári forgatagban színi előadások, gólyalábasok feltűnése fokozta a fesztivál hangulatát. Aznap a Romungro Gipsy band autentikus zenéjét, Szalonna és bandája, a magyar népzenei élet legismertebb zenekara követte a Kaloda nevű erdélyi csapat előtt. A nagyszínpad műsorát a Hangadók- a Molnár Gábor Műhely Alapítvány zenekara nyitotta meg elsősorban könnyűzenei feldolgozásokkal Trócsányi Gergely zenei vezetésével. A fináléban a Fabula Rasa, a 2010. év Fonogram díjas zenekarának világzenei koncertjén szórakozott a közönség. A Somló Térség több közéleti szereplőjének összefogásával jött létre az első Somló Hangja Fesztivál. Az esemény olyan térséget igyekezett életre kelteni, ahol a kultúra szereplői és produktumai erősen kallódóban voltak. Alig működtek művészeti csoportok, közösségek, a kultúrházakat szinte kizárólag az utazó alkalmi árusok használták, az emberek egyetlen közösségi tere a vendéglő volt.

A Somló fellelhető hagyományokban gazdag, évszázados értékekkel rendelkező, szunnyadó vidék. A Hegy borászai a rendezvény hatására kezdtek ráébredni arra, hogy a többi borvidék már rég felismerte az összefogásban, a helyi értékek védelmében és a szélesebb rétegekre is ható közösségi eseményekben rejlő lehetőségeket és ezeket kiaknázva igen hatékonyan propagálják boraikat, turisztikai kínálatukat.

A Somlón – több helyi hatású – program után a Somló Hangja Fesztivál volt az első esemény, amely túlmutatott a kistérség határain. A rendezvény szervezői a helyi emberek kulturális szokásaihoz, érzékenységéhez igyekeztek kijelölni a programok fő vonulatát. A legnagyobb szerepet a népi alapú világzene, az autentikus népzene és az értékes jazz muzsika kapta. A kiegészítő programokban nagy hangsúly került a családok, kisközösségek kikapcsolódásának lehetőségére és a helyben fellelhető, termelődő értékek bemutatására, népszerűsítésére.

6.8. Somló Hangja Fesztivál 2012

A 2012 évi rendezvény promotálása sokat fejlődött az első ízben megrendezett fesztivál óta. A honlap látogatottsága is lényegesen emelkedett, ráadásul a rossz idő ellenére is telt házzal zajlottak a délutáni-esti események. A fő koncerteken, gálakon kifejezetten nagy létszámú közönség jelent meg.

6.8.1. *Koncertek, színpadi programok:*

A rendezvény mind a négy napon a két színpados, egymásra takaró, mégis váltakozó koncertrendszerben működött, amely kiválóan bevált. Az ismertebb fellépőkre természetesen az átlagosnál többen voltak kíváncsiak.

Három fő műfajunk a magyar autentikus népzene, néptánc, a világzene és a jazz között arányosan osztottuk fel a programot. Mindháromban voltak kiemelkedő együttesek, akik hatalmas színvonalat hoztak a Fesztiválra.

A fellépők nagy várakozással készültek a Somló Hangjára éppen ezért a lehető legjobb műsorokat láthattuk, hallhattuk tőlük.

Az előadó-művészeti programokat a Nemzeti Kulturális Alap és Devecser Város Önkormányzata támogatta.

6.8.2. *Tematikus részprogramok*

„Hidak” magyar – magyar kulturális találkozó

Az Élő Forrás Hagyományörző Egyesület és az Apte Művészeti Egyesület – Néptáncosok Baráti Köre segítségével került megszervezésre a több határon túli magyar szervezetet is érintő program. Vendégek voltak: Bakos Árpád és a Búsulók (Vajdaság) Bécsi Délibáb Néptáncegyüttes, Bokréta Néptáncegyüttes (Montreal, Kanada), Kékiringó Néptáncegyüttes (Székelyudvarhely, Erdély). Az együttesek nagy sikerű műsorokkal mutatkoztak be. Mint vendégek, kitűnően érezték magukat a Fesztiválon, jelezték további együttműködési szándékukat.

„Somló a nászéjszakák bora” Borkiállítás és vásár (Borudvar)

Az Agrármarketing Centrum támogatásának köszönhetően ismét megvalósult a rendezvény egyik legfontosabb eseménye, mely céljaiban erősen kötődött az eredeti szervezői szándékokhoz. A legkisebb történelmi borvidék bemutatása, méltó megjelenítése a fesztivál egyik fő feladata. A cél, hogy a bor, mint termék és mint turisztikai vonzerő is népszerűvé váljon. A Nagy-Somló Borvidék méltán híres kiváló borai, jelentősebb bortermelői is megjelentek a vásárban, bemutatták palackozott boraikat, díjazott termékeiket, melyeket meg

is kóstolhattak a vendégek. Vendégként más borvidékek is bemutatkoztak, így balatoni, szekszárdi, villányi borokat is kínáltak a kereskedők.

A borászokat bérelt faházakban helyezték el. Üvegpocharas kóstolási lehetőséget is biztosítottak, így a borok minőségéhez méltó volt a kóstolás módja is. A faházak elektromos árammal, csatlakozóval, világítótesttel megfelelően ellátott, 4X2 méter alapterületű, viszonylag nagy elárúsító teret biztosítottak.

A borprogramot a térségi médiában, honlapokon külön is népszerűsítették, igyekeztek a lehető legszélesebb kört megnyerni a kulturált borfogyasztói köröknek.

Résztevő borászatok:

- Papp Zoltán – Erdélyi és Társa Bt. 8482 Doba, Kossuth u.2.
- Csáki Tibor – Várkapitány Pincészet 8482 Doba 1574/4
- Stubán Zsigmondné – Somlógyöngye, Stubán Pince 8500 Pápa, Korvin u.24.
- Mészáros Imre István 8482 Doba 1366 hrsz.
- Kolonics Károly – Kolonics Pincészet 8460 Devecser, Zrínyi u. 8.
- Tornai Pincészet Kft. 8460 Devecser, Vasút u.29
- Kreinbacher Birtok Kft. 9700 Szombathely, Szedres u. 3.
- VE-KON-BO '99 KFT. – Noszlopi Finomságok 8456 Noszlop, Dózsa Gy. u. 1.
- Fazekas Borpince 8481 Somlóvásárhely
- Balogh Béla 8483 Somlószőlős, Petőfi utca 3.
- Bogdán Levente – Bogdán Birtok, Somló Trade Kft. 8500 Pápa Szent István u. 22.
- Szalai Antal 8481 Somlóvásárhely 1358 hrsz.
- Oszvald Lajos – Oszvald Pincészet 1161 Budapest, Szilágyi Dezső u.12.
- Polgár-Mátyásfalvi pincészet 8481 Somlóvásárhely
- Deésy Gábor Szekszárdi és villányi borokkal 9083 Écs

A borkiállítás és vásárt az Agrármarketing Centrum támogatta.

6.8.3. A Somló Hangja Fesztivál térségi vidékfejlesztési Napja

Ezt a programot július 22-én, vasárnap rendezte Doba Község Önkormányzata. A program fő célja, hogy a térség kulturális értékeire és hagyományaira is felhívja a figyelmet. A rendezvény már a délelőtti órákban elkezdődött és késő estig tartott. A belépés minden vendégnek díjtalan volt, a helyi terméket és más portékákat értékesítő vállalkozók sem fizettek kitelepülési díjat.

A programok délelőtt a térség kézműves mestereinek bemutatóival, kézműves foglalkozásokkal kezdődtek. Kovácsmester mozgó tűzhellyel, fafaragó mester, csuhékészítő, kosaras és bőrös, gyöngyfűző színesítette a délelőtti hangulatot. Eközben több bográcsban és kondérban készültek a Somló vidékére jellemző ételféleségek. Az ételeket a vendégek és a fellépők egyaránt fogyaszthatták. A fellépők részére a fesztiválbüfében külön étkeztetést biztosítottunk.

A lovak sem maradhattak el a rendezvényről. A gyerekek, fiatalok lovagoltatásáról a Magyar Fogyatékosok Lovassport Szövetsége gondoskodott.

A GEMARA SK Vidékfejlesztési Egyesület is készült egy bogrács étellel, de fontosabb, hogy a helyszínen megtartotta vidékfejlesztési fórumát, melyen a kifizetési kérelmekkel kapcsolatos aktuális információkat közölték az érdeklődő pályázókkal, térségi polgármesterekkel.

Kora délutántól mindkét színpadon megkezdődtek az előadások. A térség szinte minden művészeti civil szervezete jelen volt és fellépett. A színpadokon az amatőr és a professzionális előadók váltották egymást a közönség nagy örömére.

A térség őstermelői és kézművesei a vásárlókkal is elégedettek lehettek, hiszen ez volt a Fesztivál leglátogatottabb napja.

Előkészületek, technika, lebonyolítás

A programsorozat lebonyolításáról önkormányzati alkalmazottak, három térségbeli civil szervezet több, mint ötven fős szervezői gárdával gondoskodtak. Külön csoportok foglalkoztak a technikai feladatokkal (hang, fény, elektromosság), az építési, mozgatási feladatokkal, a tisztaságfenntartással, a rendfenntartással és irányítással, illetve a kulturális

programok bonyolításával. Mindegyik csoport kiváló irányítás mellett, magas szinten végezte a munkáját. A helyszíni rendezvényeszközök felépítése 4 nap alatt lezajlott. A technikai felszerelések minősége kifogástalan volt, ezt a helyszínen a befogadó intézmény munkavédelmi felelőse is vizsgálta. A színpadok, fedések, sátrak, pavilonok a szabványoknak megfeleltek, a beépített elektromos berendezések érintésvédelmi szempontból kifogástalanok voltak.

Az egészségügyi ellátás a rendezvény nagyságrendjének megfelelően helyszínen tartózkodó egészségügyi szakemberrel történt. A rendezvényen közkút üzemelt, mely ivóvíz-hozzáférési lehetőséget biztosított. A kitelepülők, vállalkozók a vonatkozó higiéniai és biztonsági feltételeket betartották, számukra személyzeti mosdót biztosítottunk szilárd falazatú épületben. A vendégek összesen 16 darab mobil illemhelyet használhattak, melynek fele csatornára kötött, öblítő rendszerű volt.

A rendezvényre biztonsági terv készült, melynek iránymutatásait mind a szervezők, mind a vendégek betartották, rendbontás, rendkívüli esemény nem történt. A rossz időjárási előjelek alapján egy alkalommal az összes helyszínen figyelmeztettük a közönséget a lehetséges veszélyekre, illetve tájékoztattuk Őket a menekülési útvonalról, fedett, biztonságos épületek helyéről.

7. A Kristály-völgy Egyesület kiegészítő rendezvényei a Somló Hangja Fesztiválon

7.1. Projektvásár 2009

2009-ben a „Kristály-völgy” Terület- és Vidékfejlesztési Egyesület az Erdődy-Kastély nagyrétjén felállított sátor berendezésére kapott felkérést, hogy ott rendezvénnyel népszerűsítse a térséget. Az az évben megvalósított LEADER+, illetve az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) III-as tengely keretében megvalósult projekteket mutatta be oly módon, hogy egy térségi, rendkívül látogatott rendezvény ideje alatt szervezte meg, és ajánlotta ki az érdeklődőknek a megvalósult projekteket, illetve a projektgazdák részére találkozókat szervezetek szakmai szervezetek képviselőivel.

Előkészítő, szervezési munkák

Az előkészítő munkálatok során felkeresték a LEADER+, és az ÚMVP III. tengely keretében pályázatot benyújtott projektgazdákat, és projektleírást kértek a szolgáltatásaikra és tevékenységükre vonatkozóan. Elkészítették a projektleírásokat olyan formába öntve, s olyan önálló arculatot teremtve, amely a nagyközönség számára is vonzó volt. Összesen 18 projekt bemutatására került sor.

Lehetséges partnerek felkutatása, értesítése, meghívása. A célcsoport

Folyamatos kapcsolatot tartottak a projektgazdákkal, így az ajkai és pápai kistérségben egyfajta hálózatos működés alakult ki.

Felvették a kapcsolatot a táboroztató szervezetekkel (gyermektáborok, lovastáborok szervezői), utazási irodák képviselőivel, illetve rendezvényszervező cégekkel, akiket meghívtak a rendezvényre. Telefonon és e-mailen történt egyeztetések segítségével időpontokat egyeztettünk a projektgazdák és az érdeklődő szervezetek képviselői részére, akik a vásár ideje alatt tárgyalásokat folytathattak a kínált szolgáltatásokról, illetve egyéb felmerülő kérdéseikre is választ kaphattak áruk, kiegészítő szabadidős programok tekintetében.

Projektvásár lebonyolítása

A Projektvásár megszervezése egy kiállítási sátorban a kiállítási standok kialakításával kezdődött. Nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy a kiállítási tér mindenképpen tükrözze a térség eddig kialakított arculatát, amely főként a falusi élet szépségeinek, a falusi életmód népszerűsítésének lehetőségeit tartotta szem előtt. A kiállítási stand berendezésének a régmúlt eszközeit, és tárgyait választották, a berendezés egy részét Doba település lakossága segítségével gyűjtötték össze (kukoricamorzsoló, sparheit, állattartáshoz, mezőgazdasági munkákhoz kapcsolódó eszközök, szerszámok).

A Projektvásár interaktív, és rendkívül népszerű eleme volt az egyes projektekhez kötődő prezentációs eszközök használata. A Somlóvecsei önkormányzat LEADER+ pályázatában Vecseszék pallosa című projektje keretében helytörténeti gyűjteményt alakított ki, s a falu egyik régi közigazgatási emlékének jellemzője a pallosjog volt, ezért készült egy korhű pallos másolat, amelyet a helyszínen lehetett használni. Ugyanígy a nagyalásnyi Ludastó felújításához kötődő Ludasvendéglő egy korabeli kukoricamorzsoló segítségével népszerűsítette a települést, és szolgáltatásait.

Projektvásár népszerűsítése

A Projektvásárnak a Somló Hangja Fesztivál mellett önálló szórólapja, és tájékoztató füzetek készültek, melynek végére a nagyobb népszerűség elérése érdekében játékokra hívták a résztvevőket. Ezt a bemutató anyagot kapták a szakmai szervezetek képviselői is, akik így érdeklődésüknek megfelelően választhatták ki az őket érdeklő projektek gazdáit.

A kiállítási sátorban kialakítottak egy tárgyaló bokszt is, itt adtak helyszínt az egyeztetett tárgyalások képviselőinek.

Projektvásár eredményei

A két nap alatt körülbelül 3000 fő látogatott el a Projektvásárba, s megismerkedhetett a térség jelentős fejlesztéseivel, szolgáltatásaival. A Projektvásár ötlete nagy tetszést aratott a szakmai szervezetek képviselői között is, és szóbeli felkérést kaptak egy, a „Kristály-völgy” ötletén alapuló országos Projektvásár megrendezésére is.

7.2. Fenntartható sátor 2010

2010-ben az Egyesület nem tudott forrásokat bevonni a nyári kiegészítő rendezvény megszervezéséhez, így a kreatív ötletek és az önkéntesek segítségére támaszkodva a fenntarthatóság témakörét, mint érdeklődésre számot tartó témát helyezték a középpontba.

Ötletgyűjtés

Jó példákat kerestek, hogy másutt milyen programok működnek jól, mi is érdekli az embereket. Így jutottak el addig, hogy az energiatakarékosság, a háztartási hulladék csökkentése, a tudatos vásárlás, és a háztartásban a spórolás lehet az, amire kíváncsiak az emberek. A Bátorban működő cserekörben virtuális számlát vezetnek a szívességbankról, megismerték a Fair Trade mozgalmat, az agostyániak múltból származó hasznos tudások jelenkorba való átmentését, az esztergomi Környezetkultúra Egyesület reneszánsz fesztiválját. A fenntartható sátorban elsősorban olyan, főként a háztartásban a ház körül alkalmazható praktikákat mutattak be, amelyek könnyedén alkalmazhatók.

Cseresarok

A megunt vagy feleslegessé vált holmikat gyűjtötték össze ebben a sarokban, amellyel arra kívánták felhívni a figyelmet, hogy ami esetleg valaki számára felesleges, azt más még tudja használni, és nem kell feleslegesen megvásárolni. A Fesztivál ideje alatt legalább 150 tárgy, használati eszköz cserélt gazdát.

Hulladékból termék

Olyan termékeket igyekeztek szemléletesen bemutatni, amelyek alapanyagai nélkül a szeméttelen végzik.

A Molnár Gábor Műhely Alapítvány szövőműhelyében használt ruhákból, vagy maradékanyagokból rongyszőnyeget, illetve más lakástextíliákat készítenek. A sérült fiatalok a kitelepített szövőszéken az ép embereket tanították szőni. Bébiételes üvegekre mintát csiszol egy Öcsön élő nyugdíjas üvegcsiszoló. A poharak is nagy sikert arattak a látogatók körében. Cipős-dobozokat vontak be önkénteseink csomagolópapírral, amik így tárolásra alkalmas lakásdekorációs eszközökké váltak.

Fenntarthatóság és méltányosság

Fair Trade kávézót üzemeltettünk, melynek célja az volt, hogy felhívjuk a figyelmet a méltányos kereskedelemre, a fejlődő országokban gyakran előforduló gyermekmunkára. A méltányos kereskedelmet és a mozgalmat nagyon sok résztvevő itt ismerte meg először. A méltányos kereskedelem a fenntartható fejlődés egyik meghatározó eszköze lehet.

Csak természetesen

A Háizsappanokkal és a vegyszermentes kozmetikumokkal is ismerkedhettek a látogatók, ezek használatát ki is próbálhatták helyben. Népszerűsítették a mosószódát, melynek segítségével csökkenthető a környezeti terhelés. A mosószódát régi mosóteknőben próbálhatták ki a látogatók.

Napkollektor, sörkollektor otthon

A fesztivál ideje alatt a résztvevők végigkövethették, és aktívan részt vehettek egy házilag készített napkollektor és sörkollektor építésében, melynek segítségével meleg vizet állíthatnak elő, vagy hőfokot tudnak emelni a lakásban.

Aszalás

Egy hulladék-anyagokból készült házi-aszalót is bemutattunk, melyben folyamatosan valamilyen idénygyümölcsöt aszaltunk, ezt meg is kóstolhatták a látogatók.

A fesztivál ideje alatt elhasznált gyertyákból készítettek újakat, és cérna-karkötőt is sodorhattak maguknak a látogatók. Fenntartható praktikák füzeteket kaptak a látogatók, melyben a háztartás, a közlekedés, munkavégzés területéről is jó tanácsokat olvashattak, illetve kipróbálhatták az olvasottakat.

A Csalán Egyesület a Fesztivál ideje alatt népszerűsítette fogyasztóvédelmi programját, az önkéntességet, és közben a környezeti fenntarthatóságról tesztet töltöttek ki az érdeklődőkkel.

Az Egyesület tagjai és önkéntesei részt vettek a fesztivál szervezésében, így annak ideje alatt információkat, tudást szereztek a környezeti és társadalmi fenntarthatóságról, valamint együttműködtek más civil szervezetek tagjaival.

2011-ben már megtartva a fenntartható témakör tartalmi tematikáját, helyi termék fesztivál megrendezésére nyújtott be a Kristály-völgy Egyesület pályázatot, és továbbfejlesztette az előző évi interaktív tevékenységeket.

7.3. Helyit - Helyben - Egészségeset – Helyi Termék Fesztivál 2011

A Dobai Erdődy-kastély történeti kertjében Helyi Termék Fesztivál keretében mutatkoztak be a térség helyi termelői, a tárgyalkotó kultúra kézművesei. A Fesztivál célja az volt, hogy a látogatók figyelmét felhívják a helyben előállított, itt beszerezhető, ráadásul egészséges termékekre, és hogy valamit visszalopjanak a múlt értékes tudásából.

Kiállítók

A Kiállítókat termékcsoportok szerint szedték össze. Volt termelői méz, tehéntejből készült kemény és lágysajtok, ízesített kecskesajtok, gyógyfüves finomságok.

A kézműves termékeket előállító szociális foglalkoztatásban is jeleskedő Molnár Gábor Műhely Alapítvány a fenntarthatóságot testközelből is bemutatta. Hulladéktextíliából, használt telefonkönyvből készített termékei nagyon népszerűek voltak a látogatók körében. Ugyanígy a Darvastói sérültek által készített kosarak is a negyedik nap végére új gazdára találtak. Az egészségüket fontosnak tartó látogatók kóstolhattak csikvándi gyümölcsleveket, amelyek tartósítószerrel nem tartalmazznak, és a standokon megtalálhatták a Csodavárolajat is, amit már a patikák polcain is kínálnak.

Megismerkedhettek a látogatók a házilag készített natúr kozmetikumokkal is, szappan, körömvirágkrém, gyógynövényből készült tinktúrák keltették fel a figyelmet.

A kézművesek is régi hagyományok ápolói. A „textilesek” hulladék ruhaanyagokból készült terítői, játékaik vonzották nem csak a kicsiket, hanem a nagyokat is. És persze a Somló bor sem hiányozhatott, melynek ásványianyag tartalma ma már bizonyított módon egészségvédő. Az önkéntes program keretében idelátogató francia vendégek körében a betyártarisznya aratta az egyik legnagyobb sikert. A devecseri Húsüzem füstölt kolbásza pillanatok alatt elfogyott.

Bemutatók

A bemutatók sorát színesítette a Halimbai gyógyfüvekből készült teák kóstolója. Menta és citromfű teájukat nem csak melegen, hanem most először hidegen is kínálták, tekintettel a nagy melegre. A gyógynövények iránti érdeklődés egyre nagyobb, hiszen az egészségtudatos emberek igyekeznek mind kevesebb gyógyszert fogyasztani, így nem csoda, hogy sokszor tolongtak a látogatók náluk, hogy minél több tudást sikerüljön „kicsikarni” belőlük. A rengeteg fajta gyógynövény nemhiába várta az érdeklődőket.

Az egyik legnépszerűbb tevékenység a szabadban való sütés-főzés volt. A szomszédos falvakban sikerült szert tettünk két hagyományos, régi sparheitre, az én nagymamámat még egy ilyen „remekmű” szolgálta ki életében. Egésznap betartott a krumplicucolás, majd a cicegesütés; ezen a környéken így hívják. Volt, aki először csak a régi finomság kedvéért látogatott el hozzánk, és egy idő után maradt, és megosztotta velünk szüleitől örökölt tudását. Ez főként a baracklekvár főzésekor vált szükségessé, hiszen mi esküdtünk rá, hogy lehet azt cukor nélkül készíteni. A szabadban és üstben rotyogó aranyárga nektár illata vonzotta a látogatókat. Megtudtuk, hogy a lekvár akkor áll el leginkább, ha csíráztatott üvegbe tesszük, és alkoholba mártott celofánnal fedjük le a csavarostető alatt. Így is jártunk el, majd meleg dunsztba tettünk, a dunyhát ez alkalommal meleg pléddek helyettesítették. Azonnal akadtak jelentkezők kóstolásra és további „tárolásra”. A bográcsot égésmentesen tudtuk visszaszolgáltatni, ami bizony nagy eredmény!

Interaktív bemutatók

A gyümölcs és zöldség alapanyagainkat helyi termelőktől szereztettük be, így készültek a frissen préselt cékla, alma, dinnye, zeller levek, amiket meg is kóstolt a nagyérdemű, ha már az egészség jegyében kilátogattak a rendezvényre. A Csalán Egyesület segítségével megtudhatták a helyi termelők, hogy minden héten friss termékértékesítőt kapnak az érdeklődők, amelyben a gazdák, termelők aktuális termékeit kínálják. A kiállítók közül is többeknek újdonsággal szolgáltak, az Ajkai Paktum keretében létrehozott Szociális Szövetkezet „Betyártarisznyájában” is sok olyan helyi termék található, amelynek a listán a helye. A termelők és a civil szervezetek egyetértettek abban, hogy előre vinné a helyi termékek ügyét az, ha most már a keresletet is sikerülne összefogni és nem csak a kínálatot. A sajtkészítők is akkor tudnának terméket fejleszteni, termékeiket bővíteni, ha folyamatos és biztos mennyiségre lenne kereslet. És ez szinte minden helyi termékre igaz. A feladat tehát

adott, a helyi gazdaság fellendítéséhez meg kell keresni a vásárlóréteget, valószínűleg az eddigiektől eltérő módszerekkel.

Nagy népszerűségnek örvendett a rendezvény ideje alatt kicsik és nagyok között egyaránt az az interaktív játék, amely most először az országban egy természeti érték bemutatásával valósult meg. A 1 tizenhat négyzetméteres légifelvételen sétálgató emberek anekdotáztak a szőlőben megesett történetekről, segítettek megkeresni egymásnak egy-egy pincét, közben bejelölték a kis matricákkal, hogy hol itták a legjobb bort, hol találkoztak a legkedvesebb gazdával, mit szeretnének még megnézni, és melyek azok a területek, melyeket véleményük szerint fejleszteni kellene. A játék lényege, hogy a résztvevők játékos formában fedezzék fel lakóhelyük, vagy környezetük értékeit, spontán beszélgetések alakuljanak ki jobbtó szándékkal. Megható látvány volt, mikor valaki megtalálta szülei, nagyszülei becsben tartott pincéjét, szőlejét, esetleg annak helyét.

Kiderült, hogy a Somló-hegy legkedveltebb helye a vár és a kilátó környéke, s hogy ezt szeretnék még a jövőben a legtöbben meglátogatni. A legtöbben a Molnár pincét jelölték meg az itt ittam a legjobb bort matricával.

„Eddig így még soha nem láttam a Somlót, és nagyon érdekes ez nekem”- hangzik el a vélemény.

Hatvan év körüli bácsi térdel a fotón és „lájkol” élőben a matricával. Éppen felfedezte az „ősi” birtokot, ami már nem ugyanaz, mint rég. De még így is, neki is a Somló örök szerelem marad.

Sok tanulsága volt ennek az interaktív játéknak, a gazdák sok mindent megtudhattak volna belőle, hogy mit gondolnak róluk legfontosabb ismerőseik „a látogatók és vevők”.

Népi játékok

A Fesztivál ideje alatt gondoskodni kellett az apróságok szórakoztatásáról is. A „vecsei pallos” mindig nagy népszerűségnek örvend, ha élet megmártogathatja szabadtéri rendezvényeken. A közönség leginkább dinnyét szeret vágni vele. Főként a felnőttek, és elsőként a férfiak. Az erőpróba mellett lehetett hordón lovagolni, és gólyalábat próbálgatni. Az ügyességi próbát a célba-dobó falon kellett kiállni, ha sikerült a csengőket eltalálni, bizonyította a rátermettséget. Labda helyett gombócba gyúrt lyukas zokni szolgált, ha már a fenntarthatóság volt a fő motiváció. Játékmester és Kikiáltó hívta fel a figyelmet, hogy a

bámészködés mellett idejüket a családok közösen is eltölthetik egy –egy röpke ideig tartó kihívás mellett.

Fenntartható szemléletmód

A nagy sátorban csupa olyan ötletet ismerhetett meg a nagyérdemű, amit hasznosítva, megfogadva sokat tehet azért, hogy a most még rendelkezésre álló természeti erőforrásokból maradjon unokáinak is. Találkozhatott a Közösségi Önségítő Rendszerek egyik formájával a cserekörrel. Lényege, hogy megunt holmijaink ne a szemétkosárba végezzék, akár cserélhet is gazdát néhány dolog, így kevesebbszer esünk áldozatul a fogyasztói társadalom talmi világának. A hulladék volt termék lett polcon Baki Károly csiszolt poharairól találgathatták, hogy mi is volt annak előtte. Csak kevesen tudták, hogy bébiételes üveggént kezdte „termékpályáját”. Hasonlóképpen ámultak el azon is, hogy a telefonkönyv oldalairól miképpen lehetett virágkaspó. A textil hulladék feldolgozása pedig már művészi színvonalat ütött meg a Molnár Gábor Műhely Alapítvány szötteseivel, és Schenek Kata gyermekjátékaival. Belekóstolhatott a nagyérdemű nagyanyáink porcelán és zománczott tányérjaiba is, sokak örömeire szolgálta, hogy ezek a becses holmik a gyűjtők jóvoltából nem a szemétdombon végezték.

7.4. SomlóZöldítő – Helyi Termék Fesztivál – a 2012. évi rendezvény

7.4.1. A projekt bemutatása

A helyi termék értéket képvisel. A fenntartható fejlődés, a turizmus, a kiegészítő jövedelemszerzés, és a lakosság egészséges életvitele szoros kapcsolatban van a helyben előállított termékekkel, amelyek ismertsége alacsony a térségben. A „Kristály-völgy” Egyesület munkájában nagy hangsúlyt fektet évek óta az értékteremtésre és az értékmentésre, így a Helyi Akciócsoport Területén megtalálható helyi termékek, és érték-ként számon tartott, brand-et képviselő termékeket kívánjuk minél szélesebb látogató közönség elé tárni.

A SomlóZöldítő Helyi Termék Fesztivál nagyszabású helyi termékeket, helyi gasztronómiai hagyományokat, szokásokat, népi gyógymódokat bemutató rendezvény, ahol különös hangsúlyt kapott a fenntartható fogyasztás, a lakosság szemléletének befolyásolása az

egészséges, helyben beszerezhető termékek tekintetében, illetve a tudatos vásárlói szemlélet kialakítása.

A rendezvény során olyan szakmai szervezetekkel alakítottak ki együttműködést, akik összefogják a helyi termékek népszerűsítésében érdekelt személyeket, gazdákat, vállalkozásokat.

A rendezvényen helyet kaptak az egészséges életmódhoz nélkülözhetetlen helyi termékek (bor, zöldség, gyümölcs, méz, feldolgozott élelmiszertermék, kézműves szappan). Bemutatók keretében megismerkedhettek a látogatók olyan fenntartható praktikákkal, melynek segítségével helyi alapanyagokból készíthetnek vegyszermentesen a háztartásban használatos anyagokat a későbbiek során.

Gasztronómiai bemutatók során a térség településeinek hagyományosnak számító tájjellegű ételekkel találkozhattak az érdeklődők, elkészítésének módját is megismerhették. A környéken jellemző gyógynövények széleskörű felhasználási területeibe is betekintheztek a látogatók.

A fogyasztói társadalom problémáira is felhívták a figyelmet, a lakossági hulladék évről évre óriási mértékben növekszik, ezért rendezvény során ösztönözték a látogatókat arra, hogy helyi terméket vásároljanak, kevesebb csomagolóanyagot és vegyszert használjanak a mindennapok során.

A szemléletmód váltást elősegíteni újszerű ötletek bemutatásával, az Ökodizájn kiállítás segítségével láthatóvá vált, hogy a kommunális hulladéknak milyen széleskörű hasznosítási lehetőségei vannak.

Aktív programokkal, bemutatókkal, és interaktív részvételi lehetőségekkel színesítették a programot. A látogatók részt vehettek az egészséges, helyi alapanyagokból készült tájjellegű ételek elkészítésében. Megnézhették, hogy készül házilag a napkollektor és a sörkollektor, kipróbálhatták a vegyszermentes mosást, öblítést fateknőben, figyelemmel követhették a gyümölcsaszalást, részt vehettek a lekvárfőzésben, és megkóstolhatták a „látványkonyha” finomságait. A gyerekek ökojátékszóház keretében ismerkedhettek meg a fenntartható szemlélettel. Bemutatót tartottak a környezettudatosságra nevelő játékok segítségével, itt kipróbálhattak mindent a gyerekek, ami napelemmel, vagy dinamóval működött, vagy

összerakhattak újrahasznosított anyagból készült 3D-s kirakójátékokat. A Nagyobb gyerekek társasozhattak az Ökojátzsma társasjátékkal.

Nagyszabású helyi termékeket, és helyi gasztronómiai hagyományokat, szokásokat, népi gyógymódokat bemutató rendezvény volt, ahol különös hangsúlyt kapott a fenntartható fogyasztás, a lakosság szemléletének befolyásolása az egészséges, helyben beszerezhető termékek tekintetében, illetve a tudatos vásárlói szemlélet kialakítása.

7.4.2. Helyi termék sziget elnevezésű kiállítóhely kínálata:

Palackozott bor, sajt, méz, zöldség, gyümölcs, zöldségchips, savanyúság, édesség, kézműves szappan, tinktúrák, elixírek, bőrdíszmű, rongyszőnyeg és a standokról nem hiányozhattak a kártékony adalékanyagoktól mentes tisztító és illatszerek sem, melyek szintén gyümölcsből, gyógynövényekből készülnek.

A helyi termék gazdák egységes kiállító standokon kínálták portékáikat.

A kiállításra 50 helyi gazdát vártak a termékeikkel 40 km-es körzetből. A kiállítók elsősorban helyben termelt termékeket, helyi alapanyagokból feldolgozott termékeket, hungarikum termékeket kínáltak az érdeklődőknek.

7.4.3. Helyi termékeket népszerűsítő programelemek, bemutatók a kiállítóhely közelében

A helyi termék kínálat bővítése, a térségben található természetes alapanyagokból elkészítve:

- gyógynövényes, és olajosmagvas, gyümölcsös mézek készítése
- frissen facsart zöldség- és gyümölcslevek készítése
- Gyümölcsaszalás házilag készített aszalóban

Gasztronómiai bemutatók helyi alapanyagokból

- sütemény kóstolók
- tájjegű ételek (gulyások, krumplis-, almás ételek, cicege) készítésének fortélyai, szabadtéri „látványkonyha” segítségével mobilkemenében, és fatüzeléses üstökben.

Népi gyógyászat - régi praktikák modern köntösben

- Fűben-fában orvosság, gyógynövény-ismereti bemutatók

- gyógynövény tinktúrák készítése
- népi gyógy mód bemutatók

7.4.4. Fenntartható Sátor programelemei, bemutatói

- Tudatos vásárló program (helyi termékek ösztönzése, vegyszermentes háztartási praktikák)
- Hulladékból termék „kis” kiállítás
- Háztartás vegyszerek nélkül (mosás és öblítés fateknőben, nagyanyáink trükkjei)
- Nakollektor és sörkollektor készítés házilag
- Ökodizájn kiállítás (kidobásra szánt tárgyak új funkcióban)
- Fenntartható Ökojátsszóház a gyermekek szemléletformálásának elősegítésére
- Környezettudatosságra nevelő játékok bemutatója interaktív formában
- Népi játsszóház a hagyományörzés jegyében
- Interaktív paraszti kultúra kiállítás
- Kötélverés, szőnyegszövés

7.4.5. Fesztiválzöldítés, az-az fenntartható szemléletű szervezés

- A rendezvény ideje alatt szelektív hulladékgyűjtőket állítottak fel, a programelemek során keletkezett zöldhulladékot komposztálták, amit a területen működő pszichiátriai intézmény hasznosított a rendezvényt követően.
- Környezetkímélő csomagolás ösztönzése a helyi termék gazdák körében. A kiállító gazdák figyelmét a jelentkezés során felhívták a környezet védelmének fontosságára, és arra, hogy portékáikat ily módon adják át a vásárlóknak.
- A rendezvény végeztével helyreállítják a területet, különös tekintettel a füves területek megőrzésére.
- A Somló Hangja honlapján közzé tették a közösségi közlekedési lehetőségeket.
- A rendezvény program elemei között kifejezett hangsúlyt kapott a fenntartható szemlélet, a gyermekek környezettudatos szemléletformálása.
- A vizes helyiségeknél tájékoztató táblákat helyeztek el, melyen felhívták a figyelmet a vízfogyasztás csökkentésére.

7.4.6. SomlóZöldítés és Somló Hangja (2:1-ben, Két rendezvény a történeti kertben)

A 2009-ben először megrendezett Somló Hangja Összművészeti Fesztivál rendezvénye nagy rangot vívott ki a térségben élők valamint az idelátogatók körében. A dobai Erdődy Kastélyban több hektárnyi hatalmas terület áll rendelkezésre, melyet a Fesztivál ideje alatt tartalmas programokkal töltenek meg. A fesztivál kulturális rendezvényei mellett minden évben jelentős szerepet és helyet kapott a helyi termék vásár, és egy fenntartható sátor, melynek programjai a helyi termékek népszerűsítését, a fenntartható szemlélet elterjesztését szolgálta.

A Somló Hangja Fesztivál 2012-ben negyedik alkalommal került megrendezésre. Tekintettel arra, hogy a műfaji összetétel és a lebonyolítás módja mind a látogatók, mind a szervezők számára sikeresnek tűnik, szeretnék az eddigi úton járva bonyolítani a programot. A látogatottság és a közönség összetétele évről – évre javult, erre a fejlődésre alapozzák következő évi optimista terveiket is. A Fesztivál – minőségéhez képest – meglepően alacsony költségvetéssel tudott megvalósulni. Ennek fő oka a rendkívül hatékony együttműködés a szervezéssel foglalkozó szervezetek, önkormányzatok, helyi társaságok között.